

รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนพึงประสงค์ในรายวิชา COM 317 :

การวิจัยการสื่อสาร

Instructional Model Favorable to Students in the Course COM 317 :

Communication Research

โดย

ฐิติ วิทยสรณะ

สนับสนุนทุนวิจัยโดย

ศูนย์สนับสนุนและพัฒนาการเรียนการสอน

มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปีการศึกษา 2552

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดีเป็นผลมาจากความร่วมมืออย่างดียิ่งของนักศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชา COM 317 การวิจัยการสื่อสาร กลุ่ม 03 ประจำภาคการศึกษาต้นปีการศึกษา 2553 ที่ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นในการสัมภาษณ์กลุ่มด้วยความตั้งใจเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.กฤษณ์ ทองเลิศ รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะนิเทศศาสตร์ ที่ปรึกษาโครงการวิจัย ซึ่งได้ให้คำแนะนำข้อคิดเห็นต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดีเยี่ยมโดยตลอด

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาริรัตน์ แยมเกษร ผู้อำนวยการศูนย์สนับสนุนและพัฒนาการเรียนการสอนที่ได้ให้คำแนะนำในการปรับปรุงโครงการวิจัยจนกระทั่งดำเนินการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณ คุณเกษสุดา ไชยวงศ์ นักวิชาการประจำศูนย์สนับสนุนและพัฒนาการเรียนการสอน ที่ให้ความช่วยเหลือ อย่างดียิ่งในการติดต่อทุกครั้ง

ฐิติ วิทยสรณะ

กุมภาพันธ์ 2554

ชื่อเรื่อง รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนพึงประสงค์ในรายวิชา COM 317 การวิจัยการสื่อสาร

ฐิติ วิทยสรณะ

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง" รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนพึงประสงค์ในรายวิชา COM 317 การวิจัยการสื่อสาร" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงรูปแบบและวิธีการสอนที่ผู้เรียนพึงประสงค์ในรายวิชาการวิจัยการสื่อสาร จำแนกตามระดับผลการเรียนรวม และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอน รายวิชาการวิจัยการสื่อสารในอนาคต ทั้งนี้ ใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน และวิธีการสอนเป็นแนวหลักในการศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่ม ใช้แบบสัมภาษณ์กลุ่มโดยอิงโครงสร้างปานกลาง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการวิเคราะห์โดยวิธีการพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า

รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนพึงประสงค์นั้นประกอบไปด้วย วิธีการที่ผู้สอนใช้กระตุ้นและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน คือ ควรจัดกิจกรรมร่วมกันในชั้นเรียน เปิดโอกาสให้ซักถาม หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ควรมีการให้คะแนนพิเศษในการร่วมกิจกรรมแต่ครั้งด้วย นอกจากนี้ การแจ้งวัตถุประสงค์ของบทเรียนแต่ละบท จะช่วยทำให้ผู้เรียนสามารถทราบถึงขอบเขต และประเด็นสำคัญในแต่ละบทเรียน สำหรับวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนระลึกถึงความรู้เดิมที่เคยเรียนไปแล้วในบทเรียนก่อนหน้า ควรใช้วิธีการทบทวนก่อนเริ่มสอนบทเรียนใหม่ หรือใช้วิธีทำแบบฝึกหัดทบทวนบทเรียนอย่างสม่ำเสมอ ในส่วนของการจัดระบบข้อมูลการสอน เนื้อหาในแต่ละบทเรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจในสาระที่เรียนได้ง่ายนั้น ควรจัดลำดับการเรียนรู้ไปตามระดับจากง่ายไปสู่ระดับยาก รวมทั้งอาจใช้วิธีการอภิปรายกลุ่ม หรือผู้สอนตั้งประเด็นคำถามให้ตอบหลังจากที่ผู้สอนบรรยายเนื้อหาเสร็จในแต่ละหัวข้อ เพื่อเป็นการทบทวนความรู้และช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องชัดเจน ส่วนวิธีที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนจนเกิดความเข้าใจเนื้อหาวิชาจนกระทั่งสามารถเขียนโครงร่างวิจัยได้นั้น ควรจัดรูปแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับระดับความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน และควรนำตัวอย่างงานวิจัย ทั้งที่เป็นผลงานวิจัยของผู้สอนเอง และผลงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทของมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่มีคุณภาพ ให้ผู้เรียนได้ศึกษาเป็นแนวทางในการฝึกเขียนโครงร่างวิจัย ตลอดจนให้ผู้เรียนฝึกการเขียนโครงร่างวิจัยอย่างสม่ำเสมอ โดยผู้สอนคอยให้คำแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถเขียนโครงร่างการวิจัยที่ดีได้

Instructional model favorable to students in the course of COM317 : Communication Research

Abstract

This research aims at investigating the instructional model favorable to students in the course of communication research which categorized by the Grade Point Average (GPA) and exploited as the guideline for developing of Communication Research instruction course in the future. This research uses the framework of instructional model and method as the main guideline for studying. The questionnaire was used as the qualitative research method in this study and group interview referring to the average structure was used as the information collecting instrument. This research used descriptive statistics as the data analysis.

The result of this research showed that:

Instructional model favorable to students consist of the way instructor used for stimulate and persuade the interesting of students such as participated activities in class, opportunities for question & answer and opinion sharing and also in any activities should give them an extra marks. Furthermore, the course objectives' announcement in each chapter would assist the student could able to perceive the area of study and important issue in each chapter. For the helpful method to let the students remind to the previous knowledge ever learned in the previous chapter, the instructor ought to repeat in the beginning of the class or usually used the chapter exercise. For the method of managing the instructional information system in each chapter in which assist the student easier to understand the content, the instructor should consequently set the learning level from the most easily to the most difficulty and also use group discussion or the instructor raise the issue for the learner after finish the content lecturing as the way to review a lesson and help them more understanding the lesson and more precisely. In the method to assist the learner to exercise till lesson understanding and they could write their research proposal, the instructor should design the instructional model relevant to the level of knowledge and understanding of the student and also provide the example of quality research of both instructor's research and master degree thesis of several universities for used as the guidelines in their practicing of research proposal writing and let them gradually practice to write the research proposal in the eyes of instructors' suggestion and also revise the mistake until the student able to write a good research proposal by their own.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญรูปภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	2
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนและระบบการเรียนการสอน	6
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาด้านพุทธิพิสัย	7
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นโดยนักการศึกษาไทย	21
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการสอนขั้นพื้นฐานสำหรับครู	27
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	31
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย	60
3.1 ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย	60
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	60
3.3 การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	61
3.4 การเก็บรวบรวมเครื่องมือ	61
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	61

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 4	ผลการวิจัย	62
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	89
	5.1 สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย	89
	5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการเรียนการสอนวิชาการวิจัยการสื่อสาร	99
	5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต	100
บรรณานุกรม		101
ประวัติผู้วิจัย		102

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1	ข้อดีของการสอนแบบโครงการ
	51

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

รายวิชาการวิจัยการสื่อสาร เป็นรายวิชาในหมวดวิชาพื้นฐานวิชาชีพของหลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิตทุกสาขาวิชา โดยมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้วยการบรรยาย 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ การประเมินผลการเรียนการสอนแบ่งเป็นการทดสอบเก็บคะแนนกลางภาคและปลายภาค รวมร้อยละ 70 เพื่อวัดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยและกระบวนการทำวิจัยทางการสื่อสารทุกขั้นตอน อีกทั้งยังวัดความสามารถในการวิเคราะห์ และการนำเสนอผลงานวิจัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่องานทางด้านการสื่อสารประเภทต่างๆ ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้อีกร้อยละ 30 เป็นการประเมินผลการเรียน เพื่อมุ่งเน้นให้นักศึกษาสามารถจัดทำโครงร่างการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารประเภทต่างๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรมตามขั้นตอน การทำวิจัยที่ศึกษามาคนละ 1 โครงการวิจัยด้วย เพื่อเป็นการฝึกฝนให้นักศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้ที่ได้รับและนำมาปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะอย่างแท้จริง

ในขณะที่รูปแบบการเรียนการสอนในรายวิชาการวิจัยการสื่อสารดังกล่าว ตามที่ผู้วิจัยได้พูดคุยกับอาจารย์ผู้สอนหลายท่านพบว่า นิยมใช้รูปแบบการสอนหลากหลายเช่น รูปแบบการสอนข้อเท็จจริง รูปแบบการสอนทักษะเชาวน์ปัญญา เป็นต้น ส่วนวิธีการสอนส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเป็นหลัก เนื่องจากเป็นวิธีการสอนที่ให้ผู้เรียน เรียนรู้เนื้อหาจากคำบอกกล่าว อธิบายถ่ายทอดจากครู เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ การสอนแบบบรรยาย ยังเหมาะสมกับผู้เรียนระดับอุดมศึกษา เนื่องจากสามารถสร้างสมาธิจดจ่อกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้เป็นเวลานานๆ

อย่างไรก็ตาม จากการที่ผู้วิจัยได้สอนรายวิชาดังกล่าวนี้มาเป็นระยะเวลาเกือบ 10 ปีพบว่า นักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์จำนวนไม่น้อยมักมีทัศนคติต่อวิชาวิจัยทางการสื่อสารไม่ค่อยดีนัก เนื่องจากมองว่าเป็นเรื่องที่สามารถทำความเข้าใจได้ยาก เป็นรายวิชาที่มุ่งเน้นด้านวิชาการมาก ไม่มีการฝึกปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสื่อต่างๆ เช่นเดียวกับการศึกษาในรายวิชาชีพของแต่ละ

สาขาวิชา ดังนั้น จึงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น (Class GPA เฉพาะกลุ่มที่ผู้วิจัยสอน = 2.46, ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2552)

ดังนั้น เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการวิจัยการสื่อสารสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ตามที่ได้ตั้งไว้และสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนการสอนของคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงรูปแบบและวิธีการสอนที่ผู้เรียนพึงประสงค์ในรายวิชาการวิจัยการสื่อสาร ซึ่งเป็นการสะท้อนความคิดเห็นที่เป็นมุมมองจากผู้เรียนเป็นหลัก โดยผลของการวิจัยดังกล่าวสามารถนำไปใช้พัฒนารูปแบบและวิธีการสอน ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมของรายวิชาการวิจัยการสื่อสารอยู่ในระดับที่สูงขึ้นต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อศึกษาถึงรูปแบบและวิธีการสอนที่ผู้เรียนพึงประสงค์ในรายวิชา การวิจัยการสื่อสาร จำแนกตามระดับผลการเรียนรวม
2. เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบและวิธีการสอนรายวิชา การวิจัยการสื่อสารในอนาคต

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีกลุ่มสนทนาเฉพาะกลุ่มนักศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต ระดับปริญญาตรี โดยนักศึกษาที่เป็นประชากรในการศึกษา ครั้งนี้จะเป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชา COM 317 การวิจัยการสื่อสาร กลุ่ม 03 ซึ่งเป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2553 เพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงมุมมองและความคิดเห็นที่มีต่อ รูปแบบและวิธีการสอนรายวิชาการวิจัยการสื่อสาร ที่ผู้เรียนพึงประสงค์จำแนกตามระดับผลการเรียนรวม
2. ทำให้ทราบถึงแนวทางในการพัฒนารูปแบบและวิธีการสอนรายวิชา การวิจัยการสื่อสาร ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรายวิชาดังกล่าวอยู่ในระดับสูงขึ้นในอนาคต

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนพึงประสงค์ในรายวิชา COM 317 การวิจัยการสื่อสาร” ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบในการศึกษาดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนและระบบการเรียนการสอน
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาด้านพุทธิพิสัย
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นโดยนักการศึกษาไทย
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการสอนชั้นพื้นฐานสำหรับครู
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบการเรียนการสอน

ความหมายของรูปแบบ (Model)

รูปแบบเป็นรูปธรรมของความคิดที่เป็นนามธรรม ซึ่งบุคคลแสดงออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น เป็นคำอธิบาย เป็นแผนผัง ไดอะแกรม หรือแผนภาพ เพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น (ทิตินา แซมมณี, 2551 : 220)

รูปแบบเป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลในการสืบเสาะหาคำตอบ ความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ทั้งหลาย ปกติในการศึกษาวิจัยเรื่องใดๆ ก็ตาม ผู้ศึกษาจะต้องตั้งคำถามที่ต้องการคำตอบ ซึ่งในกระบวนการวิจัยจะมีการตั้งสมมติฐานหรือชุดของสมมติฐานขึ้นมา ซึ่งก็คือคำตอบที่คาดคะเนไว้ล่วงหน้า สมมติฐานเหล่านี้มักจะได้มาจากข้อความรู้หรือข้อค้นพบที่ผ่านมา หรืออาจจะเกิดจากประสบการณ์หรือการหยั่งรู้ (intuition) ของผู้ศึกษาวิจัย หรืออาจจะเกิดจากทฤษฎีหลักการต่างๆ สมมติฐานเป็นข้อความที่บ่งบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรต่างๆ ของเรื่อง/สถานการณ์ปัญหานั้นๆ ซึ่งจะยังคงเป็นเพียงเครื่องมือในการแสวงหาคำตอบ

เท่านั้น จนกว่าจะได้รับการนำไปพิสูจน์ทดสอบ หากสมมติฐานเป็นจริง ข้อความนั้นก็ยังสามารถนำไปใช้ในการทำนาย หรืออธิบายปรากฏการณ์นั้นๆ ได้ รูปแบบเช่นเดียวกันกับสมมติฐานที่บุคคลอาจสร้างขึ้นจากความคิด ปรากฏการณ์ การใช้อุปมาอุปไมย หรือจากทฤษฎีและหลักการต่างๆ ได้ แต่รูปแบบไม่ใช่ทฤษฎี คีฟส์ (Keeves., 1997: 386:387) กล่าวว่า รูปแบบโดยทั่วไปจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. รูปแบบจะต้องนำไปสู่การทำนาย (prediction) ผลที่ตามมาซึ่งสามารถพิสูจน์ทดสอบได้ กล่าวคือ สามารถนำไปสร้างเครื่องมือเพื่อไปพิสูจน์ทดสอบได้
2. โครงสร้างของรูปแบบจะต้องประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (causal relationship) ซึ่งสามารถใช้อธิบายปรากฏการณ์/ เรื่องนั้นได้
3. รูปแบบจะต้องสามารถช่วยสร้างจินตนาการ (imagination) ความคิดรวบยอด (concept) และความสัมพันธ์ (interrelations) รวมทั้งช่วยขยายขอบเขตของการสืบเสาะความรู้
4. รูปแบบควรจะต้องประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง (structural relationship) มากกว่า ความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง (associative relationships)

รูปแบบ (Model) ที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไปมี 4 แบบ หรือ 4 ลักษณะ คือ (Kaplan, 1964 อ้างถึงใน Keeves, 1997: 386-387)

1. รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue Model) ได้แก่ ความคิดที่แสดงออกในลักษณะของการเปรียบเทียบสิ่งต่างๆ อย่างน้อย 2 สิ่งขึ้นไป รูปแบบลักษณะนี้ใช้กันมากทางด้านวิทยาศาสตร์ กายภาพ สังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์
2. รูปแบบเชิงภาษา (Semantic Model) ได้แก่ ความคิดที่แสดงออกผ่านทางการใช้ภาษา (พูดและเขียน) รูปแบบลักษณะนี้ใช้กันมากทางด้านศึกษาศาสตร์
3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) ได้แก่ ความคิดที่แสดงออกผ่านทางสูตรคณิตศาสตร์ ซึ่งส่วนมากจะเกิดขึ้นหลังจากได้รูปแบบเชิงภาษาแล้ว
4. รูปแบบเชิงแผนผัง (Schematic Model) ได้แก่ ความคิดที่แสดงออกผ่านทางแผนผัง แผนภาพ ไดอะแกรม กราฟ เป็นต้น

5. รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) ได้แก่ ความคิดที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต่างๆ ของสภาพการณ์/ ปัญหาใดๆ รูปแบบด้านศึกษาศาสตร์ มักจะเป็นแบบนี้เป็นส่วนใหญ่

จากข้อความข้างต้น จะเห็นได้ว่า รูปแบบทางด้านศึกษาศาสตร์ มักจะเป็นรูปแบบเชิงสาเหตุ และการใช้คำว่ารูปแบบการเรียนการสอนมีความหมายในลักษณะเดียวกับระบบการเรียนการสอน หากพิจารณาตามนัยของคุณสมบัติอันเป็นองค์ประกอบที่สำคัญๆ ของระบบนั้นๆ และได้รับการยอมรับหรือพิสูจน์ทดสอบ ถึงประสิทธิภาพของระบบนั้นๆ มาแล้ว แต่ตามความหมายโดยทั่วไปแล้ว นักการศึกษาโดยทั่วไป นิยมใช้คำว่า “ระบบ” ในความหมายที่เป็นระบบใหญ่ ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญๆ ของการศึกษาหรือการเรียนการสอนในภาพรวมและนิยมใช้คำว่า “รูปแบบ” กับระบบที่ย่อยกว่า โดยเฉพาะกับ “วิธีการสอน” นั้นเอง

ด้วยเหตุดังกล่าว จึงสามารถให้คำนิยามได้ว่า “รูปแบบการเรียนการสอน คือ สภาพลักษณะของการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบตามปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่างๆ โดยประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดที่ยึดถือรูปแบบจะต้องได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ หรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้นๆ” ดังนั้น รูปแบบการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องมีองค์ประกอบสำคัญๆ ดังนี้

ก. มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักของรูปแบบการสอนนั้นๆ

ข. มีการบรรยายและอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ

ค. มีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้นๆ

ง. มีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ อันจะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนนั้นๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

รูปแบบการเรียนการสอนจะต้องได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ สามารถทำนายผลได้และมีศักยภาพในการสร้างความคิดรวบยอดและความสัมพันธ์ใหม่ๆ ได้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนและระบบการเรียนการสอน

ดังได้กล่าวไว้แล้วว่า การจัดระบบก็คือ การกำหนดองค์ประกอบและจัดองค์ประกอบของระบบให้มีความสัมพันธ์กันอย่างดี เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ ซึ่งอาจจะจัดในกรอบความคิดของตัวป้อนกระบวนการ กลไกควบคุมผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับหรือจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบนั้นให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่จะช่วยให้ระบบนั้นมีประสิทธิภาพ ระบบการจัดการเรียนการสอนก็คือ องค์ประกอบต่างๆ ของการเรียนการสอนที่ได้รับการจัดไว้ให้มีความสัมพันธ์และส่งเสริมกันอย่างเป็นระเบียบ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ระบบการจัดการเรียนการสอนเป็นระบบย่อยของระบบการศึกษา และอาจจัดได้ในลักษณะที่เป็นระบบใหญ่ คือเป็นระบบที่ครอบคลุมองค์ประกอบของการเรียนการสอนโดยส่วนรวมหรืออาจจะนำองค์ประกอบย่อยๆ ของการเรียนการสอนมาจัดเป็นระบบย่อยๆ ลงไปอีกก็ได้

ส่วนรูปแบบการเรียนการสอนนั้น หมายถึง “สภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่างๆ โดยมีการจัดกระบวนการหรือขั้นตอนในการเรียนการสอนโดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ เข้าไปช่วยทำให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือ”

เมื่อเป็นเช่นนี้ จะเห็นได้ว่า การที่การจัดการเรียนการสอนจะกลายเป็นรูปแบบได้นั้น ก็จะต้องผ่านการจัดองค์ประกอบต่างๆ ให้เป็นระบบเสียก่อน ซึ่งก็แน่นอนว่าในการจัดระบบจะต้องคำนึงถึงทฤษฎีและหลักการ รวมทั้งสภาพการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ระบบการจัดการเรียนการสอนกับรูปแบบการเรียนการสอน จึงมีความหมายที่แท้จริงตรงกันในสาระหลักที่สำคัญ ด้วยเหตุนี้เราจึงมักเห็นการใช้คำ 2 คำนี้ใช้สลับทดแทนกันบ่อยๆ

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าคำทั้งสองจะมีความหมายในสาระหลักเหมือนกัน แต่ถ้าสังเกตและวิเคราะห์จากการใช้กันโดยทั่วไปแล้วจะเห็นได้ว่า มีความนิยมในการใช้แตกต่างกันไปบ้าง ดังที่ได้กล่าวไว้ในหัวข้อที่ 2 ว่า “ระบบการจัดการเรียนการสอนเป็นระบบย่อยของระบบการศึกษา และ

อาจจัดได้ในลักษณะที่เป็นระบบใหญ่ ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญๆ ของการเรียนการสอนในภาพรวม หรืออาจจะนำองค์ประกอบย่อยๆ ของการเรียนการสอนมาจัดเป็นระบบย่อยๆ ลงไปอีกก็ได้ จากการสังเกตและวิเคราะห์ผลงานของนักการศึกษาผู้คิดค้นระบบและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนต่างๆ พบว่า นักการศึกษานิยมใช้คำว่า “ระบบ” ในความหมายที่เป็นระบบใหญ่ เช่น ระบบการศึกษา หรือถ้าเป็นระบบการเรียนการสอนก็จะครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญๆ เช่น ของการเรียนการสอนในภาพรวม และนิยมใช้ คำว่า “รูปแบบ” กับระบบที่น้อยกว่า โดยเฉพาะกับ “วิธีสอน” ซึ่งเป็นองค์ประกอบย่อยที่สำคัญของระบบการเรียนการสอน ดังนั้น การนำวิธีสอนใดๆ มาจัดทำอย่างเป็นระบบตามหลักและวิธีการจัดระบบแล้ว วิธีสอนนั้นก็กลายเป็น “ระบบวิธีสอน” หรือที่นิยมเรียกว่า “รูปแบบการเรียนการสอน”

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ระบบการจัดการเรียนการสอน กับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนนั้น มีความหมายเหมือนกัน แต่นิยมใช้ต่างกันในแง่ของระบบใหญ่และระบบย่อย ระบบการจัดการเรียนการสอนนิยมใช้กับระบบใหญ่ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญๆ ของการเรียนการสอนในภาพรวม ส่วนรูปแบบการเรียนการสอนนิยมใช้กับระบบที่น้อยกว่า เช่น ระบบวิธีสอนแบบต่างๆ ซึ่งในหัวข้อต่อไปจะเสนอตัวอย่างระบบวิธีสอนต่างๆ ที่สำคัญเพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจขึ้น และช่วยให้แนวทางที่จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain)

เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระต่างๆ ซึ่งเนื้อหาสาระนั้นอาจอยู่ในรูปของข้อมูล ข้อเท็จจริง มโนทัศน์ หรือความคิดรวบยอด รูปแบบที่คัดเลือกมานำเสนอในที่นี้มี 5 รูปแบบ ดังนี้

2.2.1 รูปแบบการเรียนการสอนมโนทัศน์

2.2.2 รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกานเย

2.2.3 รูปแบบการเรียนการสอนโดยการนำเสนอ มโนทัศน์กว้างล่วงหน้า

2.2.4 รูปแบบการเรียนการสอนเน้นความจำ

2.2.5 รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิก

2.2.1 รูปแบบการเรียนการสอนมโนทัศน์ (Concept Attainment Model)

ก. ทฤษฎี/ หลักการ/ แนวคิดของรูปแบบ

จอยส์และวิล (Joyce & Weil, 1996 : 161-178) พัฒนารูปแบบนี้ขึ้นโดยใช้แนวคิดของบรูเนอร์ กู๊ดนาว และออสติน (Bruner, Goodnow, and Austin) เกี่ยวกับการเรียนรู้มโนทัศน์ที่ว่า “Concept attainment is the search for and listing of attributes that can be used to distinguish exemplars from nonexemplars of various categories ” (Bruner et al., 1967 : 233) ซึ่งหมายความว่า การเรียนรู้มโนทัศน์ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น สามารถทำได้โดยการค้นหาคุณสมบัติเฉพาะที่สำคัญของสิ่งนั้น เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการจำแนกสิ่งที่ใช่และไม่ใช่สิ่งนั้นออกจากกันได้

ข. วัตถุประสงค์รูปแบบ

เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มโนทัศน์ของเนื้อหาสาระต่างๆ อย่างเข้าใจ และสามารถให้คำนิยามของมโนทัศน์นั้นด้วยตนเอง

ค. กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

ขั้นที่ 1 ผู้สอนเตรียมข้อมูลสำหรับให้ผู้เรียนฝึกหัดจำแนก

1) ผู้สอนเตรียมข้อมูล 2 ชุด ชุดหนึ่งเป็นตัวอย่างของมโนทัศน์ที่ต้องการ อีกชุดหนึ่งไม่ใช่ตัวอย่างของมโนทัศน์ที่ต้องการสอน

2) ในการเลือกตัวอย่างข้อมูล 2 ชุดข้างต้น ผู้สอนจะต้องเลือกหาตัวอย่างที่มีจำนวนมากพอที่จะครอบคลุมลักษณะของมโนทัศน์ที่ต้องการนั้น

3) ถ้ามโนทัศน์ที่ต้องการสอนเป็นเรื่องยากและซับซ้อนหรือเป็นนามธรรม อาจใช้วิธีการยกตัวอย่างเรื่องสั้นๆ ที่ผู้สอนแต่งขึ้นเพื่อนำเสนอแก่ผู้เรียน

4) ผู้สอนเตรียมสื่อการสอนที่เหมาะสมจะใช้ประกอบการนำเสนอตัวอย่างมโนทัศน์เพื่อแสดงให้เห็นลักษณะต่างๆ ของมโนทัศน์ที่ต้องการสอนอย่างชัดเจน

ขั้นที่ 2 ผู้สอนอธิบายกติกาในการเรียนให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจก่อนเริ่มกิจกรรม โดยอาจสาธิตวิธีการและให้ผู้เรียนลองทำตามที่ผู้สอนบอกจนกระทั่งผู้เรียนเกิดความเข้าใจพอสมควร

ขั้นที่ 3 ผู้สอนเสนอข้อมูลตัวอย่างของมโนทัศน์ที่ต้องการสอน และเสนอข้อมูลที่ไม่ใช่ตัวอย่างของมโนทัศน์ที่ต้องการสอน

การนำเสนอข้อมูลตัวอย่างนี้ทำได้หลายแบบ แต่ละแบบมีจุดเด่น-จุดด้อยดังต่อไปนี้

1) การนำเสนอข้อมูลที่เป็นตัวอย่างของสิ่งที่จะสอนทีละข้อมูลจนหมดทั้งชุด โดยบอกให้ผู้เรียนรู้ว่าเป็นตัวอย่างของสิ่งที่จะสอน แล้วตามด้วยการเสนอข้อมูลที่ไม่ใช่ตัวอย่างของสิ่งที่จะสอนทีละข้อมูล จนครบหมดทั้งชุดเช่นกัน โดยบอกให้ผู้เรียนรู้ว่าตัวอย่างชุดหลังนี้ไม่ใช่สิ่งที่จะสอน ผู้เรียนจะต้องสังเกตตัวอย่างทั้ง 2 ชุด และคิดหาคุณสมบัติที่แตกต่างกัน เทคนิควิธีนี้สามารถช่วยให้ผู้เรียนสร้างมโนทัศน์ได้เร็ว แต่ใช้กระบวนการคิดน้อย

2) เสนอข้อมูลที่ใช่และไม่ใช่ตัวอย่างของสิ่งที่จะสอนสลับกันไปจนครบ เทคนิควิธีนี้ช่วยสร้างมโนทัศน์ได้ช้ากว่าเทคนิคแรก แต่ได้ใช้กระบวนการคิดมากกว่า

3) เสนอข้อมูลที่ใช่และไม่ใช่ตัวอย่างของสิ่งที่จะสอนอย่างละ 1 ข้อมูล แล้วเสนอข้อมูลที่เหลือทั้งหมดทีละข้อมูล โดยให้ผู้เรียนตอบว่าข้อมูลแต่ละข้อมูลที่เหลือนั้นใช่หรือไม่ใช่ตัวอย่างที่จะสอน เมื่อผู้เรียนตอบ ผู้สอนจะเฉลยว่าผู้เรียนตอบถูกหรือผิด วิธีนี้ผู้เรียนจะได้ใช้กระบวนการคิดในการทดสอบสมมติฐานของตนไปที่ละขั้นตอน

4) เสนอข้อมูลที่ใช่และไม่ใช่ตัวอย่างสิ่งที่จะสอนอย่างละ 1 ข้อมูล แล้วให้ผู้เรียนช่วยกันยกตัวอย่างข้อมูลที่ผู้เรียนคิดว่าใช่ตัวอย่างของสิ่งที่จะสอน โดยผู้สอนจะเป็นผู้ตอบว่าใช่หรือไม่ใช่ วิธีนี้ผู้เรียนจะมีโอกาสคิดมากขึ้นอีก

ขั้นที่ 4 ให้ผู้เรียนบอกคุณสมบัติเฉพาะของสิ่งที่ต้องการสอน

จากกิจกรรมที่ผ่านมาในขั้นต้นๆ ผู้เรียนจะต้องพยายามหาคุณสมบัติของตัวอย่างที่ใช่และไม่ใช่สิ่งที่จะสอนที่ต้องการสอน และทดสอบคำตอบของตน หากคำตอบของตนผิด ผู้เรียนก็จะต้องหาคำตอบใหม่ ซึ่งก็หมายความว่าต้องเปลี่ยนสมมติฐานที่เป็นฐานของคำตอบเดิม ด้วยวิธีนี้

ผู้เรียนจะค่อยๆ สร้างความคิดรวบยอดของสิ่งนั้นขึ้นมา ซึ่งก็จะมาจากคุณสมบัติเฉพาะของสิ่งนั้น
นั่นเอง

ขั้นที่ 5 ให้ผู้เรียนสรุปและให้คำจำกัดความของสิ่งที่ต้องการสอน

เมื่อผู้เรียนได้รายการของคุณสมบัติเฉพาะของสิ่งที่ต้องการสอนแล้ว ผู้สอนให้
ผู้เรียนช่วยกันเรียบเรียงให้เป็นคำนิยามหรือคำจำกัดความ

ขั้นที่ 6 ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายร่วมกันถึงวิธีการที่ผู้เรียนใช้ในการหาคำตอบให้ผู้เรียน
ได้เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการคิดของตนเอง

ง. ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบ

เนื่องจากผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในทัศน์ จากการคิด วิเคราะห์ และตัวอย่างที่
หลากหลาย ดังนั้น ผลที่ผู้เรียนจะได้รับโดยตรงคือ จะเกิดความเข้าใจในมโนทัศน์นั้น และได้เรียนรู้
ทักษะการสร้างมโนทัศน์ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการทำความเข้าใจมโนทัศน์อื่นๆ ต่อไปได้ รวมทั้ง
ช่วยพัฒนาทักษะการใช้เหตุผลโดยการอุปนัย (inductive reasoning) อีกด้วย

2.2.2 รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกานเย (Gagne's Instructional Model)

ก. ทฤษฎี/ หลักการ/ แนวคิดของรูปแบบ

กานเย (Gagne, 1985 : 70-90) ได้พัฒนาทฤษฎีเงื่อนไขการเรียนรู้ (Conditions of Learning) ซึ่งมี 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ ทฤษฎีการเรียนรู้และทฤษฎีหลักการเรียนการสอน ทฤษฎีการเรียนรู้ของกานเยอธิบายว่า ปรัชญาการการเรียนรู้มีองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ

1) ผลการเรียนรู้หรือความสามารถด้านต่างๆ ของมนุษย์ ซึ่งมีอยู่ 5 ประเภท คือ
ทักษะทางปัญญา (intellectual skills) ซึ่งประกอบด้วย การจำแนกแยกแยะ การสร้างความคิด
รวบยอด การสร้างกฎการสร้างกระบวนการหรือกฎขั้นสูง ความสามารถด้านต่อไปคือ กลวิธีใน
การเรียนรู้ (cognitive strategy) ภาษาหรือคำพูด (verbal information) ทักษะการเคลื่อนไหว
(motor skills) และเจตคติ (attitudes)

2) กระบวนการเรียนรู้และจดจำของมนุษย์ มนุษย์มีกระบวนการจัดกระทำข้อมูลในสมอง ซึ่งมนุษย์จะอาศัยข้อมูลที่สะสมไว้มาพิจารณาเลือกจัดกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และขณะที่กระบวนการจัดกระทำข้อมูลภายในสมองกำลังเกิดขึ้น เหตุการณ์ภายนอกร่างกายมนุษย์มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมหรือการยับยั้งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายใน ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอน กานเยจึงได้เสนอแนะว่า ควรมีการจัดสภาพการเรียนการสอนให้เหมาะกับการเรียนรู้แต่ละประเภท ซึ่งมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกัน และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภายในสมอง โดยจัดสภาพการณ์ภายนอกให้เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ภายในของผู้เรียน

ข. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ ได้เป็นอย่างดี รวดเร็ว และสามารถจดจำสิ่งที่เรียนได้นาน

ค. กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

การเรียนการสอนตามรูปแบบของกานเย ประกอบด้วย การดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอนรวม 9 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกระตุ้นและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เป็นการช่วยให้ผู้เรียนสามารถรับสิ่งเร้า หรือสิ่งที่จะเรียนรู้ได้ดี

ขั้นที่ 2 การแจ้งวัตถุประสงค์ของบทเรียนให้ผู้เรียนทราบ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้รับรู้ความคาดหวัง

ขั้นที่ 3 การกระตุ้นให้ระลึกถึงความรู้เดิมจะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนดึงข้อมูลเดิมที่อยู่ในหน่วยความจำระยะยาวให้มาอยู่ในหน่วยความจำเพื่อการใช้งาน (working memory) ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

ขั้นที่ 4 การนำเสนอสิ่งเร้าหรือเนื้อหาสาระใหม่ ผู้สอนควรจัดสิ่งเร้าให้ผู้เรียนเห็นลักษณะสำคัญของสิ่งเร้า นั้นอย่างชัดเจน เพื่อความสะดวกในการเลือกรับรู้ของผู้เรียน

ขั้นที่ 5 การให้แนวการเรียนรู้หรือการจัดระบบข้อมูลให้มีความหมาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจกับสาระที่เรียนได้ง่ายขึ้น

ขั้นที่ 6 การกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความสามารถ เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือสาระที่เรียน ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน

ขั้นที่ 7 การให้ข้อมูลป้อนกลับ เป็นการให้การเสริมแรงแก่ผู้เรียน และข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับผู้เรียน

ขั้นที่ 8 การประเมินผลการแสดงออกของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนทราบว่าตนเองสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้มากน้อยเพียงใด

ขั้นที่ 9 การส่งเสริมความคงทนและการถ่ายโอนการเรียนรู้ โดยการให้โอกาสผู้เรียนได้มีการฝึกฝนอย่างพอเพียงและในสถานการณ์ที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้ง และสามารถถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่สถานการณ์อื่นๆ ได้

ง. ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนรู้ตามรูปแบบ

เนื่องจากการเรียนการสอนตามรูปแบบนี้ จัดขึ้นให้ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และจดจำของมนุษย์ ดังนั้น ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้สาระที่น่าเสนอได้อย่างดี รวดเร็ว และจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้นาน นอกจากนี้ ผู้เรียนยังได้เพิ่มพูนทักษะในการจัดระบบข้อมูล สร้างความหมายของข้อมูล รวมทั้งการแสดงความสามารถของตนด้วย

2.2.3 รูปแบบการเรียนการสอน โดยการนำเสนอโมดัลทัศน์กว้างล่วงหน้า (Advance Organizer Model)

ก. ทฤษฎี/ หลักการ/ แนวคิดของรูปแบบ

จอยส์และวีล (Joyce and Weill, 1996 : 265-278) พัฒนารูปแบบนี้ขึ้นโดยการใช้แนวคิดของออสซูเบล (Ausubel) เกี่ยวกับการนำเสนอโมดัลทัศน์กว้างล่วงหน้า (Advance Organizer) เพื่อการเรียนรู้ที่มีความหมาย (meaningful verbal learning) ออสซูเบลเชื่อว่าการเรียนรู้จะมีความหมายเมื่อสิ่งที่เรียนรู้สามารถเชื่อมโยงกับความรู้เดิมของผู้เรียน ดังนั้น ในการสอนสิ่งใหม่ สาระความรู้ใหม่ ผู้สอนควรวิเคราะห์หาความคิดรวบยอดย่อยๆ ของสาระที่จะนำเสนอ จัดทำผังโครงสร้างของความคิดรวบยอดเหล่านั้น แล้ววิเคราะห์หาโมดัลทัศน์หรือความคิดรวบยอดที่กว้างครอบคลุมความคิดรวบยอดย่อยๆ ที่จะสอน หากครูนำเสนอโมดัลทัศน์ที่กว้างดังกล่าวแก่

ผู้เรียนก่อนการสอนเนื้อหาสาระใหม่ ขณะที่ผู้เรียนจะสามารถนำสาระใหม่นั้นไปเกาะเกี่ยวเชื่อมโยงกับมโนทัศน์กว้างที่ให้ไว้ล่วงหน้าแล้ว ทำให้การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียน

ข. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระ ข้อมูลต่างๆ ได้อย่างมีความหมาย

ค. กระบวนการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 การจัดเตรียมมโนทัศน์กว้าง

ครูจัดเตรียมมโนทัศน์กว้าง โดยการวิเคราะห์หามโนทัศน์ที่กว้างและครอบคลุมความคิดรวบยอดของเนื้อหาสาระใหม่ทั้งหมด มโนทัศน์ที่กว้างนี้ จะไม่ใช่สิ่งเดียวกับมโนทัศน์ของสาระใหม่ที่จะสอน แต่จะเป็นมโนทัศน์ในระดับที่เหนือขึ้นไป หรือสูงมากกว่า ซึ่งจะมีลักษณะเป็นนามธรรมมากกว่า ปกติมักจะเป็นมโนทัศน์ของวิชาหรือสายวิชานั้น การนำเสนอ มโนทัศน์กว้างนี้ล่วงหน้าก่อนการสอน จะเป็นเสมือนการ “preview” บทเรียน ซึ่งจะเป็นคนละอย่างกับการ “overview” หรือการให้ดูภาพรวมของสิ่งที่จะสอน การนำเสนอภาพรวมของสิ่งที่จะสอน การทบทวนความรู้เดิม การซักถามความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนเกี่ยวกับเรื่องที่จะสอน การบอกวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน เหล่านี้ ไม่นับว่าเป็น “advance organizer” ซึ่งจะต้องมีลักษณะที่กว้าง ครอบคลุม และมีความเป็นนามธรรมอยู่ในระดับสูงกว่าสิ่งที่จะสอน (higher level of abstraction)

ขั้นที่ 2 การนำเสนอ มโนทัศน์กว้าง

- 1) ผู้สอนชี้แจงวัตถุประสงค์ของบทเรียน
- 2) ผู้สอนนำเสนอ มโนทัศน์กว้าง ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การบรรยายสั้นๆ แสดงแผนผังมโนทัศน์ ยกตัวอย่าง หรือใช้การเปรียบเทียบ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การนำเสนอเนื้อหาสาระใหม่ของบทเรียน

ผู้สอนนำเสนอเนื้อหาสาระที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการต่างๆ ตามปกติ แต่ในการนำเสนอ ผู้สอนควรกล่าวเชื่อมโยงหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงกับมโนทัศน์ที่ให้ไว้ล่วงหน้าไว้เป็นระยะๆ

ขั้นที่ 4 การจัดโครงสร้างความรู้

ผู้สอนส่งเสริมกระบวนการจัดโครงสร้างความรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการดังกล่าวต่างๆ เช่น ส่งเสริมการผสมผสานความรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัวในการเรียนรู้ และทำความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ โดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น

- 1) อธิบายภาพรวมของเรื่องที่เรียน
- 2) สรุปลักษณะสำคัญของเรื่อง
- 3) บอกหรือเขียนคำนิยามที่กะทัดรัดชัดเจน
- 4) บอกความแตกต่างของสาระในแง่มุมต่างๆ
- 5) อธิบายว่าเนื้อหาสาระที่เรียนสนับสนุนหรือส่งเสริมทัศนกว้างที่ให้ไว้ล่วงหน้าอย่างไร
- 6) อธิบายความเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาสาระใหม่กับมโนทัศน์กว้างที่ให้ไว้ล่วงหน้า
- 7) ยกตัวอย่างเพิ่มเติมจากสิ่งที่เรียน
- 8) อธิบายแก่นสำคัญของสาระที่เรียนโดยใช้คำพูดของตัวเอง
- 9) วิเคราะห์สาระในแง่มุมต่างๆ

ง. ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนรู้ตามรูปแบบ

ผลโดยตรงที่ผู้เรียนจะได้รับก็คือ เกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระและข้อมูลของบทเรียนอย่างมีความหมาย เกิดความคิดรวบยอดในสิ่งที่เรียน และสามารถจัดโครงสร้างความรู้ของตนเองได้ นอกจากนั้น ยังได้พัฒนาทักษะและอุปนิสัยในการคิด และเพิ่มพูนความใฝ่รู้

2.2.4 รูปแบบการเรียนการสอนเน้นความจำ (Memory Model)

ก. ทฤษฎี/ หลักการ/ แนวคิดของรูปแบบ

รูปแบบนี้พัฒนาขึ้นโดย จอยส์และวิล (Joyce and Weill, 1996 : 209-231) โดยอาศัยหลัก 6 ประการเกี่ยวกับ

- 1) การตระหนักรู้ (awareness) ซึ่งกล่าวว่าการที่บุคคลจะจดจำสิ่งใดได้ดีนั้น จะต้องเริ่มจากการรับรู้สิ่งนั้น หรือการสังเกตสิ่งนั้นอย่างตั้งใจ
- 2) การเชื่อมโยง (association) กับสิ่งที่รู้แล้วหรือจำได้
- 3) ระบบการเชื่อมโยง (link system) คือระบบในการเชื่อมความคิดหลายความคิดเข้าด้วยกันในลักษณะที่ความคิดหนึ่งไปกระตุ้นให้สามารถจำอีกความคิดหนึ่งได้
- 4) การเชื่อมโยงที่น่าขบขัน (ridiculous association) การเชื่อมโยงที่จะช่วยให้บุคคลจดจำได้ดีนั้น มักจะเป็นสิ่งที่แปลกไปจากปกติธรรมดา การเชื่อมโยงในลักษณะที่แปลกเป็นไปไม่ได้ ชวนให้ขบขัน มักจะประทับใจในความทรงจำของบุคคลเป็นเวลานาน
- 5) ระบบการใช้คำทดแทน
- 6) การใช้คำคีย์ (key word) ได้แก่ การใช้คำ อักษรหรือพยางค์เพียงตัวเดียว เพื่อช่วยกระตุ้นให้จำสิ่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกันได้

ข. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

รูปแบบนี้มีวัตถุประสงค์ช่วยให้ผู้เรียนได้จดจำเนื้อหาสาระที่เรียนรู้ได้ดีและได้นาน และได้เรียนรู้กลวิธีการจำ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้สาระอื่นๆ ได้อีก

ค. กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

ในการเรียนการสอนเนื้อหาสาระใดๆ ผู้สอนสามารถช่วยให้ผู้เรียนจดจำเนื้อหาสาระนั้นได้ดีและนาน โดยดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 การสังเกตหรือศึกษาสาระอย่างตั้งใจ

ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนตระหนักรู้ในสาระที่เรียน โดยการใช้เทคนิคต่างๆ เช่น ให้อ่านเอกสารแล้วขีดเส้นใต้คำ/ ประเด็นที่สำคัญ ให้ตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่าน และให้หาคำตอบของคำถามต่างๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 การสร้างความเชื่อมโยง

เมื่อผู้เรียนได้ศึกษาสาระที่ต้องการเรียนรู้แล้ว ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงเนื้อหาส่วนต่างๆ ที่ต้องการจดจำกับสิ่งที่ตนคุ้นเคยเช่น กับคำ ภาพ หรือความคิดต่างๆ (ตัวอย่างเช่น เด็ก

จำไม่ได้ว่าค่ายบางระจัน อยู่จังหวัดอะไร จึงโยงความคิดว่า ชาวบ้านบางระจันเป็นคนกล้าหาญ สัตว์ที่ถือว่าเก่งกล้าคือ สิงห์โตบางระจันจึงอยู่ที่จังหวัดสิงห์บุรี) หรือให้หา หรือคิดคำสำคัญ ที่สามารถกระตุ้นความจำในข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกัน เช่น สูตร 4 M หรือทดแทนคำที่ไม่คุ้นหรือยาก ด้วยคำ ภาพ หรือความหมายอื่น หรือการใช้การเชื่อมโยงความคิดเข้าด้วยกัน

ขั้นที่ 3 การใช้จินตนาการ

เพื่อให้จดจำสาระได้ดีขึ้น ให้ผู้เรียนใช้เทคนิคการเชื่อมโยงสาระต่างๆ ให้เห็นเป็นภาพที่น่าขบขัน เกินความเป็นจริง

ขั้นที่ 4 การฝึกใช้เทคนิคต่างๆ ที่ได้ทำไว้ข้างต้นในการทบทวนความรู้เนื้อหาสาระต่างๆ จนกระทั่งจดจำได้

ง. ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนรู้ตามรูปแบบ

การเรียนรู้โดยใช้เทคนิคช่วยความจำต่างๆ ของรูปแบบ นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำเนื้อหาสาระต่างๆ ที่เรียนได้ดีและได้นานแล้ว ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้กลวิธีการจำ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้สาระอื่นๆ ได้อีกมาก

2.2.5 รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิก (Graphic Organizer Instructional Model)

ก. ทฤษฎี/ หลักการ/ แนวคิดของรูปแบบ

โจนและคณะ (Jones et al., 1989: 20-25) คลาร์ก (Clarke, 1991: 526-534) และ จอยส์และคณะ (Joyce et al., 1992: 159-165) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกขึ้น โดยใช้แนวคิดทฤษฎีกระบวนการทางสมองในการประมวลข้อมูล (Information Processing Theory) ซึ่งกล่าวว่ากระบวนการเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วนด้วยกันได้แก่ ความจำข้อมูล (Information storage) กระบวนการทางปัญญา (cognitive process) และเมตาคอกนิชัน (metacognition) ความจำข้อมูลประกอบด้วย ความจำจากการรู้สึกสัมผัส (sensory memory) ซึ่งจะเก็บข้อมูลไว้เพียงประมาณ 1 วินาทีเท่านั้น ความจำระยะสั้น (short-term memory) หรือความจำปฏิบัติการ (working memory) ซึ่งเป็นความจำที่เกิดขึ้นหลังจากการ

ตีความสิ่งเร้าที่รับรู้มาแล้ว ซึ่งจะเก็บข้อมูลไว้ได้ชั่วคราวประมาณ 20 วินาที และทำหน้าที่ในการคิด (mental operation) ส่วนความจำระยะยาว (long-term memory) เป็นความจำที่มีความคงทน มีความจุไม่จำกัด สามารถคงอยู่เป็นเวลานาน เมื่อต้องการจะสามารถเรียกคืนได้ สิ่งที่อยู่ในความจำระยะยาวมี 2 ลักษณะ คือ ความจำเหตุการณ์ (episodic memory) และความจำความหมาย (semantic memory) เกี่ยวกับข้อเท็จจริง มโนทัศน์ กฎ หลักการต่างๆ องค์ประกอบด้านความจำข้อมูลนี้ จะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ขึ้นกับกระบวนการทางปัญญาของบุคคลนั้น ซึ่งประกอบด้วย

ก. การใส่ใจ (attention) หากบุคคลมีความใส่ใจในข้อมูลที่ได้รับเข้ามาทางการสัมผัส (sensory memory) ข้อมูลนั้นก็จะถูกนำไปสู่ความจำระยะสั้น (short-term memory) ต่อไป หากไม่ได้รับการใส่ใจ ข้อมูลนั้นก็จะเลือนหายไปอย่างรวดเร็ว

ข. การรับรู้ (perception) เมื่อบุคคลใส่ใจในข้อมูลใดที่รับเข้ามาทางประสาทสัมผัส บุคคลก็จะรู้ข้อมูลนั้น และนำข้อมูลนี้เข้าสู่ความจำระยะสั้นต่อไป ข้อมูลที่รับรู้จะเป็นความจริงตามการรับรู้ (perceived reality) ของบุคคลนั้น ซึ่งอาจไม่ใช่ความจริงเชิงปรนัย (objective reality) เนื่องจากเป็นความจริงที่ผ่านการตีความจากบุคคลนั้นมาแล้ว

ค. การทำซ้ำ (rehearsal) หากบุคคลมีกระบวนการรักษาข้อมูล โดยการทบทวนซ้ำแล้วซ้ำอีก ข้อมูลนั้นก็ยังคงถูกเก็บรักษาไว้ในความจำปฏิบัติการ

ง. การเข้ารหัส (encoding) หากบุคคลมีกระบวนการสร้างตัวแทนทางความคิด (mental representation) เกี่ยวกับข้อมูลนั้น โดยมีการนำข้อมูลนั้นเข้าสู่ความจำระยะยาวและเชื่อมโยงเข้ากับสิ่งที่มีอยู่แล้วในความจำระยะยาว การเรียนรู้ที่มีความหมายก็จะเกิดขึ้น

จ. การเรียกคืน (retrieval) การเรียกคืนข้อมูลที่จำไว้ในความจำระยะยาวเพื่อนำออกมาใช้ มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการเข้ารหัส หากการเข้ารหัสทำให้เกิดการเก็บจำได้ดีมีประสิทธิภาพ การเรียกคืนก็จะมีประสิทธิภาพตามไปด้วย

ข. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมและสร้างความหมายและความเข้าใจในเนื้อหาสาระหรือข้อมูลที่เรียนรู้ และจัดระเบียบข้อมูลที่เรียนรู้ด้วยผังกราฟฟิก ซึ่งจะช่วยให้ง่ายแก่การจดจำ

ค. กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิก มีหลายรูปแบบ ในที่นี้จะนำเสนอไว้ 3 รูปแบบ ดังนี้

1) รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกของโจนส์และคณะ (1989:

20-25) ประกอบด้วยขั้นตอนการเรียนการสอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอนด้วยกัน ดังนี้

- 1.1 ผู้สอนเสนอตัวอย่างการจัดข้อมูลด้วยผังกราฟิกที่เหมาะสมกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์
- 1.2 ผู้สอนแสดงวิธีการสร้างผังกราฟิก
- 1.3 ผู้สอนชี้แจงเหตุผลของการใช้ผังกราฟิกนั้นและอธิบายวิธีการใช้
- 1.4 ผู้เรียนฝึกการสร้างและใช้ผังกราฟิกในการทำความเข้าใจเนื้อหาเป็นรายบุคคล
- 1.5 ผู้เรียนเข้ากลุ่มแนะนำเสนอผังกราฟิกของตนแลกเปลี่ยนกัน

2) รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิก ของคล้าก (Clark,1991:526-

534) ประกอบด้วยขั้นตอนการเรียนการสอนที่สำคัญ ดังนี้

- ก. ขั้นก่อนสอน
 - 2.1) ผู้สอนพิจารณาลักษณะของเนื้อหาที่จะสอนสาระนั้นและวัตถุประสงค์ของการสอนเนื้อหาสาระนั้น
 - 2.2) ผู้สอนพิจารณาและคิดหาผังกราฟิกหรือวิธีหรือระบบในการจัดระเบียบเนื้อหาสาระนั้นๆ
 - 2.3) ผู้สอนเลือกผังกราฟิก หรือวิธีการจัดระเบียบเนื้อหาที่เหมาะสมที่สุด
 - 2.4) ผู้สอนคาดคะเนปัญหาที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้เรียนในการใช้ผังกราฟิกนั้น
- ข. ขั้นสอน
 - 2.1) ผู้สอนเสนอผังกราฟิกที่เหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหาสาระแก่ผู้เรียน

2.2) ผู้เรียนทำความเข้าใจเนื้อหาสาระและนำเสนอเนื้อหาสาระ
ใส่ลงในผังกราฟิกตามความเข้าใจของตน

2.3) ผู้สอนซักถาม แก้ไขความเข้าใจผิดของผู้เรียน หรือขยาย
ความเพิ่มเติม

2.4) ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดเพิ่มเติม โดยนำเสนอปัญหาที่
เกี่ยวข้องกับเนื้อหา แล้วให้ผู้เรียนใช้ผังกราฟิกเป็นกรอบในการคิดแก้ปัญหา

2.5) ผู้สอนให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียน

3) รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิก ของจอยส์และคณะ (Joyce
et al', 1992: 159-161)

จอยส์และคณะ นำรูปแบบการเรียนการสอนของคล้าก มาปรับใช้โดย
เพิ่มเติมขั้นตอนเป็น 8 ขั้นตอน ดังนี้

3.1) ผู้สอนชี้แจงจุดมุ่งหมายของบทเรียน
3.2) ผู้สอนนำเสนอผังกราฟิกที่เหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหา
3.3) ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกถึงความรู้เดิมเพื่อเตรียมสร้าง
ความสัมพันธ์กับความรู้ใหม่

3.4) ผู้สอนเสนอเนื้อหาสาระที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รู้
3.5) ผู้สอนเชื่อมโยงเนื้อหาสาระที่เรียนกับผังกราฟิก และให้
ผู้เรียนนำเนื้อหาสาระใส่ลงในผังกราฟิกตามความเข้าใจของตน

3.6) ผู้สอนให้ความรู้เชิงกระบวนการโดยชี้แจงเหตุผลในการใช้
ผังกราฟิก และวิธีใช้ผังกราฟิก

3.7) ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายผลการใช้ผังกราฟิกกับเนื้อหา

3.8) ผู้สอนซักถาม ปรับความเข้าใจและขยายความจนผู้เรียน
เกิดความเข้าใจกระจ่างชัด

4) รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิก ของ สุปรียา ต้นสกุล (2540 : 40)

สุปรียา ต้นสกุล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลของการใช้รูปแบบการสอนการจัดข้อมูลด้วยแผนภาพ (Graphic Organizers) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถทางการแก้ปัญหาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล” ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนและความสามารถทางการแก้ปัญหาสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 รูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าวประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 7 ขั้นตอน ดังนี้

- 4.1) การทบทวนความรู้เดิม
- 4.2) การชี้แจงวัตถุประสงค์ ลักษณะของบทเรียน ความรู้ที่คาดหวังให้เกิดแก่ผู้เรียน
- 4.3) การกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงความรู้เดิม เพื่อเตรียมสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งที่เรียนและการจัดเนื้อหาสาระด้วยแผนภาพ
- 4.4) การนำเสนอตัวอย่างการจัดเนื้อหาสาระด้วยแผนภาพที่เหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหา ความรู้ที่คาดหวัง
- 4.5) ผู้เรียนรายบุคคลทำความเข้าใจเนื้อหา และฝึกใช้แผนภาพ
- 4.6) การนำเสนอปัญหาให้ผู้เรียนใช้แผนภาพเป็นกรอบในการแก้ปัญหา
- 4.7) การทำความเข้าใจให้กระจ่างชัด

ง. ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนรู้ตามรูปแบบ

ผู้เรียนจะมีความเข้าใจเนื้อหาสาระที่เรียนและจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ดี นอกจากนั้นยังได้เรียนรู้การใช้ผังกราฟิกในการเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระอื่นๆ ได้อีกมาก

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นโดยนักการศึกษาไทย

ทิศนา แชมมณี (2551 : 275) ได้นำเสนอรูปแบบการเรียนการสอน 4 รูปแบบ ดังนี้

2.3.1 รูปแบบการเรียนการสอนทักษะกระบวนการเผชิญสถานการณ์ พัฒนาโดย สุมน อมรวิวัฒน์

2.3.2 รูปแบบการเรียนการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ พัฒนาโดย สุมน อมรวิวัฒน์

2.3.3 รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดเป็นเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมไทย พัฒนาโดย หน่วยงานศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

2.3.4 รูปแบบการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง: โมเดลชิปปา (CIPPA) พัฒนาโดย ทิศนา แชมมณี

2.3.1 รูปแบบการเรียนการสอนทักษะกระบวนการเผชิญสถานการณ์ พัฒนาโดย สุมน อมรวิวัฒน์

ก. ทฤษฎี/ หลักการ/ แนวคิดของรูปแบบ

สุมน อมรวิวัฒน์ (2533: 168-170) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนนี้ขึ้นมา จากแนวคิดที่ว่า การศึกษาที่แท้จริงสัมพันธ์สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต ซึ่งต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ซึ่งมีทั้งทุกข์ สุข ความสมหวัง และความผิดหวังต่างๆ การศึกษาที่แท้จริงช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่จะเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ เหล่านั้น และสามารถเอาชนะปัญหาเหล่านั้นได้ โดย (1) การเผชิญ ได้แก่ การเรียนรู้ที่จะเข้าใจภาวะที่ต้องเผชิญ (2) การผจญ คือการเรียนรู้วิธีการต่อสู้กับปัญหาอย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรมและมีหลักการ (3) การผสมผสาน ได้แก่ การเรียนรู้ที่จะผสมผสานวิธีการต่างๆ เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาให้สำเร็จ และ (4) การเด็ดจ คือ การลงมือแก้ปัญหาให้หมดไป โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาสืบเนื่องต่อไปอีก

สุมน อมรวิวัฒน์ ได้นำแนวคิดดังกล่าวผสมผสานกับหลักพุทธธรรมการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ และจัดเป็นกระบวนการเรียนการสอนขึ้น เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ข. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

รูปแบบนี้มุ่งพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและทักษะกระบวนการต่างๆ จำนวนมาก อาทิ กระบวนการคิด (โยนิโสมนสิการ) กระบวนการเผชิญสถานการณ์ กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการประเมินค่าและตัดสินใจ และกระบวนการสื่อสาร ฯลฯ รวมทั้งพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ในการแก้ปัญหาและการดำรงชีวิต

ค. กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

กระบวนการดำเนินการมีดังนี้ (สุมน อมรวิวัฒน์, 2533: 170-171; 2542 : 55-146)

1. ขั้นนำ การสร้างศรัทธา

1.1 ผู้สอนจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสมกับเนื้อหาของบทเรียน และเร้าใจให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของบทเรียน

1.2 ผู้สอนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน แสดงความรัก ความเมตตา ความจริงใจต่อผู้เรียน

2. ขั้นสอน

2.1 ผู้สอนหรือผู้เรียนนำเสนอสถานการณ์ปัญหา หรือกรณีตัวอย่าง มาฝึกทักษะการคิดและการปฏิบัติในกระบวนการเผชิญสถานการณ์

2.2 ผู้เรียนฝึกทักษะการแสวงหาและรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้และหลักการต่างๆ โดยฝึกหัดการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารกับแหล่งอ้างอิงหลายๆ แหล่ง และตรวจสอบลักษณะของข้อมูลข่าวสารกับแหล่งอ้างอิงหลายๆ แหล่ง และตรวจสอบลักษณะของข้อมูลข่าวสารว่า เป็นข้อมูลข่าวสารที่ง่ายหรือยาก ธรรมดาหรือซับซ้อนแคบหรือกว้าง คลุมเครือหรือชัดเจน มีความจริงหรือความเท็จมากกว่า มีองค์ประกอบเดียวหรือหลายองค์ประกอบ มีระบบหรือยุ่งเหยิงสับสน มีลักษณะเป็นนามธรรมหรือรูปธรรม มีแหล่งอ้างอิงหรือเลื่อนลอย มีเจตนาดีหรือร้าย และเป็นสิ่งที่ควรรู้หรือไม่ควรรู้

2.3 ผู้เรียนฝึกสรุปประเด็นสำคัญ ฝึกการประเมินค่า เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาว่าทางใดดีที่สุด โดยใช้วิธีคิดหลายๆ วิธี (โยนิโสมนสิการ) ได้แก่ การคิดสืบสาว

เหตุปัจจัย การคิดแยกแยะส่วนประกอบ การคิดแบบสามัญัญญลักษณะ คือ คิดแบบแก้ปัญหา คิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ คือ คิดให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างหลักการและความมุ่งหมาย คิดแบบคุณโทษทางออก คือคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม คิดแบบใช้อุบายปลูกเร้าคุณธรรมและคิดแบบเป็นอยู่ในขณะปัจจุบัน

2.4 ผู้เรียนฝึกทักษะการเลือกและตัดสินใจโดยการฝึกการประเมินค่าตามเกณฑ์ที่ถูกต้อง ดีงาม เหมาะสม ฝึกการวิเคราะห์ผลดี ผลเสียที่จะเกิดขึ้นจากทางเลือกต่างๆ และฝึกการใช้หลักการ ประสบการณ์ และการทำนาย มาใช้ในการเลือกหาทางเลือกที่ดีที่สุด

2.5 ผู้เรียนลงมือปฏิบัติตามทางเลือกที่ได้เลือกไว้ ผู้สอนให้คำปรึกษา แนะนำชั้นกัลยาณมิตร โดยปฏิบัติให้เหมาะสมตามหลักสัปปุริสธรรม 7

3. ชั้นสรุป

3.1 ผู้เรียนแสดงออกด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การพูด เขียน แสดง หรือกระทำในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมกับความสามารถและวัย

3.2 ผู้เรียนและผู้สอนสรุปบทเรียน

3.3 ผู้สอนวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

ง. ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนรู้ตามรูปแบบ

ผู้เรียนจะได้พัฒนาความสามารถในการเผชิญปัญหา และสามารถคิดตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม

2.3.2 รูปแบบการเรียนการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ โดย สุมน อมรวิวัฒน์

ก. ทฤษฎี/ หลักการ/ แนวคิดของรูปแบบ

ในปี พ.ศ. 2526 สุมน อมรวิวัฒน์ นักการศึกษาไทยผู้มีชื่อเสียงและมีผลงานทางการศึกษาจำนวนมาก ได้นำแนวคิดจากหนังสือพุทธธรรมของพระราชาวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตโต)

เกี่ยวกับการสร้างสรรค์และโยนิโสมนสิการ มาสร้างเป็นหลักการและขั้นตอนการสอนตามแนวพุทธวิธีขึ้น รูปแบบการเรียนการสอนนี้พัฒนาขึ้นเป็นหลักการที่ว่า ครูเป็นบุคคลสำคัญที่สามารถจัดสภาพแวดล้อม แรงจูงใจ และวิธีการสอนให้ศิษย์เกิดศรัทธาที่จะเรียนรู้ การได้ฝึกฝนวิธีการคิดโดยแยบคายและนำไปสู่การปฏิบัติจนประจักษ์จริงโดยครูทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตรช่วยให้ศิษย์มีโอกาสคิด และแสดงออกอย่างถูกต้อง จะสามารถช่วยพัฒนาให้ศิษย์เกิดปัญญาได้อย่างเหมาะสม (สุมน อมรวิวัฒน์, 2533: 161)

ข. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

รูปแบบนี้มุ่งพัฒนาความสามารถในการคิด (โยนิโสมนสิการ) การตัดสินใจและการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระที่เรียน

ค. กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ (สุมน อมรวิวัฒน์, 2533: 161-

166)

1. ขั้นนำ การสร้างเจตคติที่ดีต่อครู วิธีการเรียนและบทเรียน

1.1 จัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสม ได้แก่ เหมาะสมกับระดับของชั้นวัยของผู้เรียน วิธีการเรียนการสอนและเนื้อหาของบทเรียน

1.2 สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับศิษย์ครูเป็นกัลยาณมิตร หมายถึงครูทำตนให้เป็นที่เคารพรักของศิษย์ โดยมีบุคลิกภาพที่ดี สะอาด แจ่มใส และสำรวม มีสุขภาพจิตดี มีความมั่นใจในตนเอง

1.3 การเสนอสิ่งเร้าและแรงจูงใจ

ก. ใช้สื่อการเรียนการสอน หรืออุปกรณ์และวิธีการต่างๆ เพื่อเร้าความสนใจ เช่น การจัดป้ายนิเทศ นิทรรศการ เสนอเอกสาร ภาพ กรณีปัญหา กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง เป็นต้น

ข. จัดกิจกรรมขั้นนำที่สนุก น่าสนใจ

ค. ศิษย์ได้ตรวจสอบความรู้ ความสามารถของตน และได้รับทราบผลทันที

2. ชั้นสอน

2.1 ครูเสนอปัญหาที่เป็นสาระสำคัญของบทเรียน หรือเสนอหัวข้อเรื่องประเด็นสำคัญของบทเรียนด้วยวิธีการต่างๆ

2.2 ครูแนะนำแหล่งวิทยาการและแหล่งข้อมูล

2.3 ครูฝึกการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้ และหลักการโดยใช้ทักษะที่เป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ เช่น ทักษะทางวิทยาศาสตร์ และทักษะทางสังคม

2.4 ครูจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด ลงมือค้นคว้า คิดวิเคราะห์ และสรุปความคิด

2.5 ครูฝึกการสรุปประเด็นของข้อมูล ความรู้ และเปรียบเทียบประเมินค่า โดยวิธีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทดลอง ทดสอบ จัดเป็นทางเลือกและทางออกของการแก้ปัญหา

2.6 ศิษย์ดำเนินการเลือกและตัดสินใจ

2.7 ศิษย์ทำกิจกรรมฝึกปฏิบัติเพื่อพิสูจน์ผลการเลือก และการตัดสินใจ

3. ชั้นสรุป

3.1 ครูและศิษย์รวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการปฏิบัติทุกชั้นตอน

3.2 ครูและศิษย์อภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้

3.3 ครูและศิษย์สรุปผลการปฏิบัติ

3.4 ครูและศิษย์สรุปบทเรียน

3.5 ครูวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

ง. ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนรู้ตามรูปแบบ

ผู้เรียนจะได้พัฒนาทักษะในการคิด และการแก้ปัญหอย่างเหมาะสม

2.3.3 รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดเป็นเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมไทย โดยหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

ก. ทฤษฎี/ หลักการ/ แนวคิดของรูปแบบ

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2537) ได้พัฒนารายวิชา “การคิดเป็นเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมไทย” ขึ้น เพื่อพัฒนานักเรียนระดับมัธยมศึกษาให้สามารถคิดเป็น รู้จักและเข้าใจตนเอง รายวิชาประกอบด้วยเนื้อหา 3 เรื่องคือ (1) การพัฒนาความคิด (สติปัญญา) (2) การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม (สัจธรรม) และ (3) การพัฒนาอารมณ์ ความรู้สึก

ส่วนกิจกรรมที่ใช้เป็นกิจกรรมปฏิบัติการ 4 กิจกรรม ได้แก่ (1) กิจกรรมปฏิบัติการ “พัฒนากระบวนการคิด” (2) กิจกรรมปฏิบัติการ “พัฒนารากฐานความคิด” (3) กิจกรรมปฏิบัติการ “ปฏิบัติการใช้ชีวิตจริง” และ (4) กิจกรรมปฏิบัติการ “ประเมินผลการพัฒนาประสิทธิภาพของชีวิตและงาน”

ในส่วนกิจกรรมปฏิบัติการพัฒนากระบวนการคิด หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาได้พัฒนาแบบแผนในการสอนซึ่งประกอบด้วยขั้นการสอน 5 ขั้น โดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการคิดเป็นของ โกวิท วรพิพัฒน์ (อ้างถึงใน อุ่นตา นพคุณ, 2530: 29-36) ที่ว่า “คิดเป็น” เป็นการแสดงศักยภาพของมนุษย์ในการที่นำชะตาชีวิตของตนเอง โดยการพยายามปรับตัวเอง และสิ่งแวดล้อมให้สัมพันธ์กลมกลืนกัน ด้วยกระบวนการแก้ปัญหา ซึ่งประกอบด้วยการพิจารณาข้อมูล 3 ด้าน ได้แก่ ข้อมูลตนเอง ข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อม และข้อมูลทางวิชาการ เพื่อเป้าหมายที่สำคัญคือมีความสุข

ข. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

รูปแบบนี้มุ่งช่วยพัฒนากระบวนการคิด ให้ผู้เรียนสามารถคิดเป็น คือ คิดโดยพิจารณาข้อมูล 3 ด้าน ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ข้อมูลเกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อม และข้อมูลทางวิชาการ เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตในสังคมไทยอย่างมีความสุข

ค. กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

ขั้นที่ 1 ขั้นสืบค้นปัญหา เสนอสถานการณในการดำรงชีวิต ผู้สอนอาจนำเสนอสถานการณให้ผู้เรียนสืบค้นปัญหา หรืออาจใช้สถานการณและปัญหาจริงที่ผู้เรียนประสบมาในชีวิตของตนเอง หรือผู้สอนอาจจัดเป็นสถานการณจำลอง หรือนำผู้เรียนไปเผชิญสถานการณนอกห้องเรียนก็ได้ สถานการณในการศึกษา อาจเป็นสถานการณเกี่ยวกับตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม หรือหลักวิชาการก็ได้ เช่น สถานการณเกี่ยวกับเศรษฐกิจ วัฒนธรรม สังคม ครอบครัว การเรียน การทำงาน และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ขั้นที่ 2 ขั้นรวบรวมข้อมูลผสมผสานข้อมูล 3 ด้าน

เมื่อค้นพบปัญหาแล้วให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในสถานการณนั้น โดยรวบรวมข้อมูลให้ครบทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านที่เกี่ยวกับตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม และด้านหลักวิชาการ

ขั้นที่ 3 ขั้นการตัดสินใจอย่างมีเป้าหมาย

เมื่อมีข้อมูลพร้อมแล้ว ให้ผู้เรียนแสวงหาทางเลือกในการแก้ปัญหา โดยพิจารณาไตร่ตรองถึงผลที่จะเกิดขึ้นทั้งกับตนเอง ผู้อื่น และสังคมโดยส่วนรวม และตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด คือทางเลือกที่เป็นไปเพื่อการเกื้อกูลต่อชีวิตทั้งหลาย

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติและตรวจสอบ

เมื่อตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติได้แล้ว ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเองหรือร่วมมือกลุ่มตามแผนงานที่กำหนดไว้อย่างพากเพียร ไม่ท้อถอย

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล และวางแผนพัฒนา

เมื่อปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนดไว้ลุล่วง ให้ผู้เรียนประเมินผลการปฏิบัติว่า การปฏิบัติประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีปัญหา อุปสรรคอะไร และเกิดผลดีผลเสียอะไรบ้าง และวางแผนที่จะพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัตินั้นให้ได้ผลสมบูรณ์ขึ้น หรือวางแผนในการพัฒนาเรื่องใหม่ต่อไป

ง. ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนรู้ตามรูปแบบ

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2537) ได้ทดลองใช้รูปแบบดังกล่าวในการสอนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาแล้วพบว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดเป็น สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้มีความเข้าใจในตนเองและผู้อื่นมากขึ้น เข้าใจระบบความสัมพันธ์ในสังคม และเกิดทักษะและเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.3.4 รูปแบบการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง: โมเดลชิปปา (CIPPA Model) หรือรูปแบบการประสานห้าแนวคิด โดย ทิศนา แคมมณี

ก. ทฤษฎี/ หลักการ/ แนวคิดของรูปแบบ

ทิศนา แคมมณี (2543:17) รองศาสตราจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้พัฒนารูปแบบนี้ขึ้นจากประสบการณ์ที่ได้ใช้แนวคิดทางการศึกษาต่างๆ ในการสอนเป็นเวลาประมาณ 30 ปี และพบว่าแนวคิดจำนวนหนึ่งสามารถใช้ได้ผลดีตลอดมา ผู้เขียนจึงได้นำแนวคิดเหล่านั้นมาประสานกัน ทำให้เกิดเป็นแบบแผนขึ้น แนวคิดดังกล่าวได้แก่ (1) แนวคิดการสร้างความรู้ (2) แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้แบบร่วม (3) แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ (4) แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้กระบวนการ (5) แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโอนการเรียนรู้

ทิศนา แคมมณี (2543 : 17) ได้ใช้แนวคิดนี้ในการจัดการเรียนการสอนโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง (construction of knowledge) ซึ่งนอกจากผู้เรียนจะต้องเรียนด้วยตนเองและฟังตนเองแล้ว ยังต้องฟังการปฏิสัมพันธ์ (interaction) กับเพื่อน บุคคลอื่นๆ และสิ่งแวดล้อมรอบตัวด้วย รวมทั้งต้องอาศัยทักษะกระบวนการ (process skills) ต่างๆ จำนวนมากเป็นเครื่องมือในการสร้างความรู้ นอกจากนั้น การเรียนรู้จะเป็นไปอย่างต่อเนื่องได้ดี หากผู้เรียนอยู่ในสภาพที่มีความพร้อมในการรับรู้ และการเรียนรู้มีประสาทการรับรู้ที่ตื่นตัว ไม่เฉื่อยชา ซึ่งสิ่งที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนอยู่ในสภาพดังกล่าวได้คือ การให้มีการเคลื่อนไหวทางกาย (physical participation) อย่างเหมาะสมกิจกรรมที่มีลักษณะดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง และความรู้ความเข้าใจที่เกิดขึ้น จะมีความลึกซึ้งและอยู่คงทนมากขึ้น หากผู้เรียนมีโอกาสนำความรู้ที่ไปประยุกต์ใช้

(application) ในสถานการณ์ที่หลากหลาย ด้วยแนวคิดดังกล่าว จึงเกิดแบบแผน “CIPPA” ขึ้น ซึ่งผู้สอนสามารถนำแนวคิดทั้ง 5 ดังกล่าวไปใช้เป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้มีคุณภาพ

ข. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

รูปแบบนี้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างแท้จริง โดยการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยความร่วมมือจากกลุ่ม นอกจากนั้น ยังช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ จำนวนมาก อาทิ กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม กระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และกระบวนการแสวงหาความรู้ เป็นต้น

ค. กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

ซีปปา (CIPPA) เป็นหลักการซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ให้แก่ผู้เรียน การจัดกระบวนการเรียนการสอนตามหลัก “CIPPA” นี้สามารถใช้วิธีการและกระบวนการที่หลากหลาย ซึ่งอาจจัดเป็นแบบแผนได้หลายรูปแบบ รูปแบบหนึ่งที่ได้นำเสนอไว้และได้มีการนำไปทดลองใช้แล้วได้ผลดี ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการ 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การทบทวนความรู้เดิม

ขั้นนี้เป็นการดึงความรู้เดิมของผู้เรียนในเรื่องที่จะเรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมของตน ซึ่งผู้สอนอาจใช้วิธีการต่างๆ ได้อย่างหลากหลาย

ขั้นที่ 2 การแสวงหาความรู้ใหม่

ขั้นนี้เป็นการแสวงหาข้อมูลความรู้ใหม่ของผู้เรียนจากแหล่งข้อมูลหรือแหล่งความรู้ต่างๆ ซึ่งครูอาจจัดเตรียมมาให้ผู้เรียน หรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนไปแสวงหากันได้

ขั้นที่ 3 การศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยง ความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจกับข้อมูล/ ความรู้ที่หามาได้ ผู้เรียนจะต้องสร้างความหมายของข้อมูล/ ประสบการณ์ใหม่ๆ โดยใช้กระบวนการต่างๆ ด้วยตนเอง เช่น ใช้กระบวนการคิด และกระบวนการกลุ่มในการอภิปรายและสรุปความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลนั้นๆ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการเชื่อมโยงกับความรู้เดิม

ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม

ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนอาศัยกลุ่มเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของตน รวมทั้งขยายความรู้ความเข้าใจของตนให้กว้างขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้แบ่งปันความรู้ความเข้าใจของตนแก่ผู้อื่น และได้รับประโยชน์จากความรู้ ความเข้าใจของผู้อื่นไปพร้อมๆ กัน

ขั้นที่ 5 การสรุปและจัดระเบียบความรู้

ขั้นนี้เป็นขั้นของการสรุปความรู้ที่ได้รับทั้งหมด ทั้งความรู้เดิมและความรู้ใหม่ และจัดสิ่งที่เรียนให้เป็นระบบระเบียบ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่าย

ขั้นที่ 6 การปฏิบัติ และ/หรือการแสดงผลงาน

หากข้อความรู้ที่ได้เรียนรู้มาไม่มีการปฏิบัติ ขั้นนี้จะเป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงผลงานการสร้างความรู้ของตนให้ผู้อื่นรับรู้ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้ต่อยอดหรือตรวจสอบความเข้าใจของตนและช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ แต่หากต้องมีการปฏิบัติตามข้อความรู้ที่ได้ ขั้นนี้จะเป็นขั้นปฏิบัติ และมีการแสดงผลงานที่ได้ปฏิบัติด้วย

ขั้นที่ 7 การประยุกต์ใช้ความรู้

ขั้นนี้เป็นขั้นของการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ความเข้าใจของตนไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ที่หลากหลายเพื่อเพิ่มความชำนาญ ความเข้าใจความสามารถในการแก้ปัญหาและความจำในเรื่องนั้นๆ

หลังจากการประยุกต์ใช้ความรู้ อาจมีการนำเสนอผลงานจากการประยุกต์อีกครั้งก็ได้ หรืออาจไม่มีการนำเสนอผลงานในขั้นที่ 6 แต่นำมารวมแสดงในตอนท้ายหลังขั้นการประยุกต์ใช้ก็ได้เช่นกัน

ขั้นตอนตั้งแต่ขั้นที่ 1-6 เป็นกระบวนการของการสร้างความรู้ (construction of knowledge) ซึ่งครูสามารถจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีโอกาสปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน (interaction) และฝึกฝนทักษะกระบวนการต่างๆ (process learning) อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากขั้นตอนแต่ละขั้นตอนช่วยให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมหลากหลายที่มีลักษณะให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหวทางกาย ทางสติปัญญา ทางอารมณ์ และทางสังคม อย่างเหมาะสม อันช่วยให้ผู้เรียนตื่นตัว (active) สามารถรับรู้และเรียนรู้ได้อย่างดี จึงกล่าวได้ว่าขั้นตอนทั้ง 6 มีคุณสมบัติตามหลักการ CIPP ส่วนขั้นตอนที่ 7 เป็นขั้นตอนที่ช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ (application) จึงทำให้รูปแบบนี้มีคุณสมบัติครบตามหลัก CIPPA

ง. ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนรู้ตามรูปแบบ

ผู้เรียนจะเกิดความเข้าใจในสิ่งที่เรียน สามารถอธิบาย ชี้แจง ตอบคำถาม ได้ดี นอกจากนั้นยังได้พัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นกลุ่ม การสื่อสาร รวมทั้งเกิดความใฝ่รู้ด้วย

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการสอนขั้นพื้นฐานสำหรับครู

ในการปฏิบัติงานของครูมักใช้วิธีการสอนที่แตกต่างกันออกไป แต่มีวิธีการสอนบางวิธีที่ใช้กันโดยทั่วไป ถือเป็นพื้นฐานขั้นต้นของการเป็นครู ซึ่งจะได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้ (ชาญชัย ยมดิษฐ์, 210-211)

2.4.1 ความหมายของคำว่า วิธีการสอน

2.4.2 วิธีการสอนขั้นพื้นฐานสำหรับครู

2.4.3 หลักการนำวิธีการสอนแต่ละวิธีไปใช้ในการสอน

2.4.1 ความหมายของคำว่า วิธีการสอน

คำว่า “วิธีการสอน” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Teaching Method ความหมายเดิมมีลักษณะเป็นวิธีการต่างๆ ไปหรือวิธีการหลักๆ สำหรับนำไปใช้ในการสอน ขอยกตัวอย่างเช่น ถ้าเปรียบเทียบ

สอนมวยไทยก็เปรียบได้กับแม่ไม้ ซึ่งผู้เป็นนักมวยจะต้องอาศัยแม่ไม้ไปใช้ฝึกฝนพัฒนาตนเองไปสร้างลูกไม้ของตนเอง จึงจะเป็นนักมวยที่มีความเก่งกาจเหนือผู้อื่นได้

สุวิทย์ ทิริกานนท์ และคนอื่นๆ (2540, 258) อธิบายว่า วิธีการสอน หมายถึงแบบอย่างหรือวิธีการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ของครู เพื่อให้เด็กเกิดความรู้ ความเข้าใจ ซาบซึ้ง และมีเจตคติที่ถูกต้องตามลำดับเรื่องที่ครูสอน วิธีการดังกล่าวมีหลายวิธีต้องเลือกให้เหมาะกับวัย โอกาส และสิ่งแวดล้อมตามสถานการณ์นั้นๆ

ในขณะที่ ทิศนา แชมมณี (2543, 7) กล่าวว่า วิธีสอน คือ ขั้นตอนในการดำเนินการสอนให้สำเร็จด้วยวิธีการต่างๆ ที่แตกต่างกันออกไปตามองค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญ อันเป็นลักษณะเฉพาะหรือลักษณะเด่นที่ขาดไม่ได้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540, 95) ระบุว่า วิธีสอน หมายถึง กระบวนการต่างๆ ที่ผู้สอนใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า วิธีสอน คือ ขั้นตอนหรือกิจกรรมของวิธีการหลักที่เป็นแนวทางให้ผู้สอนได้นำไปประยุกต์ใช้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ในสถานการณ์จริง ซึ่งมีความแตกต่างกันออกไปตามโอกาส วัย ธรรมชาติ ประสบการณ์ของผู้เรียน ความพร้อมของผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมของการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ประเภทของวิธีสอน

วิธีสอนแบ่งออกได้หลายประเภทตามที่มีผู้กล่าวไว้ดังนี้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540, 96) กล่าวว่า วิธีสอนสามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ

1. วิธีการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher – Centered Method) เป็นวิธีสอนที่ครูเป็นผู้จัดและดำเนินกิจกรรม เป็นการสื่อสารทางเดียวโดยมีผู้สอนเป็นศูนย์กลางของการเรียน ตัวอย่างของวิธีสอนแบบนี้ เช่น วิธีการสอนบรรยาย แบบสาธิต แบบใช้คำถาม แบบใช้หนังสือเรียน

2. วิธีการสอนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Pupil – Centered Method) เป็นวิธีสอนที่นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรม ดำเนินการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูช่วยเหลือให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของผู้เรียน ตัวอย่างของวิธีสอนแบบนี้ เช่น วิธีสอนแบบทำกิจกรรมแบบบทบาทสมมติ แบบวิทยาศาสตร์ แบบทดลอง ฯลฯ

พิทยา รุ่งราตรี (2527, 301) ได้แบ่งวิธีสอนไว้ ดังนี้

1. วิธีการสอนเป็นกลุ่มใหญ่ ที่มีจำนวนมากกว่า 20 คน ขึ้นไป
2. วิธีการสอนเป็นกลุ่มย่อย เป็นการสอนที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเล็กๆ จำนวน 5-10 คน อาจยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม
3. วิธีการสอนรายบุคคล เป็นวิธีการสอนที่ใช้นวัตกรรมและสื่อการสอน โดยแต่ละบุคคลพัฒนาตนเองตามความสามารถและความถนัด และความสนใจ
4. วิธีการสอนแบบบทบาทสมมุติ โดยใช้สถานการณ์สมมุติมาสื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ
5. วิธีการสอนแบบสืบสวนสอบสวน เป็นวิธีการที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองโดยใช้กระบวนการ OECF
6. วิธีการสอนแบบแก้ปัญหา เป็นวิธีการศึกษาหาความรู้และคิดค้นวิธีการต่างๆ มาใช้แก้ปัญหาชีวิตโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

ปรีชา คัมภีรปกรณ์ (2538, 18) แบ่งวิธีการสอนออกเป็น

1. การสอนเป็นกลุ่มใหญ่ เช่น วิธีการสอนแบบบรรยาย วิธีการสอนแบบอุปนัย การสอนโดยวิธีนิรนัย การสอนโดยวิธีการแก้ปัญหา วิธีการสอนแบบสืบสวนสอบสวน
2. การสอนเป็นกลุ่มย่อย เช่น กลุ่มปฏิบัติงาน กลุ่มช่วยเรียน กลุ่มวิเคราะห์ปัญหา กลุ่มระดมความคิดเห็น กลุ่มแก้ปัญหาเชิงวิทยาศาสตร์ การรวมกลุ่มอภิปรายแบบเปิด กลุ่มแบบซินดิเกต การรวมกลุ่มพิจารณาประเด็นย่อย การจัดกลุ่มสัมมนา
3. การสอนรายบุคคล เช่น การสอนแบบรายบุคคล การสอนโดยแนะนำเป็นรายบุคคล

พันทิพา อุทัยสุข และสิริวรรณ ศรีพหล (2534, 52) กล่าวว่า การแบ่งการสอนออกใช้ 2 ส่วนด้วยกัน คือ

1. การสอนโดยยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลางเช่น การสอนแบบบรรยาย การสอนโดยใช้คำถาม และการสอนแบบสาธิต
2. การสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เช่น การสอนโดยให้ผู้เรียนฝึกฝนและเรียนรู้ด้วยตนเองการสอนแบบเป็นรายบุคคล และการผสมผสานการสอนแบบต่างๆ

สรุป ประเภทของวิธีการสอน แบ่งออกได้เป็นหลายประเภท

ประเภทที่ 1 ใช้จำนวนผู้เรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง เช่น แบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่มากกว่า 20 คนขึ้นไป เรียกว่าการสอนเป็นกลุ่มใหญ่ ถ้ามีผู้เรียนน้อยกว่า 20 คน แต่อยู่ระหว่าง 5-10 คน เรียกว่า การสอนเป็นกลุ่มย่อย และกลุ่มที่เรียนคนเดียวเรียกว่า วิธีการสอนรายบุคคล

ประเภทที่ 2 ใช้กิจกรรมเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง เช่น ถ้าครูเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม เรียกว่า วิธีสอนที่ครูเป็นศูนย์กลาง

ถ้านักเรียนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม เรียกว่า วิธีสอนที่นักเรียนเป็นศูนย์กลาง

ถ้าครูและนักเรียนร่วมดำเนินกิจกรรม เรียกว่า วิธีสอนที่ครูและนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

ประเภทที่ 3 ใช้สื่อเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง กล่าวคือ

ถ้าหากว่าสื่อที่ใช้เป็นกิจกรรมหลัก เรียกว่า วิธีสอนโดยการใช้สื่อในการสอนเป็นหลัก ถ้าหากให้ผู้เรียนเรียน เรียกว่า วิธีการสอนโดยใช้สื่อการเรียนรู้และถ้าหากสื่อที่นักเรียนได้ใช้สอนก็ได้ หรือทั้งสองอย่างก็เรียกว่า วิธีการสอนแบบชุดการเรียนรู้การสอน

การแบ่งประเภทดังกล่าวอาจซ้ำซ้อนกันบ้าง แต่ในที่นี้ผู้เขียนแบ่งประเภทตามลักษณะจำนวนผู้เรียนเป็นเกณฑ์ เพราะประเภทที่ 2 ได้กล่าวถึงไปบ้างแล้ว และประเภทที่ 3 จะกล่าวถึงรายละเอียดในเรื่องสื่อการสอนต่อไป

2.4.2 วิธีการสอนพื้นฐานสำหรับครู

วิธีการสอนที่ครูใช้กันโดยทั่วไปมีหลายๆ วิธี ในที่นี้จะเสนอวิธีการสอนพื้นฐานสำหรับนักศึกษาครูเพื่อใช้ในการฝึกเตรียมประสบการณ์ด้านการสอน ดังนี้

2.4.2.1 วิธีการสอนบรรยาย

2.4.2.2 วิธีการสอนอภิปราย

2.4.2.3 วิธีการสาธิต

2.4.2.4 วิธีการสอนแบบทดลอง

2.4.2.5 วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง

2.4.2.6 วิธีการสอนแบบโครงการ

2.4.2.1 วิธีการสอนแบบบรรยาย

วิธีการสอนแบบบรรยายตรงกับภาษาอังกฤษว่า lecture หมายถึง การสอนที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาจากคำบอกเล่า กล่าวอธิบาย ถ่ายทอดจากครู เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

การสอนแบบบรรยายไม่เหมาะกับผู้เรียนในวัยเด็กเล็ก เพราะยังไม่มีความสนใจใดๆ อย่างถ่องแท้ ประกอบกับสมาธิของวัยเด็กไม่จดจ่อกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นเวลานานๆ ดังนั้น จึงเหมาะใช้การบรรยายกับวัยผู้ใหญ่หรือวัยรุ่นระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป จนถึงระดับอุดมศึกษา

ธรรมชาติของการสอนแบบบรรยาย

การสอนแบบบรรยาย มีจุดสำคัญอยู่ที่ความสามารถของครู กับความสนใจของผู้เรียน โดยผ่านวิธีการบรรยายของครู ดังนั้น ผู้บรรยายต้องเตรียมตัวบรรยายมาอย่างดี ทั้งการทำความเข้าใจเนื้อหาสาระ การจัดลำดับสาระและประสบการณ์เพื่อนำเสนอ

จุดมุ่งหมายของการบรรยาย

การใช้การบรรยายมักใช้กับการสอนที่ทำความเข้าใจกับคนจำนวนมาก เวลามีน้อยเนื้อหาสาระไม่ซับซ้อน มีเวลาจำกัด ข้อมูลยังไม่เป็นที่สรุป บางครั้งใช้ร่วมกับวิธีการสอนอื่นๆ เพื่อดึงความสนใจผู้เรียน ต้องการอธิบายเพิ่มเติมหรือสรุปบทเรียนจากสิ่งที่ได้ค้นคว้ามาแล้ว หรือบางครั้งใช้ปูพื้นฐานความคิดรวบยอด และสาระพื้นฐานก่อนลงมือปฏิบัติกิจกรรมอื่นๆ

ทิสนา แชมมณี (2543, 13) กล่าวว่า วัตถุประสงค์การบรรยายประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

1. ต้องมีเนื้อหาสาระ / ข้อมูลที่จะบรรยาย
2. มีกรบรรยายเกิดขึ้น
3. มีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดจากการบรรยาย

กระบวนการสอนบรรยาย

ต้องทราบข้อมูลพื้นฐานก่อนบรรยาย โดยเฉพาะข้อมูลต่อไปนี้

1. ชนิดของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เป็นจุดประสงค์ประเภทใด

2. ผู้เรียนอยู่ในวัยใด มีพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ในเรื่องที่จะบรรยายหรือไม่
3. เวลาในการบรรยายมีเท่าไร มากน้อยเพียงไร

ขั้นการสอนบรรยาย

วิธีการสอนแบบบรรยายมีขั้นตอน ดังนี้

1. เตรียมตัวบรรยาย

การเตรียมตัวผู้บรรยายเป็นสิ่งสำคัญในการบรรยาย เพราะวิธีการสอนชนิดนี้ความสำเร็จอยู่ที่ความสามารถของผู้สอน สิ่งแรกที่ผู้บรรยายต้องเตรียมคือ เนื้อหาสาระที่จะบรรยาย โดยต้องทำความเข้าใจตลอดเรื่องโดยเฉพาะคำศัพท์ที่ยาก เนื้อหาที่ซับซ้อน การจัดลำดับเนื้อหาเพื่อนำเสนอเป็นลำดับก่อนหลัง สำรวจตนเองว่ามีความสนใจและสนุกกับการบรรยายในเนื้อหานั้นๆ มากน้อยเพียงใด แง่ใด ต้องพยายามหาตัวอย่าง สื่อคำถามกระตุ้นอารมณ์ความสนใจผู้เรียนไว้ล่วงหน้า โดยเฉพาะหากิจกรรมเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้บรรยายกับผู้ฟัง นอกจากนี้อาจต้องดูว่า เนื้อหาตอนใดต้องใช้สื่อใดประกอบการบรรยายต้องเตรียมสื่อเหล่านั้นไว้ให้พร้อมล่วงหน้า ตลอดจนต้องวินิจฉัยผู้เรียนว่ามีพื้นฐานความรู้และประสบการณ์เดิมเพียงใด หาวิธีการให้ผู้ฟังเข้ามามีส่วนร่วมในการบรรยาย โดยอาจกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็น หรือเปิดอภิปรายให้แสดงความคิดเห็น ในประเด็นต่างๆ ที่บรรยาย เป็นต้น และที่สำคัญคือต้องเตรียมการประเมินผลผู้ฟังไว้ล่วงหน้าตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2. กระบวนการบรรยาย

การบรรยายต้องปฏิบัติตามลำดับขั้นที่เตรียมการมาตามบทบาทและพฤติกรรมที่เตรียมไว้ โดยเริ่มต้น ดังนี้

- 2.1 บอกวัตถุประสงค์และหัวข้อโดยสังเขปก่อนบรรยายเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจโครงสร้างความรู้ทั้งหมดและตั้งความคาดหวังไว้กับผลการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้น
- 2.2 กระตุ้นความสนใจโดยวิธีการต่างๆ เช่น การตั้งคำถาม การย้ำ การเน้น ประเด็น
- 2.3 การสรุปประเด็นย่อยๆ และประเด็นใหญ่ทั้งหมด

2.4 ผู้บรรยายอาจใช้เทคนิคต่างๆ ต่อไปนี้ช่วย เช่น การใช้สิ่งเร้ากระตุ้นความสนใจ ได้แก่ ข่าว เหตุการณ์ประจำวัน กรณีตัวอย่าง ประเด็นการอภิปราย การทดสอบก่อนเรียน การใช้สื่อต่างๆ การทำกิจกรรมประกอบการบรรยาย การยกตัวอย่าง การใช้อารมณ์ขัน การอภิปรายประเด็นเพิ่มเติม การให้ผู้เรียนจดบันทึกไปด้วย

3. ชั้นสรุป

ผู้บรรยายต้องสรุปประเด็นสาระสำคัญตามวัตถุประสงค์เป็นระยะ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ สามารถโยงความคิดไปสู่ประเด็นที่ผ่านมาและประเด็นถัดไปได้ และเมื่อจบบทเรียนต้องสรุปภาพรวมทั้งหมดให้ผู้ฟังรับทราบ

4. ชั้นประเมินผล

ในการประเมินผลควรประเมินผลผู้ฟังตามพฤติกรรมที่กำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เช่น ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา ทักษะและเจตคติที่กำหนดไว้เพื่อแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องในการบรรยาย และใช้การประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งอาจใช้วิธีตรวจสอบสมุดบันทึก การทดสอบ ชักถามสัมภาษณ์ ฐานที่มอบหมาย หรือวัดเจตคติหลังบรรยายสิ้นสุดลง

ข้อดี ของการบรรยายมีมาก เช่น ใช้เวลาน้อยกับคนหมู่มาก สะดวก ไม่ยุ่งยากในการถ่ายทอดสาระความรู้ในเนื้อหาสามารถทำได้จำนวนมาก แต่มีข้อเสียอยู่ที่เป็นการสื่อสารทางเดียว ผู้เรียนขาดการมีส่วนร่วมไม่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ถ้าการเรียงเรื่องไม่ดี ประเด็นการบรรยายไม่ชัดเจน การบรรยายขาดความน่าสนใจจะทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนไม่พัฒนาเท่าที่ควร ดังนั้น ในการนำเสนอวิธีการสอนแบบบรรยายไปใช้ควรใช้ให้ถูกต้องกับวัตถุประสงค์ เวลา โอกาส เนื้อหาสาระ วัย และประสบการณ์ผู้เรียน ตลอดจนความรู้ความสามารถของผู้สอน และสภาพปัจจัยที่แวดล้อมอีกด้วย

2.4.2.2 วิธีสอนแบบอภิปราย

วิธีการสอนแบบอภิปราย เป็นวิธีการสอนที่ใช้กันแพร่หลายจนเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางทั่วไป บางครั้งสับสนในการใช้ เพราะการสอนแบบนี้มีลักษณะเฉพาะเจาะจงลงไปในแต่ละวิธีการย่อยๆ ดังนั้น ในที่นี้จึงนำเสนอการสอนอภิปรายตามหัวข้อ ดังนี้

ธรรมชาติของการสอนอภิปราย

การอภิปราย หมายถึง การพูดสนทนาแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันในประเด็นหรือหัวข้อที่กำหนดให้ เพื่อพิจารณาหาคำตอบ แนวทาง ข้อเสนอหรือการแก้ไข ปัญหาาร่วมกันในประเด็นที่กำหนดให้ แล้วได้ผลสรุปของกลุ่มออกมา

การอภิปรายเป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน โดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเฉพาะวิธีการสอนแบบนี้สามารถพัฒนาพฤติกรรมผู้เรียนได้ทั้ง 3 ด้านคือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ได้อย่างครบถ้วน

จุดมุ่งหมายของการสอนอภิปราย

วิธีการสอนแบบอภิปรายมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมกันอย่างอิสระและทั่วถึงทุกคน ฝึกกระบวนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรียนรู้ทักษะการคิด วิเคราะห์กระบวนการกลุ่มหรือการทำงานร่วมกัน

กระบวนการสอนแบบอภิปราย

1. ขั้นเตรียมการ

ผู้สอนต้องเตรียมการสิ่งต่างๆ ที่ใช้ในการบรรยาย ดังนี้

1.1 หัวข้อหรือประเด็นที่จะอภิปรายเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับการสอนแบบนี้ เพราะประเด็นที่น่าสนใจสอดคล้องกับบทเรียน มีความชัดเจน จะช่วยให้การอภิปรายดำเนินไปด้วย ความเรียบร้อยและดึงดูดความน่าสนใจของทุกคน เพราะหัวข้อหรือประเด็นเป็นสิ่งที่มีความน่าสนใจ เกิดคุณค่า น่าสนใจ มีเป้าหมายชัดเจน

1.2 เตรียมผู้เรียน ผู้เรียนจะต้องได้รับการสอนหรือการเตรียมบทบาทต่างๆ ในการบรรยาย เช่น บทบาทในการเป็นผู้ดำเนินการอภิปราย บทบาทในการเป็นเลขา และบทบาทในการควบคุมเวลาและกิจกรรมต่างๆ ในขณะที่กลุ่มผู้ฟังอภิปรายก็ต้องเตรียมการเป็นผู้ฟังที่ดี มีมารยาท ในการฟัง ไม่ซักถามนอกประเด็นหรือขาดการมีส่วนร่วมในการฟัง นอกจากนี้ การแจ้งให้ผู้เรียน ทราบล่วงหน้า เพื่อให้ผู้เรียนเตรียมตัวสำหรับการอภิปรายเป็นเรื่องที่สำคัญประการหนึ่งด้วย

1.3 เตรียมผู้สอน ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการสอนแบบนี้เพราะเป็นผู้กำหนดหรือดูแลประเด็นอภิปราย ต้องมีความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับหัวข้อ มีความรู้และเข้าใจวัยธรรมชาติของผู้เรียน สามารถจัดการกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นก่อน ระหว่างและหลังการอภิปรายได้ โดยเฉพาะบทบาทในการวางแผน การดำเนินการ และสรุปการอภิปรายต้องถูกควบคุมกระบวนการโดยบทบาทของผู้สอน

1.4 เตรียมรูปแบบการอภิปราย รูปแบบการอภิปรายแต่ละรูปแบบไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะประเด็นและสาระที่ต้องการจากผลการอภิปราย ผู้สอนต้องให้ทางเลือกแก่ผู้อภิปรายและเลือกใช้ให้เหมาะสม โดยเฉพาะจำนวนคนอภิปรายมีผลต่อการเลือกรูปแบบ

1.4.1 การอภิปรายในการนำเข้าสู่บทเรียน การเรียนการสอนและสรุปบทเรียนในชั้นเรียนปกติทั่วไป ผู้อภิปรายต้องให้แสดงความคิดเห็นในบทเรียนอย่างอิสระ อาจมีจำนวนมากเป็นกลุ่มใหญ่ 30 คนขึ้นไป แบบนี้ถูกควบคุมโดยผู้สอนเพราะไม่มีผู้ดำเนินการอภิปรายโดยตรง

1.4.2 การอภิปรายกลุ่มย่อย การอภิปรายแบบนี้ใช้คนประมาณ 6-10 คน โดยการอภิปรายแบบนี้มีที่มาของกลุ่มโดยวิธีการต่างๆ กัน เช่น ตามความสมัครใจของผู้อภิปรายและกลุ่มผู้ฟังมีประเด็นการอธิบายแบบนี้มีการแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆคือ กลุ่มอภิปราย เลขานุการ และบทบาทของทุกคนในกลุ่ม การอภิปรายต้องระดมความคิดเห็นอย่างทั่วถึง โดยแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี มีเหตุผล สร้างสรรค์และทั่วถึง มีการประกาศประเด็น กติกาหรือกฎเกณฑ์ มีเวลาและสรุปประเด็นอภิปรายโดยประธานประกอบการอภิปราย การอภิปรายแบบนี้ เช่น การอภิปรายระดมพลังสมอง การอภิปรายประกอบการทำกิจกรรมการเรียนการสอนในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อต้องการข้อสรุปจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม

1.5 การอภิปรายแบบจับเข้าคู่กันหรือการอภิปรายใกล้ชิด

ทิสนา แคมมณี (2543, 51) กล่าวว่า ใช้คนประมาณ 3-5 คน มาพูดสนทนาในประเด็นที่น่าสนใจแล้วได้ข้อสรุป

1.6 การอภิปรายแบบคณะ

การอภิปรายแบบนี้ใช้คนคณะหนึ่งประมาณ 3-6 คน มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในประเด็นใดประเด็นหนึ่งต่อหน้าผู้ฟัง โดยมีผู้ดำเนินการอภิปรายทำหน้าที่เป็นคนเชื่อมโยงการอภิปรายต่อผู้อภิปรายและผู้ฟัง

1.7 การอภิปรายแบบฮัตเดิล (ทิสนา แชมมณี, 2543, 52) การอภิปรายแบบนี้ย่อจำนวนคนมาจากกลุ่มใหญ่ โดยกลุ่มย่อยใช้การคละกันเพราะให้เกิดความหลากหลาย แล้วดำเนินการอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปจากประเด็นใดประเด็นหนึ่ง เพื่อให้ได้ข้อสรุป

การอภิปรายแบบเวียนเทียน

การอภิปรายแบบนี้ใช้คนไม่เกิน 10 คน มีผู้ดำเนินการอภิปราย 1 คน ทุกคนนั่งเป็นวงกลมให้ทุกคนได้พูดเรียงบุคคลตามลำดับ คนละประมาณ 1-2 นาที คนที่ยังไม่ถึงรอบที่เวียนมาก็ไม่ได้พูดต้องรอให้โอกาสมาถึงก่อน

การอภิปรายแบบซุบซิบ

การอภิปรายแบบนี้ใช้คน 3-6 คน บางที่เรียกว่าการอภิปรายแบบฟิลลิป 6 ประกอบด้วยสมาชิก 6 คน ที่นั่งใกล้กันหันหน้าเข้าหากัน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นใดประเด็นหนึ่งคนละ 1 นาที รวม 6 คน ได้ 6 นาที ข้อสรุปของทั้ง 6 คนจะเป็นส่วนหนึ่งของประเด็นใหญ่ที่กำลังพิจารณาอยู่บนเวที (ทิสนา แชมมณี, 2543, 52)

การอภิปรายแบบชิมโฟเซียม

การอภิปรายแบบนี้ใช้เป็นการอภิปรายกลุ่มย่อยของคน 5-6 เพื่อนำเสนอผลงานของกลุ่มผู้ไปศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ประชุม โดยนำเสนอจนจบรายการแล้ว ผู้ดำเนินการอภิปรายเปิดโอกาสให้ผู้ฟังซักถามในข้อค้นพบโดยผู้ฟัง โดยใช้เวลาและเกณฑ์ที่กำหนด

การอภิปรายแบบปจฉาวิสัยนา

การอภิปรายแบบนี้ใช้คนประมาณ 6-8 คน มีผู้ดำเนินรายการ 1 คน แล้วเชิญผู้เชี่ยวชาญในสาขาใดสาขาหนึ่งมาให้ความรู้และประสบการณ์ จำนวนครึ่งหนึ่งของผู้ที่เชิญมาอีกครั้งหนึ่งถือว่าเป็นตัวแทนจากผู้ฟัง เพื่อซักถามให้วิทยากรตอบคำถามตามความสนใจและความต้องการของผู้ฟัง

การอภิปรายแบบกลุ่มซ้อน

ทิตานา แชมมณี (2543, 54) กล่าวว่า เป็นการอภิปรายแบบให้ผู้อภิปรายหนึ่งเป็นวงกลมซ้อนกัน 2 วง วงในมีการอภิปรายให้วงนอกนั่งฟังหรือสังเกตการณ์ หรือบางครั้ง อาจสลับกันให้กลุ่มนั่งวงนอกมาอยู่ในวงในก็ได้

การอภิปรายแบบโต๊ะกลม

การอภิปรายแบบนี้เป็นการอภิปรายที่ได้รับมอบหมายมาจากกลุ่มใหญ่ให้ค้นหา ข้อสรุปในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลรวมกับกลุ่มใหญ่

การอภิปรายกลุ่มใหญ่

การอภิปรายกลุ่มใหญ่เป็นการอภิปรายที่ใช้คนจำนวนมาก และมีจุดประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งแตกต่างกันออกไป เช่น

การอภิปรายแบบสัมมนา

การอภิปรายแบบนี้ใช้คนประมาณ 20 คนขึ้นไป มีการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำช่วยเหลือในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแก่สมาชิก โดยมีผู้ดำเนินสัมมนา 1 คน เพื่อให้สมาชิกหรือผู้ฟังได้รับทราบความรู้ความคิดเห็น และประสบการณ์ใหม่ๆ ประเด็นการสัมมนาอาจมีประเด็นย่อยๆ เพิ่มเติมได้แต่ไม่ควรกว้างเกินไป การสัมมนาสิ้นสุดลงโดยการได้ข้อสรุปและเสนอแนะแต่ไม่มีการลงมติ

การโต้วาที

การโต้วาทีเป็นการสัมมนาของคนกลุ่มใหญ่ โดยกลุ่มแรกเรียกว่า ผู้โต้วาที แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายเสนอ และฝ่ายค้าน ฝ่ายละประมาณ 3 คน มีผู้ดำเนินรายการ 1 คน เป็นการโต้แย้งกันในการคิดเห็นต่อประเด็นใดประเด็นหนึ่งตามกฎเกณฑ์ กติกาและเวลาที่กำหนด โดยมีการหักล้างเหตุผลซึ่งกันและกันทั้ง 2 ฝ่าย

กลุ่มที่สอง คือกลุ่มผู้ฟัง จะอยู่ข้างล่างมีหน้าที่เข้าฟังเท่านั้นไม่มีส่วนร่วมใดๆ นอกจากเป็นผู้ตัดสินมติว่าฝ่ายใดได้รับชัยชนะ

การเตรียมสถานที่

สถานที่จัดอภิปรายแตกต่างกันไปตามรูปแบบการอภิปราย เช่น การอภิปรายกลุ่มย่อย ระดมความคิด การอภิปรายปัญหา อภิปรายอิสระ ทุกประเภทอาจจัดเป็นครึ่งวงกลม วงกลม สี่เหลี่ยมตัวยู

การอภิปรายกลุ่มใหญ่มีคนจำนวนมาก เหมาะกับการใช้รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าและการจัดรูปตัวที (T) เหมาะสมกับการนำเสนอรายงาน ซึ่งการจัดสถานที่แต่ละรูปแบบต้องเตรียมอุปกรณ์ และ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้พร้อม

ขั้นตอนการอภิปราย

ผู้ดำเนินการอภิปรายต้องปฏิบัติ ดังนี้

1. บอกหัวข้อ หรือประเด็นการอภิปราย
2. บอกวัตถุประสงค์การอภิปรายให้ชัดเจน
3. บอกเงื่อนไข กฎเกณฑ์ กติกา ก่อนอภิปรายให้ทุกฝ่ายรับทราบ
4. ผู้สอนอาจมีบทบาทในการช่วยเหลือหรือแก้ปัญหาในการอภิปรายแต่ไม่ควรเข้า

แทรกแซง

ขั้นสรุป

การอภิปรายจะไม่สมบูรณ์ถ้าหากหลังการอภิปรายสิ้นสุดลงโดยไม่มีการสรุปผล หรือสรุป การอภิปรายจากผู้ดำเนินการอภิปราย ดังนั้น การสรุปผลจะช่วยให้ผู้ฟังทราบสิ่งต่อไปนี้

1. ทราบสาระสำคัญของการสัมมนาทั้งหมด
2. ช่วยให้เกิดความชัดเจนในประเด็นสำคัญ
3. เชื่อมโยงความคิดทุกส่วนเข้าด้วยกัน
4. เป็นแนวทางในการประเมินผลสัมมนาต่อไป

ข้อดีและข้อจำกัด

การอภิปรายมีข้อดีและข้อจำกัดแตกต่างกันออกไป ดังนี้

1. ข้อดี

- 1.1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนได้ดี
- 1.2 เพิ่มศักยภาพการศึกษาค้นคว้าหาความรู้อย่างกว้างขวาง
- 1.3 ส่งเสริมกระบวนการประชาธิปไตย
- 1.4 สามารถทราบพัฒนาการผู้เรียน ทำให้ประเมินผลได้ง่าย
- 1.5 ส่งเสริมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ข้อจำกัด

- 2.1 ใช้เวลามาก
- 2.2 ใช้กระบวนการมากถ้าจัดกลุ่มใหญ่
- 2.3 ผู้เรียนที่ไม่กล้าแสดงออกจะไม่ได้ประโยชน์
- 2.4 ต้องมีความรู้ความสามารถและมีข้อมูลมาก่อนจึงสามารถอภิปรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.5 ถ้าดำเนินการไม่ดีอาจเสียเวลา

สรุป การสอนแบบอภิปราย เป็นการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนตามศักยภาพอย่างเต็มที่ มีการแสวงหาความรู้อย่างกว้างขวาง ผ่านประสบการณ์ทางสังคมทำให้เกิดประสบการณ์ในการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย ทั้งนี้ ผู้สอนต้องเตรียมให้ความรู้ ความเข้าใจในหลักและวิธีการดังกล่าวอย่างจริงจัง

2.4.2.3 วิธีสอนแบบสาธิต

การสอนแบบสาธิตเป็นกระบวนการสอนที่เน้นการแสดงให้เห็นนักเรียนรู้ในสิ่งที่เป็นผลการเรียนที่กำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์

ธรรมชาติของการสอนแบบสาธิต

ธรรมชาติของการสอนแบบนี้ยังเป็นการสอนที่เน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนน้อยเพราะเพียงสังเกตสิ่งที่ครูแสดงขึ้นเท่านั้น แต่การสอนแบบนี้มีประโยชน์มากสำหรับการนำประสบการณ์ที่ซับซ้อนอธิบายยากมาแสดงให้เห็นเป็นรูปธรรม โดยผู้ที่มีประสบการณ์ช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อย่างไรก็ตามความสำเร็จของการสอนวิธีนี้อยู่ที่ความสามารถในการสาธิตของผู้สาธิตด้วย ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าการสอนแบบสาธิตสามารถนำไปใช้ร่วมกับการสอนวิธีอื่นๆ ได้หลายวิธีในทุกๆ ส่วนของกิจกรรมการเรียนการสอน

ความมุ่งหมายของการสอนแบบสาธิต

การสอนแบบสาธิตมีความมุ่งหมายที่จะแสดงให้ผู้เรียนรู้จริง ทำได้ ใช้สร้างความมั่นใจในบทเรียนมีความหมายยิ่งขึ้น

ขั้นตอนการสาธิต

การสาธิตมีขั้นตอน ดังนี้

1. เตรียมการ

1.1 เตรียมจุดประสงค์การเรียนรู้

1.2 ลำดับเนื้อหา

1.3 กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.4 กำหนดสื่อและอุปกรณ์การเรียน

1.5 กำหนดเวลาและสภาพห้องเรียน

1.6 ซักซ้อมการสาธิต

2. ขั้นตอนการสาธิต

2.1 บอกจุดประสงค์

2.1.1 เรื่องที่แสดงให้ดู

2.1.2 ผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้น

2.2 ให้อาจารย์ละเอียดยเพื่อความเข้าใจ / กิจกรรม

- 2.3 สาธิตให้ดูตามขั้นตอน
- 2.4 เอาใจใส่นักเรียนทุกคนให้สามารถเห็นได้
- 2.5 ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสาธิต
- 2.6 ขณะสาธิตไปควรบรรยายไปด้วย
- 2.7 ไม่เร่งสาธิตให้จบๆ ไปโดยเร็ว
- 2.8 การสาธิตอาจใช้รูปแบบต่างๆ เช่น สาธิตเงียบ สาธิตประกอบการแนะนำ /
บรรยาย
- 2.9 สรุปการสาธิต / อภิปราย / ซักถาม

ข้อดีและข้อจำกัดของการสอนแบบสาธิต

1. ข้อดี

- 1.1 ทำให้เข้าใจสถานการณ์จริงได้ก่อนปฏิบัติงานจริง
- 1.2 ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการกล้าแสดงออกของผู้เรียน
- 1.3 ฝึกการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน
- 1.4 ช่วยนำสถานการณ์ที่มีข้อจำกัดในการปฏิบัติจริงมาฝึกได้ก่อนใช้ทักษะขั้นสูง

ในสถานการณ์จริงต่อไป

2. ข้อจำกัด

- 2.1 ต้องใช้เวลามากในการเตรียม
- 2.2 สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก
- 2.3 ต้องอาศัยความสามารถและการตัดสินใจของผู้สอนที่มีทักษะและ
ประสบการณ์
- 2.4 ถ้าควบคุมไม่ดีจะไม่ได้ผลตามบทเรียนที่ต้องการ

2.4.2.4 วิธีสอนแบบทดลอง

การสอนแบบทดลองเป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนพบประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริงตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ด้วยตนเอง ทำให้เรียนได้อย่างมีชีวิตชีวา จดจำได้นาน

โดยเฉพาะในวิชาวิทยาศาสตร์มีกฎทฤษฎี กฎ สูตรต่างๆ มากมาย เมื่อนักเรียนเป็นผู้ทดลองเอง แล้วจะทำให้เกิดความรู้จริง แล้วนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ธรรมชาติของการสอนแบบทดลอง

การสอนแบบทดลองส่วนมากใช้กับวิชาวิทยาศาสตร์ที่ใช้การทดลองเป็นวิธีการสอน แต่ปัจจุบันสามารถนำทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เอาไปใช้กับเนื้อหาวิชาอื่นๆ ได้ นอกจากนี้ การสอนแบบนี้ยังสามารถพัฒนาทักษะอื่นๆ ได้ด้วย เช่น ทักษะการคิด การวิเคราะห์ กระบวนการกลุ่ม การคิดรวบยอด ฯลฯ

ความมุ่งหมายของการสอนแบบทดลอง

การสอนแบบทดลองมุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยประสบการณ์โดยตนเอง มีความกระตือรือร้นในการเรียน มีลักษณะผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีคุณลักษณะทำงานเป็นระบบ สามารถใช้เครื่องมือเครื่องใช้ทางวิทยาศาสตร์ได้

ขั้นตอนการสอน

1. กำหนดวัตถุประสงค์การสอนให้เป็นการทดลอง
2. เตรียมการทดลอง ได้แก่ วางแผน การใช้วัสดุ อุปกรณ์ แบบสังเกต แบบบันทึก เครื่องมือเครื่องใช้ และพื้นฐานผู้เรียน
3. ขั้นตอนทดลอง
 - 3.1 นำเข้าสู่บทเรียนโดยวิธีการต่างๆ เช่น แจ้งวัตถุประสงค์
 - 3.2 อธิบายขั้นตอน วิธีการใช้เครื่องมือ คู่มือ การแนะนำต่างๆ ก่อนปฏิบัติการทดลอง
4. ลงมือทดลอง
5. ครูคอยสังเกตและช่วยเหลือแนะนำ
6. นักเรียนปฏิบัติโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ด้วยทักษะทางวิทยาศาสตร์
7. เสนอผลการทดลอง

8. อภิปราย สรุปผลการทดลอง

ข้อดีและข้อจำกัดของการสอนแบบทดลอง

1. ข้อดี

- 1.1 นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติเพราะยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- 1.2 ได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ด้วยตนเอง เกิดความรู้ได้ดีมีประสิทธิภาพ
- 1.3 พัฒนาทักษะอื่นๆ ไปด้วย
- 1.4 สนุกสนานมีชีวิตชีวา

2. ข้อจำกัด

- 2.1 ใช้เวลามาก
- 2.2 ใช้งบประมาณสูง
- 2.3 ต้องใช้พื้นฐานความรู้ความเข้าใจ และทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์จึงจะเรียนได้
- 2.4 บางครั้งถ้าไม่ระมัดระวังอาจเกิดอุบัติเหตุได้ โดยเฉพาะการทดลองโดยใช้

เรียนได้

lkig8,u

2.4.2.5 วิธีการสอนโดยใช้การจำลองสถานการณ์จำลอง

ความหมายและธรรมชาติของวิธีการจำลองสถานการณ์

การจำลองสถานการณ์ หมายถึง การสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความจริงแล้วนำมาใช้การจัดการเรียนการสอนให้ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงที่สุดตลอดกระบวนการ ซึ่งบางแห่งอาจเรียกว่าเกมสถานการณ์จำลอง ซึ่งถ้าหากนับเกมจำลองที่ครูจัดทำมา กับสถานการณ์จำลองที่ครูสร้างขึ้นเอง การจำลองสถานการณ์ช่วยย่อความจริงที่จะต้องเผชิญในอนาคต หรือขณะนี้ ปัจจุบันยังไม่สามารถใช้สถานการณ์จริงได้ เช่น การสอนขับรถยนต์โดยให้ขับอยู่กับที่ การโดดหอจำลองแทนสถานการณ์โดดร่มจากเครื่องบินของศูนย์สงครามพิเศษ การฝึกซ้อมรบบทางทหาร การเตรียมจำลองสถานการณ์ป้องกันอุบัติภัยต่างๆ การจำลองสถานการณ์ การรักษาพยาบาลผู้ป่วย

ของพยาบาลในตึกของนักศึกษาพยาบาล ฯลฯ กรมวิชาการ (2540, 13) เรียกวิธีสอนแบบใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์

ความมุ่งหมายของสถานการณ์จำลอง

ความมุ่งหมายของการใช้วิธีสอนนี้คือ มุ่งฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการใช้ทักษะต่างๆ ที่ได้เรียนภาคทฤษฎีไปแล้วก่อนเข้าสู่สถานการณ์จริง เพราะในสถานการณ์จริงอาจมีปัญหาด้านผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินในกรณีที่เกิดผิดพลาด นอกจากนี้ ยังเป็นการฝึกการตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากสถานการณ์ การกล้าแสดงออกอันจะเป็นการเตรียมพร้อมสำหรับการเข้าสู่สถานการณ์จริงต่อไป

ขั้นตอนการสอน

1. ขั้นเตรียม

- 1.1 กำหนดวัตถุประสงค์ของสถานการณ์จำลอง
- 1.2 พิจารณาความต้องการพื้นฐานของผู้เรียน
- 1.3 กำหนดสถานการณ์จำลอง
- 1.4 ตรวจสอบเนื้อหาและลำดับประสบการณ์
- 1.5 กำหนดโครงสร้างของสถานการณ์จำลอง
- 1.6 ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในบทเรียน
- 1.7 ข้อมูล / เนื้อหาที่ใช้
- 1.8 บทบาทของทุกคนในสถานการณ์จำลอง
- 1.9 กำหนดสถานการณ์จำลองให้สมจริงที่สุด
- 1.10 ตรวจสอบข้อมูลและอุปกรณ์ต่างๆ
- 1.11 กำหนดเกณฑ์ / กติกา / เงื่อนไขในการเล่นสถานการณ์จำลอง

2. ขั้นสอน

- 2.1 เริ่มต้นการสอนโดยการเสนอสถานการณ์โดยวิธีการต่างๆ เช่น เล่าเรื่อง / ดู

ภาพ ฉาก / เหตุการณ์จริง

2.2 ผู้เรียนอภิปรายปัญหาแล้วหาทางแก้ไข

2.3 ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรม เสนอผลงานและแนวทางแก้ปัญหาในสถานการณ์

ใหม่ๆ

3. ขั้นสรุปอภิปรายผล

3.1 ขั้นสรุปผลการใช้สถานการณ์จำลองโดยผู้สอน ซึ่งต้องชี้ให้เห็นประโยชน์และข้อคิดตลอดจนข้อพึงระวังก่อนไปปฏิบัติงานต่อไป

3.2 ขั้นประเมินผลการใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งเป็นการประเมินกระบวนการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ว่ามีข้อดีข้อควรปรับปรุงอะไร ได้ผลมากน้อยแค่ไหน ใครทำหน้าที่ได้สมบูรณ์บ้าง โดยเฉพาะหากจะพัฒนาต่อไปต้องปรับปรุงส่วนใดบ้าง

ข้อดีและข้อจำกัดของการใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง

1. ข้อดี

1.1 ใช้ได้กับทุกๆ สถานการณ์การเรียนการสอน

1.2 ประหยัดเวลา

1.3 ได้ประสบการณ์ตรงจากครู

1.4 ฝึกการสังเกต

1.5 ใช้ได้ในวิชาที่มีมโนทัศน์ซับซ้อน

2. ข้อจำกัด

2.1 กลุ่มใหญ่มากจะมองเห็นไม่ชัดเจน

2.2 ใช้งบประมาณสูง

2.3 ต้องใช้พื้นฐานความรู้ความเข้าใจ และทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์จึงจะ

เรียนได้ดี

2.4 บางครั้งถ้าไม่ระมัดระวังอาจเกิดอุบัติเหตุได้ โดยเฉพาะการทดลองโดยใช้

สารเคมี

2.4.2.6 การสอนแบบโครงการ

การสอนแบบโครงการ (Project Method) เป็นการสอนที่ได้รับความนิยมมากวิธีหนึ่งในปัจจุบัน เพราะปัจจุบันแนวคิดการจัดการศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญกำลังมีบทบาทมาก ประกอบกับการแสวงหาความรู้ ความจริง เปลี่ยนแปลงจากตำราเรียนมาสู่การศึกษาในสถานการณ์ตามสภาพความเป็นจริง ดังนั้น จึงสอดคล้องกับหลักการแสวงหาองค์ความรู้โดยใช้วิธีการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อชีวิตประจำวันของผู้เรียนตามสถานการณ์จริง โดยผู้เรียนปฏิบัติจริง

ธรรมชาติและความหมายของการสอนแบบโครงการ

ธรรมชาติของการสอนแบบโครงการ เป็นการจัดประสบการณ์การปฏิบัติงานให้แก่ผู้เรียนอย่างสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์เข้าไปแก้ปัญหา ผ่านกระบวนการทดลอง และวิเคราะห์สรุปผล การทำงานอย่างเป็นระบบทำให้เกิดความภาคภูมิใจในผลการเรียนรู้ของตนเอง และรักการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ความหมายของการสอนแบบโครงการ

การสอนแบบโครงการมีความหมายแตกต่างกันไปตามสภาพของผู้ใช้ ซึ่งให้ไว้แตกต่างกัน ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2539, 46) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบโครงการคือการจัดการสอนที่วัดประสบการณ์ในการปฏิบัติงานให้แก่เด็กเหมือนกับการทำงานในชีวิตจริง เพื่อให้เด็กได้มีประสบการณ์โดยตรง เด็กได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา วิธีการทางวิทยาศาสตร์ เด็กจะ 'ได้ทำการทดลอง ได้พิสูจน์สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง รู้จักหาวิธีการต่างๆ มาแก้ปัญหา เด็กจะทำงานอย่างมีระบบขั้นตอน รู้จักการวางแผนในการทำงาน ฝึกการเป็นผู้นำ ผู้ตาม ฝึกการคิดวิเคราะห์ และประเมินตนเอง

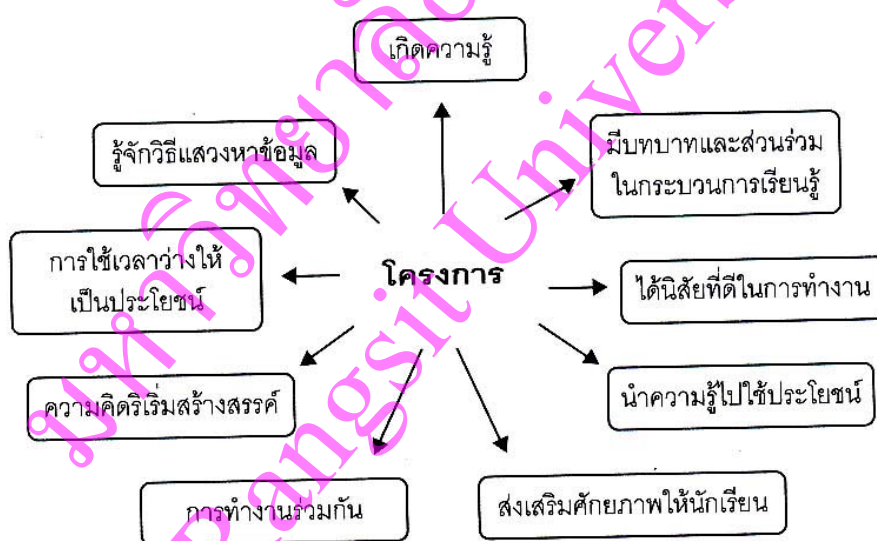
ในขณะที่ สมศักดิ์ ภูวิภาดาธรรม (2544, 81) กล่าวว่า โครงการงาน (project) หมายถึง การสืบค้นอย่างลุ่มลึกในหัวข้อของการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียนรายบุคคลกลุ่มเล็ก หรือกลุ่ม

ใหญ่ทั้งชั้นเรียน ลักษณะสำคัญของโครงการคือการเข้าไปให้การหาคำตอบให้แก่คำถาม หรือสิ่งที่อยากทราบตามหัวข้อโครงการ การแสวงหาคำตอบอาจทำโดยนักเรียนหรือครูร่วมกับนักเรียนก็ได้

ความมุ่งหมายของการสอนแบบโครงการ

การสอนแบบโครงการนี้มีความมุ่งหมายอยู่ที่การใช้กระบวนการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดการเข้าถึงความรู้ในสภาพการณ์ที่เป็นจริงอย่างเป็นระบบระเบียบ โดยสาระอยู่ที่การเรียนรู้เพิ่มเติมตามหัวข้อโครงการอย่างมีเหตุผล ผ่านการสังเกต การตั้งคำถาม การสืบค้นข้อมูล สรุปผล และการศึกษาต่อเนื่องมากกว่ารอคำตอบจากครู

กระทรวงศึกษาธิการ (2539, 52) ได้กล่าวถึงข้อดีของการสอนแบบโครงการไว้ในแผนภาพต่อไป

ภาพที่ 2.1 ข้อดีของการสอนแบบโครงการ

รูปแบบของการสอนแบบโครงการ

การสอนแบบนี้มีรูปแบบแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการใช้

1. รูปแบบของ สุภรณ์ สภาพงศ์ (2540, 2)

ผู้เขียนสรุปขั้นตอนของโครงการไว้ 11 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 สังเกต / ใ้รู้

- 1.2 ตั้งคำถาม / คาดการณ์สภาพของความสำเร็จ
- 1.3 กิจกรรมหาคำตอบล่วงหน้า (สมมุติฐาน)
- 1.4 ศึกษาหลักการ / นำแนวคิดที่เรียนมาใช้
- 1.5 กำหนดวิธีการศึกษา / วางแผนและกำหนดเวลาของโครงการ
- 1.6 เก็บรวบรวมข้อมูล
- 1.7 สรุปวิเคราะห์ข้อมูล
- 1.8 สรุปผลการศึกษา
- 1.9 วางแผนเสนอ / ส่งโครงการ
- 1.10 นำเสนอผลงาน
- 1.11 มีคำถามต่อเนื่อง / ทำโครงการต่อ

อาจกล่าวได้โดยสรุปว่า รูปแบบของโครงการแตกต่างออกไปตามวัตถุประสงค์ของการใช้ อาจเริ่มจากครูและนักเรียนวางแผนร่วมกัน หรือแต่ละฝ่ายคิดวางแผนให้ แต่ประเด็นสำคัญอยู่ที่ การสืบค้นหาคำตอบด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์จากสถานการณ์จริง ดังนั้น ขั้นตอนจึงอาจสรุปได้ ดังนี้

1. เตรียมการ

ครูและนักเรียนต้องตระหนักในการวางแผนการสอนว่าต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยวิธีการ ในบทเรียนใด หรือบทเรียนใดสามารถใช้วิธีการนี้ได้ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกมีหรือไม่ อย่างไร รูปแบบควรเป็นอย่างไร

2. ขั้นสอน

2.1 ขั้นสร้างความสนใจโดยการอภิปรายแสดงความคิดเห็นต่อปัญหา หรือ สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง เพื่อยั่วให้เกิดปมขัดแย้งในประเด็นย่อยที่อภิปราย

2.2 แบ่งกลุ่มตั้งหัวข้อย่อยของประเด็นย่อยที่อภิปราย

2.3 ขั้นเลือกหัวข้อในการศึกษาค้นคว้า

2.4 กำหนดเป้าหมายของโครงการ

2.5 เขียนและพัฒนาโครงการตามหัวข้อ

2.6 ลงมือปฏิบัติตามกระบวนการ ตั้งสมมุติฐาน รวบรวมข้อมูล ทดสอบสมมุติฐาน วิเคราะห์ สรุปผล

2.7 นำเสนอการศึกษาค้นคว้า

3. ชั้นประเมินผล

3.1 ประเมินกระบวนการทำงานทั้งหมด

3.2 ประเมินผลงานที่เป็นชิ้นงาน

3.3 ประเมินผลการนำเสนอเพื่อแก้ไขและปรับปรุงพัฒนาต่อไป

4. ข้อดีและข้อจำกัดของการสอนแบบโครงการ

4.1 ข้อดี

4.1.1 สามารถใช้กิจกรรมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้จริง

4.1.2 สอดคล้องกับวิธีการเรียนแบบใหม่ที่หาความรู้เองจากสถานการณ์

จริง

4.1.3 สร้างนิสัยการหาความรู้ด้วยตนเอง

4.1.4 สร้างเสริมความคิดสร้างสรรค์ และความเชื่อมั่นในตนเอง

4.1.5 ใช้ทักษะทางวิทยาศาสตร์และเหตุผลในการปฏิบัติงานอย่างเป็น

ระบบ สามารถใช้กระบวนการกลุ่มพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม

4.2 ข้อจำกัด

4.2.1 ใช้เวลาและทรัพยากรมาก

4.2.2 ใช้กับผู้เรียนที่ขาดทักษะและไม่ได้รับการฝึกหัดมาก่อนอาจไม่ได้

ผลดี

4.3 หลักการนำวิธีการสอนแต่ละวิธีไปใช้ในการสอน

วิธีสอนทั่วไปเป็นวิธีการปลีกย่อยที่ครูสามารถนำมาใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนได้ทุกๆ ขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอน ขั้นสรุป และขั้นปฏิบัติ กิจกรรมส่งเสริมความแม่นยำและถาวรของการเรียนรู้ เพราะถ้าเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดั่งการแต่งกายของบุคคล วิธีสอนก็เปรียบเหมือนเครื่องประดับที่ติดอยู่บนชุดต่างๆ สำหรับใช้แต่งกายของคนเรา โดยรูปแบบของชุดเปรียบได้กับรูปแบบการสอนที่นำมาใช้นั่นเอง ดังนั้น การแต่ง

กายจะดีหรือไม่ดีเพียงใดอยู่ที่การเลือกแต่งกายให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ โดยมีชุดและเครื่องประดับที่เหมาะสมกลมกลืนกัน และกิจกรรม การเรียนการสอน รูปแบบการสอน และวิธีการสอนก็เช่นเดียวกัน

วิธีสอนที่ใช้กันโดยแพร่หลาย ได้แก่ วิธีสอนแบบบรรยาย ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้กับคนหมู่มาก มีเวลาในการสอนจำกัดในขณะที่มีเนื้อหาที่ต้องสอนมาก ผู้เรียนส่วนมากต้องเป็นผู้ใหญ่หรือระดับชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไป เพราะต้องใช้ความสนใจในเนื้อหา มาก การบรรยายเป็นวิธีสอนที่ยืดหยุ่น เป็นศูนย์กลางสัมฤทธิ์ผลของการเรียนรู้จะเกิดได้ดีเพียงใดอยู่ที่ผู้บรรยายหรือตัวครูเป็นหลัก เพราะถ้าหากครูมีความสามารถสูง มีวิธีการอื่นๆ มาแทรก มีทักษะและเทคนิคการบรรยายได้ดี ก็จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ได้มาก ในขณะที่วิธีการสอนแบบอภิปรายเป็นการสอนที่ยืดหยุ่นเป็น ผู้กระทำศึกษาและค้นคว้าแล้วนำมาแสดงออกอย่างสร้างสรรค์เป็นการหาความรู้ได้อย่างไม่มีที่ สิ้นสุดและได้ทักษะกระบวนการกลุ่มอีกด้วย เนื่องจากการอภิปรายมีรูปแบบและเทคนิคหลายวิธี จำเป็นที่ผู้ใช้จะต้องใช้ให้ถูกต้องตามรูปแบบ วิธีการและวัตถุประสงค์ของการใช้นั้นๆ โดยเฉพาะ ความแตกต่างระหว่างการอภิปรายกลุ่มย่อยกับการจัดสัมมนานั้นแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงทั้งๆ ที่เป็นการอภิปรายเหมือนกัน ในขณะที่เชื่อกันว่าวิธีแบบนี้ให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเป็น ผู้กระทำจริง แต่ไม่เหมาะกับผู้เรียนที่ไม่กล้าแสดงออกและมีปัญหาเรื่องการพูดนำเสนองาน

วิธีสอนแบบทดลองใช้สำหรับการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ โดยมุ่งให้ผู้เรียนนำ ความรู้ทางด้านทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ออกมาใช้ในการทดลองพิสูจน์หลักการและทฤษฎี ต่างๆ โดยผู้เรียนเป็นผู้ทดลองโดยมีครูคอยควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด ข้อดีของวิธีการสอนแบบนี้เป็น การสอนที่มุ่งให้นักเรียนเป็นผู้กระทำจริง (learning by doing) นำความรู้จากสถานการณ์จริงมา ทดลองให้เห็นจริงจนได้ข้อสรุปออกมา แต่ข้อจำกัดเรื่องของสถานที่และวิชาที่ศึกษาพอสมควร วิธีการสอนอีกวิธีหนึ่งคือ การสาธิตเป็นการแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการทำงานหรือ ปฏิบัติงานอย่างชำนาญในด้านใดด้านหนึ่งอย่างถ่องแท้ ให้ผู้เรียนเห็นกระบวนการทำความเข้าใจ ความคิดรวบยอด และเชื่อกฎศรัทธาต่อผู้สอนและบทเรียนข้อดีของวิธีการนี้สามารถใช้ในการ ประกอบการสอนทักษะได้อย่างดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2543) “วิธีการสอนและรูปแบบการเรียนการสอน วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา” โดยการศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับวิธีการสอน และรูปแบบการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา ในวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เอกสารเกี่ยวกับวิธีการสอนระดับมัธยมศึกษาที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2517 จำนวน 51 เล่ม แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) เอกสารประเภทตำรา ทฤษฎีเกี่ยวกับวิธีการสอน และเอกสารครูต้นแบบ ครูแห่งชาติของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2) วิทยานิพนธ์ 3) งานวิจัยของบุคคล หน่วยงานราชการและสถาบันการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการสังเคราะห์เป็นแบบปลายเปิด แบ่งเป็น 6 หัวข้อ ดังนี้ 1) ชื่อผู้วิจัย/ ผู้เขียน 2) ชื่อการวิจัย/ ผลงาน/ วิทยานิพนธ์/ เอกสาร 3) หน่วยงาน ปีที่พิมพ์ 4) ระดับชั้น วิชา 5) วิธีการสอน รูปแบบการเรียนการสอน 6) ลักษณะ ความหมาย ขั้นตอนการสอน การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการในเดือนเมษายน – พฤษภาคม 2543 โดยเริ่มจากการกำหนดหัวข้อ กำหนดสถานที่ที่จะไปเก็บข้อมูล คัดเลือกเอกสาร และงานวิจัยที่มีคุณภาพ และรวบรวมข้อมูลตามหัวข้อที่กำหนด โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ แล้วทำการบันทึกข้อมูลตามหัวข้อในแบบสังเคราะห์เอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลทำโดยการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพได้ผล ดังนี้

1. วิธีการสอนที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารประเภทตำรา และทฤษฎีเกี่ยวกับวิธีการสอน จากเอกสาร จำนวน 22 เล่ม ซึ่งพิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2517 – 2542 ส่วนใหญ่เป็นเอกสารประเภทตำราของสถาบันการศึกษา (13 เล่ม หรือร้อยละ 59.09) และเอกสารที่เหลือเป็นเอกสารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา (9 เล่ม หรือร้อยละ 40.91) รวบรวมวิธีการสอนได้ทั้งหมด 51 วิธี โดยพิจารณาเป็น 3 ประเด็นดังนี้ 1) พิจารณาจากการจัดกิจกรรม พบว่า วิธีการสอนส่วนใหญ่เป็นวิธีการสอนที่เป็นกระบวนการ 45 วิธี และวิธีการสอนโดยใช้สื่อการเรียนการสอน 6 วิธี 2) พิจารณาจากบทบาทของผู้เรียนและผู้สอน พบว่า วิธีการสอนส่วนใหญ่เป็นวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (11 วิธี หรือร้อยละ 21.57) และอีก 3 วิธีเป็นวิธีการสอนที่ทั้งผู้เรียนและผู้สอนมีบทบาทเท่าๆ กัน 3) พิจารณาตามรายวิชา พบว่า วิธีการสอนส่วนใหญ่เป็นวิธีการสอน

ต่างๆ ไป ไม่เจาะจงว่าต้องใช้สอนกับวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ (42 วิธี หรือร้อยละ 82.35) รองลงมาเป็นวิธีการสอนที่ใช้สอนกับวิชาคณิตศาสตร์ (7 วิธี หรือร้อยละ 13.73) และอีก 2 วิธีเป็นวิธีการสอนที่ใช้สอนกับวิชาวิทยาศาสตร์

2. วิธีการสอนที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ ได้ทำการสังเคราะห์วิธีการสอนจากรายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์ จำนวน 29 เล่ม ซึ่งพิมพ์เผยแพร่ระหว่าง ปี พ.ศ. 2529 – 2542 เอกสารส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์ จำนวน 18 เล่ม รองลงมาเป็นรายงานการวิจัย จำนวน 11 เล่ม รวบรวมวิธีการสอนได้ทั้งหมด 28 วิธี แบ่งเป็นวิธีการสอนวิชาภาษาไทย 8 วิธี วิธีการสอนภาษาอังกฤษ 11 วิธี วิธีการสอนวิชาคณิตศาสตร์ 2 วิธี และวิธีการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ 7 วิธี

3. วิธีการสอนที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารครูต้นแบบ และครูแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2541 – 2542 ได้ทำการสังเคราะห์วิธีการสอนจากเอกสารของสำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จำนวน 5 เล่ม ซึ่งพิมพ์เผยแพร่ระหว่าง ปี พ.ศ. 2541 – 2543 รวบรวมวิธีการสอนได้ทั้งหมด 25 วิธี แบ่งเป็นวิธีการสอนวิชาภาษาไทย 7 วิธี วิธีการสอนภาษาอังกฤษ 6 วิธี วิธีการสอนวิชาคณิตศาสตร์ 4 วิธี และวิธีการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ 8 วิธี

ฐิติวรรณ ศรีเจริญ และคณะ (2548) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การผสมผสานรูปแบบและวิธีการสอนที่ผู้เรียนพึงประสงค์ ในการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทย” ผลการวิจัยพบว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนนี้ เป็นการวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอนในห้องเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน โดยมีการทดลองใช้รูปแบบและสื่อการสอนที่แตกต่างกัน การใช้เทคนิคการสอนและกิจกรรมทางการเรียนต่างๆ สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามการวิจัยชุดที่ 1 และชุดที่ 2 พบว่า การบูรณาการรูปแบบและสื่อการสอนหลายๆ อย่างเข้าด้วยกันในการเรียนการสอนครั้งหนึ่งๆ การใช้สื่อการสอนที่ไม่ค่อยพบในการเรียนในชั้นเรียนทั่วไป เช่น สไลด์ จะดึงดูดความสนใจทางการเรียนได้ดีที่สุด นอกจากนี้ การที่ครูผู้สอนจัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้มีความคิด การลงมือปฏิบัติแสดงผลงานของตนเอง ออกมาจะเป็นสิ่งที่สร้างความสนใจทางการเรียนให้กับผู้เรียนได้มากที่สุด โดยทั้งนี้ ในการบูรณาการรูปแบบและสื่อการสอนดังกล่าวนี้ จะขึ้นอยู่กับเนื้อหาวิชา ความยาว ระดับความยากของแต่ละ

หัวข้อด้วย จากการวิจัยพบว่า รูปแบบการสอนที่ผู้เรียนพึงประสงค์เป็นรูปแบบการสอนที่หลากหลายและวิธีการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และพฤติกรรมผู้เรียน ซึ่งเป็นการสอนโดยอาศัยกลุ่มสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างการทำงานเป็นกลุ่ม กิจกรรมการสอนเพื่อสร้างปัญญา กิจกรรมการสอนที่เน้นการคิดเป็น การสอนแบบแก้ปัญหาสำหรับสื่อและนวัตกรรมต่างๆ ที่ผู้เรียนพึงประสงค์ ในการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทยเป็นสื่อที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือช่วยทำให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมาย สื่อการสอนเหล่านั้นสามารถสนองต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง ได้แก่ สื่อที่ใช้ศึกษาด้วยตนเอง เช่น บทเรียนสำเร็จรูป แบบฝึกทักษะ เอกสารประกอบการเรียนการสอน สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) สื่อเครือข่ายความรู้ทาง Internet เช่น Web base Instruction Digital Library E-learning เป็นต้น

ผลการวิจัยจากแบบสอบถามการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนชุดที่ 3 ศึกษาภาพรวมของรูปแบบและสื่อการสอนที่ผู้เรียนพึงประสงค์ในระดับมากที่สุดในรูปแบบการสอนต่างๆ มีค่าระดับต่างๆ กันตามรูปแบบดังต่อไปนี้ คือ การสอนแบบบรรยาย การเรียนรู้แบบ Jigsaw การอภิปรายและนำเสนอผลงานการค้นคว้าด้วยตนเอง การทำงานกลุ่ม และการทำรายงาน พบว่าการสอนแบบบรรยายเป็นรูปแบบการเรียนที่ผู้เรียนพึงประสงค์มากที่สุดในระดับร้อยละ 74.36 รองลงมา ได้แก่ การทำรายงาน การทำงานกลุ่ม การเรียนรู้แบบ Jigsaw การค้นคว้าด้วยตนเองและการอภิปราย และนำเสนอผลงาน ตามลำดับ สื่อการสอนที่ผู้เรียนพึงประสงค์ในระดับมากที่สุด ได้แก่ สไลด์ ร้อยละ 79.49 แผ่นใส ร้อยละ 84.62 Power Point ร้อยละ 76.92 เอกสารการสอน ร้อยละ 89.74 เอกสารประกอบกิจกรรม ร้อยละ 82.05 สำหรับรูปแบบและสื่อที่ยังไม่ได้ใช้ในการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทยในระดับมากที่สุดเรียงตามลำดับ ดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญในการสอน ร้อยละ 69.23 วิดีทัศน์และ Home Page รายวิชา ร้อยละ 66.67 และการอภิปรายและการโต้ว่าที่ ร้อยละ 56.41

การวิเคราะห์แบบฟอรัมกรอกข้อคิดเห็นของผู้สอนท่านอื่นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทย สรุปได้ว่า สื่อการสอนคือ แผ่นใสยังเป็นสื่อที่ใช้ในชั้นเรียนได้ดี แต่ควรปรับให้มีขนาดตัวอักษรและสีสันทันที่เหมาะสม บุคลิกภาพผู้สอนมีความสำคัญมากในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ผู้สอนควรรักษาความสม่ำเสมอของความดังของเสียงตลอด

คาบการสอน การบรรยายโครงสร้างความสนุกสนานทางการเรียนและแทรกเนื้อหาสาระ
 เกิดความรู้อบตัว ข่าวสารเป็นสิ่งที่ดี สำหรับการวิเคราะห์ข้อคิดเห็นของผู้สังเกตการเรียนการสอน
 ในชั้นเรียน สรุปได้ว่า การเชิญผู้เชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทยมาสอนเป็นครั้ง
 คราวจะเป็นการเพิ่มบรรยากาศทางการเรียนและการเพิ่มหัวข้อที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ
 ไทยในส่วนท้องถิ่น เช่น ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจชุมชน หมู่บ้านอีสาน จะช่วยให้การเรียนน่าสนใจ
 ขึ้นและผลการวิจัยการเรียนการสอนของตนเอง สรุปได้ว่า การขยายขอบเขตเนื้อหาประวัติศาสตร์
 เศรษฐกิจไทยในทุกหัวข้อมาจนถึงปัจจุบัน จะทำให้ผู้เรียนสามารถโยงความสัมพันธ์ระหว่าง
 ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทยจากอดีตสู่ปัจจุบันได้มากขึ้น ในการดำเนินการดังกล่าว ผู้สอนจะต้อง
 วิจัยเนื้อหาการเรียน รวบรวมเป็นตำราเสียก่อนและหัวใจสำคัญของการพัฒนาการเรียนการสอน
 คือ ความตั้งใจและความมุ่งมั่นของครูผู้สอนในการพัฒนาเทคนิคการสอนอยู่ตลอดเวลา การหมั่น
 สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนและปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้เหมาะสมอย่างทันท่วงที่เป็นสิ่งสำคัญ
 อย่างยิ่ง

ไชยรัตน์ ไวยลาภ (2551) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 วิชาการเปรียบเทียบวิธีวิจัย โดยวิธีการสอนแบบบรรยายกับวิธีการสอนแบบออนไลน์ระบบ LMS” โดยมี
 วัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการเปรียบเทียบวิธีวิจัยโดยวิธีการสอนแบบ
 บรรยาย กับวิธีการสอนแบบออนไลน์ระบบ LMS ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาควิชา
 คณิตศาสตร์และสถิติ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และเพื่อศึกษา
 ข้อดีและข้อเสียของวิธีการสอนแบบบรรยายกับวิธีการสอนแบบออนไลน์ระบบ LMS โดยทำการ
 วิจัยทดลองกับนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 ที่ศึกษาวิชาการเปรียบเทียบวิธีวิจัย (ส.451) ภาคเรียนที่ 2
 ปีการศึกษา 2548 ซึ่งมีจำนวน 30 คน โยแบ่งนักศึกษาที่เรียนวิชานี้ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่ม
 ควบคุม (สอนแบบบรรยาย) และกลุ่มทดลอง (สอนแบบออนไลน์ระบบ LMS) โดยสุ่มตัวอย่างแบบ
 ง่าย (Simple Random Sampling) จากนักศึกษาที่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่บ้านและใช้อินเทอร์เน็ต
 เป็นประจำมาจำนวน 15 ราย เพื่อให้ได้รับวิธีการสอนแบบออนไลน์ระบบ LMS ส่วนนักศึกษาที่
 เหลืออีก 15 ราย ให้ได้รับการสอนแบบบรรยาย และเลือกทำการทดลองสอนเฉพาะหัวข้อประชากร
 เป้าหมาย และการเลือกตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า

นักศึกษาที่เรียนโดยวิธีสอนแบบออนไลน์ระบบ LMS มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการเปรียบเทียบวิจัยสูงกว่า นักศึกษาที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบบรรยาย กล่าวคือ นักศึกษากลุ่มทดลองที่เรียนโดยวิธีสอนแบบออนไลน์ระบบ LMS ได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบบรรยาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99 % และแม้ว่าวิธีการสอนแบบออนไลน์ระบบ LMS จะมีข้อดีในด้านการประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลาในการเดินทางมาเรียน ประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดทำเอกสารประกอบการสอน มีความสะดวกในด้านการเรียนรู้ และสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระก็ตาม แต่วิธีการสอนแบบออนไลน์ระบบ LMS ยังมีข้อบกพร่องที่สำคัญคือ ผู้สอน และผู้เรียนจะต้องมีความพร้อมในด้านอุปกรณ์และทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สอนจะต้องมีความสามารถหรือแนวคิดที่จะสร้างบทเรียนให้ชัดเจนและดึงดูดความสนใจ ส่วนผู้เรียนจะต้องมีวินัยในการเรียนและความรับผิดชอบต่อการเรียนด้วยตนเอง ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการจัดเตรียมความพร้อมด้านอุปกรณ์ และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ควรสร้างและพัฒนาบทเรียนและรูปแบบการนำเสนอบทเรียนที่เหมาะสมและจูงใจและควรใช้วิธีการสอนทั้ง 2 วิธีผสมกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนพึงประสงค์ในรายวิชา COM 317 การวิจัย การสื่อสาร” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) ใช้แบบ สัมภาษณ์กลุ่มโดยอิงโครงสร้างปานกลางเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และมี รายละเอียดของระเบียบวิธีการศึกษา ดังนี้

3.1 ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มประชากรที่เป็นเป้าหมายของการศึกษาในครั้งนี้คือ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน รายวิชา COM 317 การวิจัยการสื่อสาร กลุ่ม 03 ในภาคการศึกษาต้นปีการศึกษา 2553 จำนวน 39 คน จำแนกเป็น 3 กลุ่มตามระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมที่ได้รับ คือ กลุ่มที่ 1 คะแนนเฉลี่ยสะสม ระหว่าง 2.00 - 2.49 จำนวน 14 คน กลุ่มที่ 2 คะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.49 – 2.99 จำนวน 12 คน และกลุ่มที่ 3 คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป จำนวน 13 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์กลุ่ม โดยอิงโครงสร้างปานกลาง ผู้วิจัยกำหนดให้มีคำถามเฉพาะที่ต้องการคำตอบ โดยแนวทางในการ ตั้งประเด็นคำถามมาจากกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบและวิธีการสอนแบบ บรรยาย ประกอบด้วยประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่ม ดังต่อไปนี้

- ก. รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนพึงประสงค์ จำนวน 6 ข้อ
- ข. วิธีการเรียนการสอนที่ผู้เรียนพึงประสงค์ จำนวน 5 ข้อ
- ค. บรรยายภาคและสิ่งแวดล้อมการเรียนการสอนที่ผู้เรียนพึงประสงค์ จำนวน 6 ข้อ

3.2.2 เครื่องบันทึกเสียงและแถบบันทึกเสียง

3.3 การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์กลุ่มโดยการศึกษาค้นคว้าและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบและวิธีการสอนแบบบรรยาย จากนั้นได้ให้ที่ปรึกษาโครงการวิจัย ได้แก่ ผศ.ดร.กฤษณ์ ทองเลิศ รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ได้พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือทั้งความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construction Validity) และความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มนักศึกษารายวิชา COM 317 การวิจัยการสื่อสารที่ละกลุ่ม แต่ละกลุ่มใช้เวลาโดยเฉลี่ยประมาณ 1 ชั่วโมง ในวันพฤหัสบดีที่ 30 ตุลาคม 2553 ซึ่งเป็นสัปดาห์สุดท้ายของการเรียนการสอน โดยในการสัมภาษณ์กลุ่มนักศึกษาแต่ละกลุ่มดังกล่าว นั้น นอกเหนือจากประเด็นคำถามซึ่งมาจากกรอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบและวิธีการสอนแล้ว ในขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้นักศึกษาผู้ร่วมสนทนาทุกคนในแต่ละกลุ่มมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอต่างๆ ได้อย่างเสรี หลังจากนั้นก็นำรายละเอียดของการสัมภาษณ์กลุ่มดังกล่าวมาถอดเทปเพื่อวิเคราะห์ผลต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีการพรรณนาความ (Analysis Description)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนพึงประสงค์ในรายวิชา COM 317 การวิจัย การสื่อสาร” เป็นการศึกษาในมุมมองจากนักศึกษาที่เรียนวิชาการวิจัยการสื่อสาร เพื่อค้นหา รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนพึงประสงค์ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่ม และใช้แบบสัมภาษณ์ กลุ่ม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาค้นคว้าจะได้นำเสนอตามประเด็นที่เป็น กรอบในการศึกษา ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนพึงประสงค์

การใช้แบบสัมภาษณ์กลุ่มนักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 นักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 กลุ่มที่ 2 นักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 - 2.99 และกลุ่มที่ 3 นักศึกษาที่มีผลการ เรียนเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป ส่วนใหญ่ให้ความเห็นที่สอดคล้องกันในเรื่องของรูปแบบการเรียนการสอน (ตามแนวคิดของกานเย) ที่ผู้เรียนพึงประสงค์ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1.1 วิธีที่ผู้สอนวิชา COM 317 จะใช้กระตุ้นและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เพื่อ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถรับสิ่งที่จะเรียนรู้ได้ดี

นักศึกษากลุ่มที่ 1 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 แสดงความเห็นว่ วิธีที่ผู้สอนจะใช้ กระตุ้นและดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้สามารถรับสิ่งที่จะเรียนรู้ได้ดี คือ การกระตุ้นหรือทำให้ ผู้เรียนเกิดความสนใจกับบทเรียนและเนื้อหาที่จะเรียน อาจทำได้โดยการจัดสภาพแวดล้อมให้ ดึงดูดความสนใจ เช่น ให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันในชั้นเรียน เปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ รวมทั้งมีการนำสื่อที่หลากหลายมาใช้ประกอบการเรียน เพิ่มเติม

นักศึกษากลุ่มที่ 1 ให้ความเห็นว่า “วิธีที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถรับสิ่งที่จะเรียนรู้ได้ดีนั้น คือ การที่ผู้สอนให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการถาม-ตอบข้อสงสัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับเนื้อหาในบทเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจและทำให้มีบรรยากาศการเรียนการสอนที่น่าเรียนรู้ ทั้งนี้ ในการอธิบายข้อ สงสัยจากข้อคำถามของผู้เรียน ผู้สอนอาจมีการอธิบายโดยยกตัวอย่างประกอบเนื้อหาให้ผู้เรียน

เห็นภาพและมีเข้าใจมากขึ้น หรืออาจจะเป็นการตั้งคำถามจากเนื้อหาที่เรียนให้ผู้เรียนได้ตอบและระดับของคำถามก็ไม่ควรยากเกินไปเพราะอาจสร้างความสับสนให้แก่ผู้เรียนได้”

“เมื่อผู้เรียนแสดงความคิดเห็นมีส่วนร่วมในการเรียน เช่น ตอบคำถามที่ผู้สอนถามได้ถูกต้อง หรือร่วมแสดงความคิดเห็นเมื่อมีกิจกรรมให้ทำในชั้นเรียน ผู้สอนอาจจะมีคะแนนพิเศษหรือพูดที่สร้างกำลังใจให้ผู้เรียนด้วย เพื่อเป็นการกระตุ้นและสร้างความกระตือรือร้นในการเรียนการสอน นอกจากนี้ ผู้สอนควรนำสื่อการเรียนอื่นๆ นอกเหนือจากเอกสารการเรียน เช่น Power Point หรือตัวอย่างงานวิจัย วิทยานิพนธ์ต่างๆ มาใช้ประกอบการสอน เพื่อเป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจกับบทเรียนและเนื้อหาที่จะเรียน” นักศึกษากลุ่มที่ 1 แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

ขณะที่นักศึกษากลุ่มที่ 2 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 - 2.99 แสดงความคิดเห็นในทิศทางเดียวกันกับนักศึกษากลุ่มที่ 1 ว่า ผู้สอนควรใช้วิธีการกระตุ้นหรือเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเนื้อหาที่เรียนด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนอย่างทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็นการถาม-ตอบ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนและผู้สอน โดยมีคะแนนพิเศษให้แก่ผู้เรียนที่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง

“ผู้สอนควรให้มีการทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน เช่น การช่วยกันถาม-ตอบในชั้นเรียน หรือผู้สอนอาจใช้วิธีการสุ่มเรียกถามให้ผู้เรียนตอบ หรือให้มีการอภิปรายกลุ่มสรุปเนื้อหาที่เรียน เพื่อเป็นการกระตุ้นและสร้างความตื่นตัวให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้อยู่เสมอ ทั้งนี้ ผู้สอนอาจมีคะแนนพิเศษให้กับผู้เรียนที่มีส่วนร่วมในการตอบคำถามแต่ละครั้ง เพื่อเป็นการเร้าความสนใจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน” นักศึกษากลุ่มที่ 2 กล่าวแสดงความเห็น

นักศึกษากลุ่มที่ 2 ให้ความเห็นเพิ่มเติมอีกว่า “ในการสอนบรรยายเนื้อหาของบทเรียนแต่ละบท ผู้สอนควรมีการยกตัวอย่างประกอบที่เกี่ยวข้องกับให้ผู้เรียนได้เห็นภาพและมีความเข้าใจมากขึ้น ขณะเดียวกัน ควรสังเกตปฏิกิริยาของผู้เรียนด้วยว่ามีความเข้าใจเนื้อหานั้นแล้วหรือยัง ก่อนที่จะมีการเริ่มสอนเนื้อหาในบทต่อไป”

ด้านนักศึกษากลุ่มที่ 3 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป แสดงความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวว่า การที่ผู้สอนและผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันอยู่เสมอ จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจและจดจำเนื้อหาที่เรียนได้ดีขึ้น และการให้ความสำคัญกับสื่ออุปกรณ์ประกอบการเรียนที่หลากหลาย จะเป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจกับบทเรียนและเนื้อหาที่จะเรียนได้ดี

“วิธีการกระตุ้นและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถรับสิ่งที่จะเรียนรู้ได้ดี คือ การที่ผู้สอนและผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน โดยการตั้งคำถาม-ตอบ และเห็นด้วยกับการที่ผู้สอนมีคะแนนพิเศษเพิ่มเติมแก่ผู้เรียนที่มีส่วนร่วมในการเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพราะการที่ผู้เรียนได้คะแนนพิเศษครั้งนี้ ถือเป็นกำลังใจและแรงกระตุ้นในการเรียนให้ตื่นตัวพร้อมที่จะเรียนรู้ และมีความพยายามในการศึกษาความรู้เพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง” นักศึกษากลุ่มที่ 3 กล่าว

นักศึกษากลุ่มที่ 3 ได้แสดงความเห็นเพิ่มเติมอีกว่า “การใช้สื่ออุปกรณ์ประกอบการเรียนมีความสำคัญอย่างมาก เพราะหากมีการใช้สื่อการสอนที่น่าสนใจมาประกอบการเรียนรู้เพิ่มเติม จะทำให้ผู้เรียนไม่รู้สึกจำเจหรือเคร่งเครียดกับตำราวิชาการมากเกินไป และเห็นว่าสื่อที่จะนำมาใช้อาจจะเป็นสื่อ Power Point ประกอบเนื้อหา, สไลด์ภาพโครงร่างงานวิจัย เป็นต้น เพราะนอกจากจะเป็นผลดีในการให้ความสนใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนแล้ว ยังเป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้น่าเรียนรู้อีกด้วย”

1.2 การที่ผู้สอนวิชา COM 317 แจกวัสดุประสงค์ของบทเรียนแต่ละบทให้ผู้เรียนทราบจะช่วยให้ผู้เรียนรับรู้ และเกิดความคาดหวังต่อการเรียนอย่างไร

นักศึกษากลุ่มที่ 1 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 ส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกันว่า การที่ผู้สอนแจกวัสดุประสงค์ของบทเรียนแต่ละบทให้ผู้เรียนทราบ จะช่วยให้ผู้เรียนทราบขอบเขตการเรียนรู้ของเนื้อหาและเตรียมความพร้อมในการเรียน โดยการอ่านทำความเข้าใจเนื้อหามาก่อน หรือนำไปค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมโดยเลือกศึกษาเฉพาะเนื้อหาในส่วนที่ยังขาดความเข้าใจ ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตรงตามจุดประสงค์ของบทเรียนที่กำหนดไว้

“การที่ผู้สอนแจกวัสดุประสงค์ของบทเรียนแต่ละบทให้ผู้เรียนทราบ จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้ขอบเขต จุดประสงค์ และประเด็นหลักๆ ของเนื้อหาที่จะเรียน โดยสามารถเตรียมความพร้อมในการเรียนหรืออ่านเนื้อหาที่จะเรียนมาก่อนล่วงหน้า และหากผู้เรียนเห็นว่าเนื้อหาส่วนไหนที่อาจจะต้องทำความเข้าใจ จะได้ไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม โดยเลือกอ่านเพิ่มเติมเฉพาะส่วนที่ยังขาดความเข้าใจ ซึ่งเป็นการทำให้ผู้เรียนสามารถเลือกรับรู้และจดจำในสิ่งที่เรียนได้ตรงตามจุดประสงค์ของบทเรียนนั้นๆ” นักศึกษากลุ่มที่ 1 ให้ความเห็น

ขณะที่นักศึกษากลุ่มที่ 2 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 - 2.99 แสดงความคิดเห็นว่า การแจกวัสดุประสงค์ของบทเรียนแต่ละบทให้ผู้เรียนทราบ จะทำให้ผู้เรียนทราบขอบเขตของเนื้อหาของการ

เรียนในแต่ละบท และรู้ว่าจะต้องทำความเข้าใจและศึกษารายละเอียดเนื้อหาส่วนไหนมาก่อนเรียน ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนได้ดี และเกิดประโยชน์ในการนำความรู้ไปพัฒนางานที่ผู้สอนมอบหมายให้ทำงานได้ถูกต้อง

นักศึกษากลุ่มที่ 2 ให้ความเห็นว่า “การแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนก่อน นอกจากจะทำให้ผู้เรียนได้ทราบขอบเขตของเนื้อหา วัตถุประสงค์ในการเรียนแต่ละบทแล้ว ยังทำให้ผู้เรียนสามารถเตรียมความพร้อมก่อนการเรียน โดยการอ่านเนื้อหาที่จะเรียนมาก่อนล่วงหน้า ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความเข้าใจและทบทวนความรู้จากสิ่งที่อ่านมาแล้ว ให้มีความเข้าใจมากขึ้นภายหลังจากที่ผู้สอน อธิบายรายละเอียดของเนื้อหาเพิ่มเติมในชั้นเรียน และยังทำให้ผู้เรียนสามารถตั้งเป้าหมายการ เรียนรู้ต่อไปได้ว่า จะวางแผนในการหาข้อมูล หรือทำชิ้นงานที่ผู้สอนจะมอบหมายให้อย่างไร เพื่อให้ชิ้นงานนั้นมีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ การเรียนรู้”

ส่วนนักศึกษากลุ่มที่ 3 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป ให้ความเห็นที่สอดคล้องกันว่าการที่ผู้สอนแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนของแต่ละบท จะทำผู้เรียนทราบเนื้อหาและวัตถุประสงค์หลัก ของแต่ละบทเรียน ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถเตรียมความพร้อมในการอ่านรายละเอียดเนื้อหาที่จะ เรียนมาก่อน และยังทำให้สามารถวางแผนศึกษาข้อมูลการทำงานที่ผู้สอนจะมอบหมายให้ทำ ต่อไปได้

“การที่ผู้เรียนทราบวัตถุประสงค์การเรียนแต่ละบทก่อน ทำให้ผู้เรียนสามารถเตรียมศึกษา รายละเอียดเนื้อหาที่ผู้สอนจะอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมในชั้นเรียนได้ เพราะการทราบ วัตถุประสงค์ทำให้รู้ว่าเนื้อหาแต่ละบทมีขอบเขตการเรียนรู้ และประเด็นหลักอะไรบ้าง และยัง สามารถนำไปวางแผนการทำงานล่วงหน้าในส่วนของชิ้นงานที่ผู้สอนจะมอบหมายได้ เพื่อจะได้มี ระยะเวลาในการหาข้อมูลมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวพร้อมที่จะ เรียนรู้อยู่เสมอ เช่น เมื่อรู้ว่าเนื้อหาส่วนไหนอาจจะยากในการทำความเข้าใจก็จะหาข้อมูลอ่าน ประกอบไปก่อน และเมื่อผู้สอนอธิบายรายละเอียดหากยังไม่เข้าใจก็สามารถซักถามและขอ คำแนะนำได้ทันที” นักศึกษากลุ่มที่ 3 กล่าวแสดงความเห็น

1.3 ผู้สอนควรใช้วิธีใดที่จะสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกถึงความรู้เดิม (ที่เคย เรียนไปแล้วในบทเรียนก่อนหน้า) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่ให้เข้ากับ ความรู้เดิมได้ดี

นักศึกษากลุ่มที่ 1 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 แสดงความคิดเห็นไปในทิศทาง เดียวกันว่า การทบทวนความรู้เดิมจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาใหม่ได้รวดเร็ว

ยิ่งขึ้น ซึ่งรูปแบบการทบทวนความรู้เดิม ผู้สอนอาจใช้วิธีการตั้งคำถามให้ผู้เรียนตอบ หรือให้ทำแบบฝึกหัดทบทวนเนื้อหาที่เรียนไปแล้ว

“ก่อนจะมีการสอนเนื้อหาในบทใหม่ ผู้สอนควรเน้นย้ำหรือทบทวนเนื้อหาเดิมที่เรียนไปแล้ว โดยอาจใช้วิธีตั้งคำถามให้ผู้เรียนตอบ หรือให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดทบทวนความรู้ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามข้อสงสัยในส่วนที่ยังไม่เข้าใจ ซึ่งวิธีดังกล่าวถือเป็นการกระตุ้นการเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจที่ดีให้แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี และยังเป็นการเชื่อมโยงความรู้เดิมและความรู้ใหม่ให้แก่ผู้เรียนได้มีความเข้าใจในสิ่งที่เรียนมากขึ้น นอกจากนี้ เห็นว่าการที่ผู้สอนอธิบายเนื้อหาในบทเรียนควรมีการยกตัวอย่างประกอบด้วยเสมอ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นภาพชัดเจนและมีความเข้าใจมากขึ้น” นักศึกษากลุ่มที่ 1 กล่าว

ขณะที่นักศึกษากลุ่มที่ 2 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 – 2.99 ให้ความเห็นว่าสอดคล้องกับนักศึกษากลุ่มที่ 1 ว่า

“การทบทวนความรู้เดิมด้วยวิธีการถาม-ตอบคำถาม เกี่ยวกับเนื้อหาที่ได้เคยเรียนมาแล้ว ก่อนจะเข้าสู่การสอนในบทเรียนใหม่ หรือให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบทบทวนความรู้เดิม จะเป็นสร้างความเข้าใจที่ดีและช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาใหม่ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น”

ด้านนักศึกษากลุ่ม 3 ที่มีผลการเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป แสดงความคิดเห็นสอดคล้องกับนักศึกษากลุ่มที่ 1 และนักศึกษากลุ่มที่ 2 ว่า การที่ผู้สอนทบทวนเนื้อหาที่เคยเรียนมาแล้ว โดยใช้วิธีการตั้งคำถาม-ตอบ หรือให้ทำแบบฝึกหัดทบทวนความรู้เดิม จะเป็นการกระตุ้นและเชื่อมโยงเนื้อหาสาระที่เรียนเนื้อหาทั้งเก่าและใหม่ให้ผู้เรียนเข้าใจและมีความแม่นยำในเนื้อหามากขึ้น

“ การที่ผู้สอนทบทวนความรู้เดิมทุกครั้งก่อนเริ่มสอนบทเรียนใหม่ เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความพร้อมและกระตือรือร้นที่จะเปิดรับเนื้อหาใหม่ ทั้งยังทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาในการเรียนรู้ทั้งเก่าและใหม่ให้มีความเข้าใจมากขึ้นได้ โดยผู้สอนอาจใช้วิธีการตั้งคำถาม-ตอบ เพื่อทบทวนความจำของผู้เรียน และพยายามให้นักศึกษาทุกคนได้มีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง เพื่อให้การเรียนรู้ดำเนินไปพร้อมกับความเข้าใจของผู้เรียน และการอธิบายรายละเอียดในบทเรียนควรมีการยกตัวอย่างประกอบเนื้อหาส่วนนั้นด้วยเพิ่มเติมด้วย เพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีในเนื้อหาที่เรียน” นักศึกษากลุ่มที่ 3 กล่าวแสดงความเห็น

1.4 ผู้สอนวิชา COM 317 ควรให้แนวความรู้หรือการจัดระบบข้อมูลที่สอนอย่างไร เพื่อจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจกับสาระที่เรียนได้ง่ายและเร็วขึ้น

นักศึกษากลุ่มที่ 1 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 แสดงความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ผู้สอนควรให้แนวความรู้หรือจัดระบบข้อมูลที่มีเนื้อหาเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน โดยจัดลำดับการเรียนรู้ตามระดับความยาก-ง่ายของเนื้อหา โดยให้มีความเหมาะสมกับความรู้ความเข้าใจผู้เรียน และให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างทั่วถึง

นักศึกษากลุ่มที่ 1 กล่าวว่า “ เพื่อเป็นการช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจกับสาระที่เรียนได้ง่ายและเร็วขึ้น ผู้สอนควรให้แนวความรู้หรือจัดระบบข้อมูลที่มีเนื้อหาไม่ซับซ้อน และง่ายต่อการทำความเข้าใจของผู้เรียน และมีการจัดระบบข้อมูลที่สอนควรตามลำดับความยาก-ง่ายของเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและเตรียมพร้อมในการเรียนเนื้อหาแต่ละส่วน นอกจากนี้ ผู้สอนควรพิจารณาลักษณะพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนด้วย เพื่อให้การนำเสนอเนื้อหาที่สอนในบทเรียนเหมาะสมกับผู้เรียนมากที่สุดและหากผู้เรียนมีข้อสงสัยควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามหรือสามารถปรึกษาเพิ่มเติมนอกชั้นเรียนได้”

ขณะที่นักศึกษากลุ่มที่ 2 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50-2.99 แสดงความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับนักศึกษากลุ่มที่ 1 ว่า

“ผู้สอนควรจัดแนวความรู้และระบบข้อมูลการสอนไปตามความยาก-ง่ายของเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามลำดับขั้นตอนขององค์ความรู้ เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีระดับความรู้ความเข้าใจที่แตกต่างกัน ผู้สอนจึงต้องสังเกตและให้ความสำคัญในการสอบถามความเข้าใจจากผู้เรียนด้วยว่า มีความเข้าใจหรือมีข้อสงสัยเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนไปหรือไม่ และเมื่อสอนบรรยายเสร็จในแต่ละบทอาจจะให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิมเพื่อสร้างเข้าใจที่ตรงกันก่อน แล้วจึงเริ่มสอนเนื้อหาในบทเรียนใหม่ โดยอาจจะตั้งข้อคำถามจากเนื้อหาในบทเรียนและให้ผู้เรียนตอบ หรือให้ช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญของเนื้อหาที่เรียน”

“เพื่อเป็นการกระตุ้นและสร้างความเข้าใจที่ดีแก่ผู้เรียน ผู้สอนอาจจัดทำเอกสารประกอบเนื้อหาในบทเรียนนั้นมาแจกให้ผู้เรียนอ่านเพิ่มเติม โดยเป็นการสรุปเรียบเรียงจากผู้สอนเอง ในลักษณะรูปแบบภาษาที่ง่ายต่อการอ่านทำความเข้าใจ” นักศึกษากลุ่มที่ 2 กล่าวสนับสนุน

ด้านนักศึกษากลุ่มที่ 3 มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป แสดงความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวว่า ผู้สอนควรให้แนวความรู้หรือจัดระบบข้อมูลตามระดับความยาก-ง่ายของเนื้อหา โดยออกแบบและลำดับเนื้อหาของบทเรียนให้มีความสัมพันธ์กับของระดับความรู้ความเข้าใจของ

ผู้เรียน เพื่อเป็นการช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจกับสาระที่เรียนได้ง่ายและเร็วขึ้น และในการสอนนั้นควรมีการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยประกอบด้วย เพื่อช่วยในการสร้างความสนใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน

“ผู้สอนควรจัดระบบข้อมูลและแนวความรู้ของบทเรียนให้มีความสัมพันธ์กับของระดับความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยลำดับการเรียนรู้ไปตามระดับความยาก-ง่ายของเนื้อหา เพื่อให้ระบบการเรียนการสอนนั้นเหมาะสมกับผู้เรียนมากที่สุด และทำให้ผู้เรียนสามารถปรับสภาพการเรียนรู้ได้ทันกับเนื้อหาที่ยากขึ้น ซึ่งในการสอนเนื้อหานั้นผู้สอนควรมีการยกตัวอย่างที่เกี่ยวข้องประกอบการอธิบายเนื้อหาและเน้นย้ำสาระสำคัญของเนื้อหาอย่างครบถ้วนเสมอ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจนขึ้น” นักศึกษากลุ่มที่ 3 กล่าว

นักศึกษากลุ่มที่ 3 แสดงความเห็นเพิ่มเติมอีกว่า “ผู้สอนควรมีการนำสื่อการเรียนการสอนอย่างอื่นมาใช้ประกอบเพิ่มเติมด้วย เช่น มีการจัดทำ E-learning, VCD, หรือสื่อเอกสารประกอบการเรียนที่อ่านทำความเข้าใจง่าย เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจที่ดีให้แก่ผู้เรียน”

1.5 ผู้สอนวิชา COM 317 ควรให้ข้อมูลป้อนกลับสู่ผู้เรียนอย่างไร เพื่อช่วยเสริมแรงหรือให้กำลังใจแก่ผู้เรียน

นักศึกษากลุ่มที่ 1 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 แสดงความคิดเห็นว่าในประเด็นดังกล่าวว่าผู้สอนควรให้ข้อมูลป้อนกลับผู้เรียน ด้วยการให้ทำแบบฝึกหัดทบทวนความรู้หลังจากเรียนเสร็จ หรือให้ผู้เรียนได้ซักถามข้อสงสัย โดยอาจจะมีคะแนนพิเศษในการมีส่วนร่วมให้ หรือคำพูดให้กำลังใจเมื่อผู้เรียนตอบคำถามได้ถูกต้อง เพื่อเป็นการกระตุ้นและสร้างกำลังใจในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

“หลังจากสอนบรรยายเนื้อหาแต่ละบทเสร็จแล้ว ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนได้ทำแบบฝึกหัดเพื่อทบทวนความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนในภาพรวมว่าเป็นอย่างไร และผู้สอนควรที่จะปรับหรือเพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหาส่วนใดให้กับผู้เรียนอีกบ้าง หรือใช้วิธีการตั้งคำถามให้ผู้เรียนตอบ โดยอาจมีการให้คะแนนพิเศษ หรือคำพูดให้กำลังใจเมื่อผู้เรียนตอบคำถามถูกต้อง เพื่อการกระตุ้นและสร้างความสนใจในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน”

ขณะที่นักศึกษากลุ่มที่ 2 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50–2.99 ให้ความเห็นเห็นว่าผู้สอนควรให้ข้อมูลป้อนกลับผู้เรียนด้วยการ ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียน เพื่อเป็นการแสดงถึงความรู้ความเข้าใจหลังจากสอนเนื้อหาจบในแต่ละบท

นักศึกษาในกลุ่มที่ 2 ให้ความเห็นว่า “ผู้สอนควรให้มีการทำกิจกรรมเสริมเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน เช่น ให้มีการสรุปอภิปรายกลุ่มหน้าชั้นเรียน ให้ทำแบบฝึกหัดทบทวนความรู้ หรือเปิดโอกาสซักถามข้อสงสัยเพื่อให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนหลังจากสอนเนื้อหาจบแต่ละบท โดยอาจจะมีการให้คะแนนพิเศษเพิ่มเติม เพื่อสร้างกำลังใจและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจมากขึ้น หรืออาจจะมีคำพูดให้กำลังใจเมื่อผู้เรียนมีความเข้าใจและตอบคำถามได้ถูกต้อง แต่หากผู้เรียนยังไม่เข้าใจเนื้อหาที่สอนไปผู้สอนควรให้คำแนะนำอย่างเต็มที่ และไม่กดดันหรือซ้ำเติมให้ผู้เรียนรู้สึกท้อแท้ในการเรียน เพราะอาจทำให้ไม่กล้าซักถามหากมีข้อสงสัยในคราวต่อไป”

ด้านกลุ่มนักศึกษาในกลุ่มที่ 3 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป ได้แสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกับนักศึกษาในกลุ่มที่ 1 และนักศึกษาในกลุ่มที่ 2 ว่า

“ผู้สอนควรจัดให้มีการเสริมประกอบกรเรียนอย่างสม่ำเสมอ เช่น การให้ตั้งคำถาม-ตอบ และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันภายในชั้นเรียน หรือการให้ทำแบบฝึกหัดทบทวนความรู้หลังเรียนจบในแต่ละบท โดยในการทำกิจกรรมเสริมนั้น ผู้สอนควรมีการให้คะแนนพิเศษเพิ่มเติมให้ผู้ที่มีส่วนร่วม เพื่อเป็นการสร้างกำลังใจและแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้อีกขึ้น”

“สำหรับเนื้อหาในส่วนที่ผู้เรียนยังไม่มี ความเข้าใจชัดเจน ผู้สอนต้องทบทวนซ้ำและอธิบายเพิ่มเติมใหม่ด้วยความเต็มที่ ไม่กดดันให้ผู้เรียนรู้สึกเครียดและวิตกกังวลเมื่อไม่เข้าใจในบทเรียน ส่วนการอธิบายเนื้อหาอาจมีการยกตัวอย่างประกอบให้เห็นภาพชัดเจน และใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ไม่วิชาการมากเกินไป เพื่อช่วยแก้การทำความเข้าใจของผู้เรียน” นักศึกษาในกลุ่มที่ 3 ให้ความเห็นเพิ่มเติม

1.6 ผู้สอนวิชา COM 317 ควรใช้วิธีใดที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีการฝึกฝนจนสามารถเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งจนกระทั่งเขียนโครงร่างวิจัยได้ดี

นักศึกษาในกลุ่มที่ 1 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 แสดงความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า วิธีที่ผู้สอนจะใช้ในการฝึกฝนผู้เรียนกระทั่งเขียนโครงร่างวิจัยได้ดี คือ การให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงด้วย การฝึกเขียนโครงร่างวิจัยอย่างสม่ำเสมอ และให้มีการนำเสนอเนื้อหาหน้าชั้นเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจระหว่างผู้เรียนด้วยกัน โดยผู้สอนคอยให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องให้ กระทั่งผู้เรียนสามารถทำด้วยตนเองได้ถูกต้อง

“ผู้สอนควรมีการวางแผนการสอนที่สอดคล้องและเหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน และใส่ใจทุกรายละเอียดของเนื้อหาและความเข้าใจของผู้เรียน และให้มีสื่อประกอบการเรียนที่

หลากหลาย เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น มีตัวอย่างงานวิจัย วิทยานิพนธ์ต่างๆ ให้ผู้เรียนดู เป็นแนวทางและศึกษาเพิ่มเติม ประกอบกับฝึกฝนให้ผู้เรียนได้ฝึกการเขียนโครงร่างวิจัยอย่าง สม่่าเสมอ เพราะจะทำให้มีความเข้าใจมากขึ้น นอกจากนี้ ในการส่งงานโครงร่างวิจัยแต่ละครั้งหาก ชี้งานของผู้เรียนมีข้อผิดพลาดตรงจุดใด นอกจากผู้สอนจะอธิบายให้คำแนะนำเพิ่มเติมแล้ว ควร ให้มีการนำชิ้นงานนั้นกลับมาส่งใหม่ อีกครั้ง เพื่อตรวจเช็คความถูกต้องของเนื้อหาและสร้างความ เข้าใจที่ตรงกัน หรือให้มีการนำเสนอเนื้อหาหน้าชั้นเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้เรียน ด้วยกัน” นักศึกษากลุ่มที่ 1 กล่าวแสดงความเห็น

ขณะที่นักศึกษากลุ่มที่ 2 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 – 2.99 แสดงความคิดเห็นว่า ผู้สอน ควรสอนรายละเอียดของเนื้อหาและขั้นตอนการทำวิจัยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจอย่างชัดเจนก่อน โดยมีตัวอย่างงานวิจัยให้ดูประกอบเป็นแนวทาง และให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริงโดยมอบหมายงานให้ ทำและฝึกเขียนบ่อยครั้ง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เรียน และให้มีการนำเสนอหน้าชั้นเรียน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน

นักศึกษากลุ่มที่ 2 กล่าวว่า “ผู้สอนควรมีการนำตัวอย่างงานวิจัยมาให้ผู้เรียนดูประกอบ เป็นแนวทางในการศึกษาเยอะๆ และเพื่อเป็นแบบอย่างในการทำงานวิจัยของตนเองในอนาคต พร้อมทั้งมีการอธิบายหลักการเขียนที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการเขียนโครงร่าง งานวิจัยบ่อยครั้ง โดยอาจจะให้ทำเป็นรายงานส่งและนำเสนอหน้าชั้นเรียน เพราะหากชิ้นงานมี ข้อผิดพลาดผู้สอนจะได้อธิบายและชี้แจงทำความเข้าใจได้ทันที เป็นการสร้างความเข้าใจในสิ่งที่ เรียนและรู้หลักการเขียนที่ถูกต้อง”

ส่วนนักศึกษากลุ่มที่ 3 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป ได้แสดงความเห็นที่สอดคล้องกับ นักศึกษากลุ่มที่ 2 ว่า

“ผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการเขียนโครงร่างวิจัยบ่อยๆ เพื่อสร้างความเข้าใจและการ จดจำในการเขียนงานวิจัยที่ถูกต้อง และควรมีตัวอย่างงานวิจัยมาให้ประกอบการสอนให้ผู้เรียนดู เป็นแบบอย่างที่หลากหลาย เพื่อสร้างความเข้าใจพื้นฐานในการนำไปต่อยอดงานวิจัยในอนาคต และยังเห็นว่าในการส่งงานแต่ละครั้งผู้สอนควรให้มีการนำเสนอชิ้นงานหน้าชั้นเรียนด้วย เพื่อจะทำ ให้ผู้เรียนคนอื่นๆ ได้ฟังข้อดี-ข้อผิดพลาด ของงานแต่ละชิ้นว่ามีส่วนไหนควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร บ้าง นอกจากนี้ ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคนอื่นๆ ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนข้อมูล โดยการตั้งคำถาม-ตอบในชั้นเรียน โดยผู้สอนคอยอธิบายชี้แนะให้ เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้ทำความ

เข้าใจไปพร้อมกันด้วย และเชื่อว่าการฝึกเขียนหรืออ่านความรู้เพิ่มเติมบ่อยๆ จะสามารถสร้างความเข้าใจในการทำงานวิจัยได้ดีขึ้น” นักศึกษากลุ่มที่ 3 กล่าว

จะเห็นได้ว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มมีความสอดคล้องกัน โดยประเด็นวิธีการที่ผู้สอนจะใช้กระตุ้นและดึงดูดความสนใจผู้เรียนให้สามารถรับสิ่งที่จะเรียนรู้ได้ดีนั้น ได้แสดงความเห็นว่า การกระตุ้นหรือเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจกับบทเรียนและเนื้อหาที่จะเรียน ควรใช้วิธีการที่ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมกับกิจกรรมนั้นได้ เช่น การตั้งคำถาม-ตอบ เพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนเนื้อหาที่เรียน และยังเป็นการสร้างความเข้าใจที่ดี หรืออาจจะใช้สื่อประกอบการเรียนที่หลากหลาย เช่น Power Point, ตัวอย่างงานวิจัย และสื่ออินเทอร์เน็ต มาเป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจกับเนื้อหาที่จะเรียน

เช่นเดียวกับการให้ความเห็นเกี่ยวกับ การที่ผู้สอนแจ้งวัตถุประสงค์ของบทเรียนแต่ละบทก่อนนั้น นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มให้ความเห็นว่า จะทำให้ผู้เรียนได้ทราบถึงขอบเขตการเรียนรู้ของเนื้อหา ว่าจะต้องอ่านและศึกษาทำความเข้าใจอะไรมาก่อนเรียน หรือสามารถนำไปค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมโดยเลือกศึกษาเนื้อหาเฉพาะที่ยังขาดความเข้าใจ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจตรงตามวัตถุประสงค์ในบทเรียนนั้นๆ

ส่วนวิธีที่จะสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกถึงความรู้เดิม นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มให้ความเห็นว่า ผู้สอนควรใช้วิธีการตั้งคำถาม-ตอบ หรือให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดทบทวนความรู้ที่เรียนไปแล้วอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาสาระทั้งเก่าและใหม่โดยเกิดความเข้าใจในและมีความแม่นยำของเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น ขณะเดียวกันผู้สอนควรจัดแนวความรู้หรือจัดระบบข้อมูลในการสอนที่มีเนื้อหาเข้าใจง่าย ด้วยการจัดลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ไปตามความยาก-ง่ายของเนื้อหา และให้มีความสอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนด้วย

ส่วนประเด็นการให้ข้อมูลป้อนกลับสู่ผู้เรียน เพื่อช่วยเสริมแรงหรือให้กำลังใจแก่ผู้เรียนนั้น นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มเห็นว่า ผู้สอนควรให้มีการทำกิจกรรมเสริมเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน อาจจะให้มีการสรุปเนื้อหาที่เรียนและอภิปรายกลุ่มหน้าชั้นเรียน หรือตั้งคำถามให้ตอบ ทั้งนี้ ผู้สอนอาจจะมีการแนะนำพิเศษให้สำหรับผู้ที่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม หรือคำพูดชมเชย เพื่อเป็นการกระตุ้นและสร้างกำลังใจในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

นอกจากนี้ นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ยังให้ความเห็นที่สอดคล้องกัน เกี่ยวกับวิธีที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีการฝึกฝนจนสามารถเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง จนกระทั่งเขียนโครงร่างวิจัยได้ดีว่า ผู้สอนควรมีการสอนอย่างเป็นลำดับขั้นตอนที่สอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน และมอบหมายงานให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการเขียนโครงร่างวิจัยบ่อยครั้ง โดยผู้สอนควรมีชิ้นงานวิจัยตัวอย่างเพิ่มเติมให้ศึกษาเป็นแนวทาง พร้อมทั้งคอยให้คำชี้แนะในส่วนที่ผู้เรียนยังไม่มี ความเข้าใจด้วย

ประเด็นที่ 2 วิธีการสอน

การแสดงความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มเกี่ยวกับวิธีการสอนนั้นพบว่า มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่ม ดังนี้

2.1 ผู้สอนวิชา COM 317 ควรใช้วิธีการสอนบรรยายอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจบทเรียนได้เป็นอย่างดี

นักศึกษากลุ่มที่ 1 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการสอนบรรยายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในบทเรียนได้ดีว่า ผู้สอนควรมีการสอนบรรยายไปตามระดับความยาก-ง่ายของเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเตรียมพร้อมและปรับตัวเองให้ทันกับเนื้อหาที่จะเรียนได้ ขณะเดียวกันผู้สอนควรมีความยืดหยุ่นในการสอน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามข้อสงสัย

นักศึกษากลุ่มที่ 1 ให้ความเห็นว่า “ผู้สอนควรมีการสอนบรรยายไปตามระดับความยาก-ง่ายของเนื้อหา และมีการยกตัวอย่างประกอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องอย่างหลากหลายและน่าสนใจ เพื่อสร้างความเข้าใจดีให้แก่ผู้เรียน และในการสอนบรรยายแต่ละเรื่องควรให้ผู้เรียนได้ตั้งข้อคำถาม-ตอบ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนด้วยกัน หรือให้ซักถามข้อสงสัยจากอาจารย์ผู้สอน เพื่อเป็นการทำความเข้าใจ ที่ถูกต้องในเนื้อหาส่วนนั้นก่อนจะเริ่มสอนบรรยายบทเรียนใหม่ นอกจากนี้ เรื่องของระยะเวลาการสอนนั้น หากในบทเรียนมีเนื้อหาแนววิชาการมาก ผู้สอนไม่ควรใช้เวลาในการบรรยายนานเกินไป โดยที่ไม่มีกิจกรรมอย่างอื่นแทรก หรือไม่มีการพักครึ่งในชั่วโมงเรียน เพราะจะทำให้ผู้เรียนเริ่มเบื่อหน่าย และทำให้ระดับความสนใจในการเรียนลดลง และเห็นว่าการสร้างบรรยากาศการเรียนที่เป็นกันเองระหว่างผู้เรียนและผู้สอน เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้การ

เรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น เพราะผู้สอนและผู้เรียนสามารถสื่อสารและสร้างความเข้าใจระหว่างกันได้เป็นอย่างดี” นักศึกษากลุ่มที่ 1 แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

ขณะที่นักศึกษากลุ่มที่ 2 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 - 2.99 ได้แสดงความคิดเห็นในทิศทางเดียวกันว่า ผู้สอนควรสอนบรรยายเนื้อหาด้วยวิธีการที่จะสร้างความเข้าใจอันดีแก่ผู้เรียน โดยการยกตัวอย่างประกอบเนื้อหาที่ชัดเจน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการถาม-ตอบข้อสงสัย และมีการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่ทันสมัย เพื่อเป็นการเร่งและกระตุ้นความสนใจการเรียนรู้อีกแก่ผู้เรียน

นักศึกษากลุ่มที่ 2 กล่าวว่า “ในการสอนบรรยายเนื้อหาแต่ละส่วนผู้สอนควรมีการยกตัวอย่างประกอบ อาจจะเป็นเรื่องใกล้ตัวที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา หรือใช้ตัวอย่างงานวิจัยที่มีหัวข้อหลากหลายมาเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพิ่มเติมและดูเป็นแนวทาง และเมื่อบรรยายเนื้อหาส่วนใดเสร็จผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามข้อสงสัยทุกครั้ง นอกจากนี้ ในการอธิบายข้อซักถามของผู้เรียนนั้น ผู้สอนควรพยายามหลีกเลี่ยงการอธิบายความที่ยากเกินความเข้าใจของผู้เรียน อาจใช้ภาษาหรือยกตัวอย่างประกอบที่ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย อธิบายได้ชัดเจน ตรงประเด็น และควรสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนไปด้วยว่ามีความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนแล้วหรือไม่ เนื่องจากผู้เรียนบางคนอาจจะอายที่จะซักถามเพิ่มเติม”

“ในส่วนของการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน ซึ่งจากเดิมผู้สอนใช้แผ่นสไลด์นั้น มีความเห็นว่า ควรมีการเปลี่ยนเป็น สื่อ Power Point ประกอบเนื้อหาที่น่าสนใจ หรือใช้สื่อประเภทภาพเคลื่อนไหว เพื่อเป็นการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และทำให้บรรยากาศในการเรียนสนุกสนานไม่เคร่งเครียดจนเกินไป และทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้และตื่นตัวอยู่เสมอ” นักศึกษากลุ่มที่ 2 กล่าว

ด้านนักศึกษากลุ่มที่ 3 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับนักศึกษากลุ่มที่ 1 และนักศึกษากลุ่มที่ 2 ว่า

“ในการสอนบรรยายผู้สอนควรยกตัวอย่างประกอบเนื้อหา ให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนโดยการให้ซักถามข้อสงสัย หรือผู้สอนอาจจะตั้งคำถามและให้ผู้เรียนตอบ เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน เพื่อเป็นการเสริมความรู้ความเข้าใจให้แก่ตัวผู้เรียน และการอธิบายข้อคำถามในส่วน

ของเนื้อหาที่ผู้เรียนไม่เข้าใจนั้น ผู้สอนควรอธิบายให้ชัดเจน ไม่คลุมเครือ ด้วยการใช้คำพูดและน้ำเสียงที่ไม่เป็นการสร้างความกดดันให้ผู้เรียนเกรงใจและไม่กล้าซักถาม”

“หลังการสอนบรรยายจบในแต่ละบท ผู้สอนควรสรุปเนื้อหาพอสังเขป เพื่อเป็นการทบทวนความจำให้แก่ผู้เรียนอีกครั้ง หรืออาจจะสั่งงานให้ทำแบบฝึกหัดเกี่ยวกับเนื้อหาที่ผู้เรียนได้เรียนไปแล้ว โดยให้มีการนำไปศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการเรียนที่ดีขึ้น” นักศึกษากลุ่มที่ 3 ให้ความเห็นเพิ่มเติม

2.2 ผู้สอนวิชา COM 317 มอบหมายงานให้ผู้เรียนจัดทำรายงานเดี่ยวคนละ 2 ชิ้น เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากน้อยเพียงไร

เกี่ยวกับประเด็นการมอบหมายงานของผู้สอนที่ให้ผู้เรียนจัดทำรายงานเดี่ยวคนละ 2 ชิ้น นักศึกษากลุ่มที่ 1 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 ได้แสดงความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าการมอบหมายให้ทำรายงานเดี่ยวคนละ 2 ชิ้น ถือเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างมาก เพราะผู้เรียนจะได้ฝึกปฏิบัติทบทวนความรู้ความเข้าใจสิ่งที่ได้เรียนไป

นักศึกษากลุ่มที่ 1 กล่าวว่า “เห็นด้วยกับการที่ผู้สอนมอบหมายให้ทำรายงานเดี่ยวคนละ 2 ชิ้น โดยเมื่อเปรียบเทียบกับเนื้อหาและระยะเวลาที่เรียนแล้ว การทำรายงานนี้เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างมาก เพราะผู้เรียนจะได้ฝึกปฏิบัติและทบทวนความรู้ที่เรียนมา โดยในการทำงานแต่ละชิ้นอาจจะต้องมีการหาข้อมูลเพิ่มเติม ส่วนนี้ก็จะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาการเรียนการสอนมากขึ้น และสามารถนำไปใช้ในการทำงานวิจัยของตนเองได้ในอนาคต และในส่วนของงานตรวจงานของผู้สอนนั้น มีความเห็นว่าหลังจากที่ผู้เรียนส่งชิ้นงานไปแล้ว หากมีข้อผิดพลาดผู้สอนควรให้คำอธิบายและชี้แนะความถูกต้องให้แก่งานชิ้นงานนั้นกลับมายังผู้เรียนด้วย เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไข และทำได้อย่างถูกต้องในงานที่ผู้สอนมอบหมายในครั้งต่อไป”

ขณะที่นักศึกษากลุ่มที่ 2 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 - 2.99 แสดงความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับนักศึกษากลุ่มที่ 1 ว่า

“การที่ผู้สอนให้ผู้เรียนจัดทำรายงานเดี่ยวคนละ 2 ชิ้น ถือเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างมาก เนื่องจากผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติทำงานจริงด้วยตนเอง ทำให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนมากยิ่งขึ้นเพราะเป็นการทบทวนและฝึกฝนการเขียนและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยไปในตัว และหากมีการนำเสนอหน้าชั้นเรียนก็จะทำให้ได้ข้อมูลและแนวความคิดที่หลากหลายในประเด็นการทำงานวิจัยของผู้เรียนแต่ละคน” นักศึกษากลุ่มที่ 2 กล่าวแสดงความเห็น

เช่นเดียวกับนักศึกษาในกลุ่มที่ 3 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป ได้แสดงความคิดเห็นใน เด็นเดียวกันว่า การมอบหมายให้ผู้เรียนจัดทำรายงานเดี่ยวคนละ 2 ชิ้น นับเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน ในการที่จะช่วยฝึกฝนและทบทวนเนื้อหาที่เรียนให้มีความเข้าใจมากขึ้น ทั้งยังเพิ่มประสบการณ์การ เรียนรู้ที่ดีให้แก่ผู้เรียนอีกด้วย เพราะได้ฝึกปฏิบัติทำงานจริงด้วยตนเอง

“การที่ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนจัดทำรายงานเดี่ยวคนละ 2 ชิ้น ถือเป็นประโยชน์แก่ ผู้เรียนอย่างมาก เพราะนอกจากทำให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและทบทวนเนื้อหาที่เรียนไปแล้ว และยังช่วย เพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้โดยตรงได้ดีให้แก่ผู้เรียน เพราะผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงและทำเนื้อหา เองทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาข้อมูลความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งค้นคว้าต่างๆ การฝึกเขียน รายงานวิจัย การทำรูปเล่ม เป็นต้น และทำให้สามารถนำความรู้ไปปรับใช้กับเนื้อหาที่จะเรียนต่อไป ได้อีกด้วย” นักศึกษาในกลุ่มที่ 3 กล่าว

2.3 ผู้สอนวิชา COM 317 ควรมอบหมายให้ผู้เรียนนำเสนอรายงานโครงร่างการ วิจัยของแต่ละคนหน้าชั้นเรียนด้วยหรือไม่ อย่างไร

นักศึกษาในกลุ่มที่ 1 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่ ผู้สอนให้ผู้เรียนนำเสนอรายงานโครงร่างวิจัยของแต่ละคนหน้าชั้นเรียนที่มีความแตกต่างกัน โดยที่ จำนวนนักศึกษาค้นคว้าส่วนใหญ่ในกลุ่มที่ 1 ให้ความเห็นว่า การนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียนสามารถ แสดงให้เห็นถึงความพร้อมและความเข้าใจของเนื้อหาที่เรียนมา และยังเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วน ร่วมในการเรียนอย่างเต็มที่

นักศึกษาในกลุ่มที่ 1 ซึ่งเห็นด้วยกับประเด็นดังกล่าวให้ความเห็นว่า “การนำเสนอรายงาน หน้าชั้นเรียนมีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์มาก เพราะแสดงให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจใน ที่ดีในการเรียน และเมื่อมีการนำเสนอหน้าชั้นเรียนก็มีส่วนทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่าง ผู้เรียนด้วยกัน เพราะแต่ละคนจะได้เรียนรู้เนื้อหาของงานแต่ละชิ้นซึ่งมีแตกต่างกัน ถือเป็น การเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างดี และเมื่อมีข้อผิดพลาดที่ต้องแก้ไขในชิ้นงานนั้น เมื่อผู้สอนให้คำชี้แนะก็จะ ทำให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าใจและนำไปปรับใช้ได้ถูกต้องต่อไป”

ขณะที่นักศึกษาในกลุ่มที่ 1 ที่ไม่เห็นด้วยกับการนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียนให้ความเห็นว่า การนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียนจะเป็นประโยชน์กับผู้เรียนแค่บางคนเท่านั้น แต่หากจำเป็นที่ จะต้องนำเสนอหน้าชั้นเรียนจริงๆ ผู้สอนควรให้มีการส่งเนื้อหาของรายงานเพื่อปรับแก้ความถูกต้อง ก่อน เพื่อสร้างความมั่นใจในการพูดเนื้อหาที่ถูกต้องแก่ผู้พูด

นักศึกษาในกลุ่มที่ 1 ที่ไม่เห็นด้วยกับประเด็นดังกล่าวให้ความเห็นว่า “ไม่เห็นด้วยกับการที่ ผู้สอนให้นำเสนอรายงานโครงร่างของแต่ละคนหน้าชั้นเรียน เนื่องจากแต่ละคนมีความกล้า

แสดงออกแตกต่างกัน ซึ่งบางคนอาจจะทำเนื้อหาสรุปเล่มดี แต่ไม่มีความสามารถในการถ่ายทอดหรือนำเสนอให้ผู้อื่นเข้าใจก็อาจจะทำให้เกิดการสื่อสารไม่ตรงกัน แต่หากจำเป็นต้องมีการนำเสนอหน้าชั้นเรียนจริงๆ ผู้สอนควรให้มีการส่งเนื้อหาเพื่อปรับแก้ความถูกต้องก่อน เพราะเมื่อมีการนำเสนอผู้ฟังจะได้มีความเข้าใจและรับรู้ในสิ่งที่ถูกต้องแล้ว”

ขณะที่นักศึกษาในกลุ่มที่ 2 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 – 2.99 มีความเห็นในประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับนักศึกษาในกลุ่มที่ 1 ซึ่งมีทั้งผู้ที่ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย โดยให้ความเห็นที่แตกต่างกันว่า

นักศึกษาในกลุ่มที่ 2 ส่วนใหญ่ที่เห็นด้วยกับประเด็นดังกล่าวให้ความเห็นว่า “การนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาชัดเจนขึ้น เนื่องจากสามารถอธิบายให้ผู้อื่นฟังได้ ทั้งยังเป็นภาระกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อนำเสนอในสิ่งที่ถูกต้อง และทำให้ผู้สอนรู้ว่าจากเนื้อหาที่สอนและงานที่มอบหมายให้ทำนั้น ผู้เรียนแต่ละคนมีความเข้าใจในระดับไหน และควรสอนบรรยายเพิ่มเติมในส่วนใดบ้าง เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจมากขึ้น และยังทำให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันเกี่ยวกับชิ้นงานที่ทำอีกด้วย เนื่องจากลักษณะเนื้อหาชิ้นงานของแต่ละคนมีประเด็นที่แตกต่างกัน”

ด้านนักศึกษาในกลุ่มที่ 2 ที่แสดงความเห็นว่าไม่เห็นด้วยกับประเด็นดังกล่าว ให้ความเห็นว่า “ไม่เห็นด้วยกับการนำเสนองานหน้าชั้นเรียน เพราะการทำเช่นนี้ไม่อาจแสดงได้ว่าผู้เรียนคนนั้นเข้าใจเนื้อหาที่เรียนเสมอไป บางคนทำชิ้นงานมาดีแต่นำเสนอไม่ดี ไม่สามารถสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ จึงอาจทำให้สื่อสารข้อมูลหรือเนื้อหาส่วนนั้นผิดพลาดได้ นำเสนอไปก็อาจจะขาดความน่าสนใจและอาจทำให้ผู้อื่นสับสนได้ จึงมีความเห็นว่าควรนำเสนอสรุปเล่มให้ผู้สอนตรวจอย่างเดียวก็นพอ”

ส่วนนักศึกษาในกลุ่มที่ 3 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับนักศึกษาในกลุ่มที่ 1 และนักศึกษาในกลุ่มที่ 2 โดยให้ความเห็นที่แตกต่างกันใน 2 ประเด็น ดังนี้

นักศึกษาในกลุ่มที่ 3 ที่เห็นด้วยกับการนำเสนองานหน้าชั้นเรียนกล่าวแสดงความเห็น “ผู้สอนควรให้มีการนำเสนอโครงงานวิจัยหน้าชั้นเรียน เพราะถือว่าการกระตุ้นผู้เรียนให้มีความกระตือรือร้นและพร้อมที่จะเรียนรู้อยู่เสมอ เนื่องจากจะต้องไปศึกษาค้นคว้าข้อมูลมาทำชิ้นงานก่อนนำเสนอ และยังทำให้ผู้สอนสามารถรับรู้ถึงระดับความเข้าใจโดยรวมของผู้เรียนว่ามีความเข้าใจเนื้อหาที่สอนไปมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้มีการปรับปรุงแก้ไข หรืออธิบายเนื้อหา

เพิ่มเติมในส่วนที่ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจให้มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ขึ้น เพราะหากผู้เรียนเข้าใจได้ดีก็จะสามารถนำไปปรับใช้ในการทำงานที่มอบหมายได้ และสามารถนำเสนอได้ถูกต้องชัดเจน”

ด้านนักศึกษากลุ่มที่ 3 ที่ไม่เห็นด้วยกับการที่ผู้สอนให้นำเสนอโครงร่างงานวิจัยหน้าชั้นเรียน ให้ความเห็นว่า “การให้ผู้เรียนนำเสนอเนื้อหาทุกคนเป็นการเสียเวลา และไม่สามารถบอกได้ว่าผู้ที่นำเสนอเนื้อหาได้ดีนั้นจะมีความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนเสมอไป ซึ่งผู้สอนควรจะให้ทำรูปเล่มรายงานส่งเพียงอย่างเดียวและชี้แนะข้อผิดพลาดกลับคืนมา หรือหากจะทดสอบว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความเข้าใจในเนื้อหาที่ สอนไปหรือไม่ อาจจะใช้วิธีการตั้งคำถาม-ตอบ หรือให้แบบฝึกหัดเพิ่มเติมเพื่อทบทวนความรู้จะให้ผลที่ดีกว่า”

2.4 ผู้สอนวิชา COM 317 ควรมอบหมายให้ผู้เรียนจัดทำรายงานเป็นกลุ่มหรือไม่อย่างไร และจะเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากน้อยเพียงไร

นักศึกษากลุ่มที่ 1 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนจัดทำรายงานเป็นกลุ่มว่า จะช่วยให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นระหว่างกัน และเป็นการกระตุ้นให้มีผู้เรียนมีความตื่นตัวและมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น แต่ไม่ควรเป็นการทำงานกลุ่มที่ใหญ่เกินไป เพราะจะทำให้เกิดปัญหาสมาชิกในกลุ่มบางคนไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน

“การทำงานกลุ่มเป็นเรื่องที่ดีและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นอย่างมาก เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การฝึกปฏิบัติงานร่วมกัน โดยช่วยกันคิดช่วยกันทำและเมื่อมีการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นระหว่างกัน ก็จะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น รวมทั้งยังก่อให้เกิดความรักความสามัคคีในกลุ่มผู้เรียนด้วยกัน ส่งผลให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้อย่างดีและทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น และเมื่อให้มีการนำเสนองานหน้าชั้นเรียน หรือมีการพูดคุยซักถามข้อสงสัยก็สามารถทำได้เต็มที่โดยไม่มีความเขินอาย นอกจากนี้ ยังเห็นว่าผู้สอนไม่ควรแบ่งกลุ่มทำงานให้เป็นกลุ่มใหญ่ที่มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 5 คน เพราะอาจทำให้เกิดปัญหาเรื่องการเกี่ยงงานกันทำของสมาชิกบางคนที่ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน” นักศึกษากลุ่มที่ 1 กล่าวแสดงความเห็น

ขณะที่นักศึกษากลุ่มที่ 2 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 - 2.99 ได้แสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกับนักศึกษากลุ่มที่ 1 ว่า

“ควรมอบหมายให้ผู้เรียนทำงานกลุ่มเพราะมีประโยชน์แก่ผู้เรียน เนื่องจากทำให้ผู้เรียนได้ฝึกความรับผิดชอบในการแบ่งหน้าที่กันทำงาน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงานร่วมกัน แต่ทั้งนี้ไม่ควรเป็นกลุ่มการทำงานที่ใหญ่เกินไป เพราะอาจเกิดปัญหาสมาชิกในกลุ่มบางคนไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน”

ด้านนักศึกษากลุ่มที่ 3 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวที่แตกต่างกันไป 2 ประเด็น คือ โดยกลุ่มที่เห็นด้วยเหตุผลว่า ควรให้มีการทำรายงานกลุ่มเพราะจะเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนในการแบ่งหน้าที่กันทำงานและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ซึ่งขนาดกลุ่มไม่ควรใหญ่เกินไป เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาการเอาเปรียบและเกียจงานกันทำ

“การมอบหมายให้ทำงานกลุ่มมีประโยชน์แก่ผู้เรียนเป็นอย่างมาก เพราะการทำงานกลุ่มจะทำให้ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้ได้ความคิดที่หลากหลาย ทั้งยังเป็นการฝึกการทำงานร่วมกันและฝึกความรับผิดชอบในการแบ่งหน้าที่กันทำงาน และเพื่อป้องกันการเอาเปรียบและการเกียจกันทำงานของสมาชิกในกลุ่ม มีความเห็นว่าผู้สอนควรมีการติดตามผลการทำงานโดยให้แต่ละกลุ่มทำตารางการทำงานและรายงานผู้สอนถึงความคืบหน้าและการรับผิดชอบในแต่ละส่วนของสมาชิกในกลุ่มตลอดการทำงาน” นักศึกษากลุ่มที่ 3 ที่เห็นด้วยกับการที่ผู้สอนให้ทำรายงานกลุ่ม กล่าว

ขณะที่นักศึกษากลุ่ม 3 ที่แสดงความเห็นว่าไม่เห็นด้วยกับการมอบหมายให้ทำงานกลุ่มนั้น ให้ความเห็นว่า การทำงานกลุ่มจะเกิดประโยชน์กับผู้เรียนแค่บางกลุ่มเท่านั้น เพราะบางคนอาจจะไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน

2.5 ผู้สอน COM 317 ควรใช้วิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง (งานวิจัยของอาจารย์หรืองานวิทยานิพนธ์ต่างๆ) มากน้อยเพียงไร เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ บทเรียนได้ดียิ่งขึ้น

นักศึกษากลุ่มที่ 1 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวว่า การนำงานวิจัยของอาจารย์หรือวิทยานิพนธ์ต่างๆ มาเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนได้ศึกษาเป็นวิธีการที่เหมาะสมและเกิดผลดีต่อผู้เรียนในการเสริมความรู้ความเข้าใจให้ดีขึ้น ซึ่งตัวอย่างที่นำมาใช้นั้นควรมีความน่าสนใจและสอดคล้องกับสาขาวิชาของผู้เรียนเพื่อเป็นการง่ายต่อการทำความเข้าใจ

“การที่ผู้สอนทำงานวิจัยของอาจารย์หรือวิทยานิพนธ์ต่างๆ มาใช้ประกอบการเรียนรู้ เป็นวิธีการที่เหมาะสมและเกิดผลดีต่อผู้เรียนในการเสริมความรู้ความเข้าใจให้มากยิ่งขึ้น

นอกเหนือจากเอกสารที่ใช้เรียนในห้อง ทั้งยังเป็นผลงานที่ได้รับการยอมรับ ซึ่งผู้เรียนสามารถนำมาเป็นแบบอย่างในการศึกษาการทำงานวิจัยต่อไปได้ และสำหรับงานวิจัยตัวอย่างที่ผู้สอนนำมาใช้นั้นต้องเป็นเนื้อหาที่มีประเด็นน่าสนใจ และไม่ยากเกินความสามารถในการทำความเข้าใจของผู้เรียนด้วย ทั้งนี้ งานวิจัยที่นำมาควรเป็นเรื่องที่น่าสนใจสอดคล้องกับสาขาวิชาที่เรียน และไม่ควรเป็นเรื่องที่ยากเกินความเข้าใจของนักศึกษา” นักศึกษากลุ่มที่ 1 กล่าวแสดงความเห็น

ขณะที่นักศึกษากลุ่มที่ 2 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 - 2.99 ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับนักศึกษากลุ่มที่ 1 ว่า

“การที่ผู้สอนควรนำงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ต่างๆ มาให้ผู้เรียนดูเป็นแบบอย่างควรมีหัวข้อที่น่าสนใจเนื้อหาไม่ยากเกินไป ง่ายแก่การศึกษาทำความเข้าใจของผู้เรียน เพราะจะเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างมากจะใช้เป็นแนวทางในการทำงานวิจัยที่ถูกต้องของตัวผู้เรียนต่อไปในอนาคต”

ด้านนักศึกษากลุ่มที่ 3 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวว่า งานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ต่างๆ ที่ผู้สอนนำมาใช้ประกอบในการเรียนสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เรียนได้ดี และทำให้ผู้เรียนสามารถใช้เป็นแนวทางการศึกษาต่อยอดงานวิจัยของตนเองได้ในอนาคต

นักศึกษากลุ่มที่ 3 ให้ความเห็นที่ “เห็นด้วยกับการที่ผู้สอนนำงานวิจัยของอาจารย์หรืองานวิทยานิพนธ์ต่างๆ มาให้ผู้เรียนดูเยอะๆ เพราะการที่ได้เห็นชิ้นงานดีๆ บ่อยครั้ง และมีความหลากหลายของประเด็นที่ศึกษา จะสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เรียนได้ดีขึ้น และทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการศึกษาต่อยอดในอนาคตได้ แต่ทั้งนี้งานวิจัยที่ผู้สอนนำมาใช้ก็ไม่ควรเป็นเนื้อหาที่ยากเกินความเข้าใจของผู้เรียน เพราะผู้เรียนยังมีพื้นฐานไม่มาก อาจทำให้เกิดความสับสนได้ ซึ่งผู้สอนเองควรมีการอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายละเอียดแต่ละส่วนในเนื้อหาของงานวิจัยชิ้นที่นำมาเป็นตัวอย่างด้วย”

จะเห็นได้ว่า ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการสอนบรรยายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจบทเรียนได้เป็นอย่างดีนั้น นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้สอนควรสอนบรรยายตามระดับความยาก-ง่ายของเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเตรียมพร้อมและปรับตัวให้ทันกับเนื้อหาที่จะเรียน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามข้อสงสัยเมื่อไม่เข้าใจ

สำหรับประเด็นที่ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนจัดทำรายงานเดี่ยวคนละ 2 ชิ้น นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างมาก เพราะผู้เรียนจะได้ฝึกฝน และทบทวนความรู้เดิมเรียนไปแล้ว และมีความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น แต่ทั้งนี้ไม่ควรเป็นกลุ่มที่มีขนาดใหญ่เกินไป

ส่วนประเด็นที่ผู้สอนนำตัวอย่างงานวิจัยของอาจารย์หรือวิทยานิพนธ์ต่างๆ มาให้ผู้เรียนได้ศึกษาเป็นแนวทางที่หลากหลาย นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มยังแสดงความเห็นที่สอดคล้องกันอีกว่า การนำงานวิจัยตัวอย่างมาให้ผู้เรียนดูเป็นแนวทาง จะเป็นการเสริมความรู้ความเข้าใจที่ดีให้แก่ผู้เรียน เพราะได้ศึกษาจากตัวชิ้นงานจริง

ขณะที่ประเด็นการมอบหมายงานให้ผู้เรียนนำเสนอรายงานโครงร่างการวิจัยของแต่ละคน หน้าชั้นเรียนนั้น มีความเห็นที่แตกต่างกันในกลุ่มของนักศึกษาทั้ง 3 โดยมีความเห็นในลักษณะเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการนำเสนอชิ้นงานหน้าชั้นเรียน โดยกลุ่มที่เห็นด้วยให้ความเห็นว่า เป็นการกระตุ้นผู้เรียนให้มีความกระตือรือร้นและพร้อมที่จะเรียนรู้อยู่เสมอ และทำให้ผู้สอนทราบถึงระดับความเข้าใจในสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนไป ส่วนกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย ให้ความเห็นว่า การนำเสนอหน้าชั้นเรียนไม่ได้หมายความว่าผู้เรียนจะมีความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนเสมอไป และเห็นว่าควรส่งงานให้ผู้สอนตรวจเพียงอย่างเดียว หรือหากมีความจำเป็นต้องนำเสนอหน้าชั้นเรียนจริงๆ ควรส่งเนื้อหาให้ผู้สอนตรวจความถูกต้องก่อน

เช่นเดียวกับประเด็นการมอบหมายให้ผู้เรียนจัดทำรายงานเป็นกลุ่ม ซึ่งให้ความเห็นแตกต่างกัน ทั้งในลักษณะเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย โดยนักศึกษาที่เห็นด้วยกับการจัดทำรายงานเป็นกลุ่ม ให้เหตุผลว่า การทำงานกลุ่มนั้นเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นอย่างมาก เพราะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การฝึกปฏิบัติงานและแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นระหว่างกัน และทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น และไม่ควรเป็นกลุ่มทำงานที่ใหญ่เกินไป

ขณะที่กลุ่มนักศึกษาที่ไม่เห็นด้วยกับการจัดทำรายงานเป็นกลุ่ม ให้ความคิดเห็นว่า ที่ผ่านมามาการทำงานกลุ่มจะเกิดประโยชน์กับผู้เรียนแค่ส่วนหนึ่งเท่านั้น เพราะส่วนใหญ่มักเกิดปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการแบ่งงานกันทำ

ประเด็นที่ 3 บรรยายาศและสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้การสอน

การแสดงความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มเกี่ยวกับบรรยายาศและสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้การสอนนั้น พบว่า มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่ม ดังนี้

3.1 ผู้เรียนคิดว่าเพื่อนร่วมชั้นเรียนวิชา COM 317 มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างไร

นักศึกษาในกลุ่มที่ 1 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 ให้ความเห็นเกี่ยวกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนวิชา COM 317 ว่ามีผลต่อการเรียนรู้ในการเรียนวิชานี้ 2 ประเด็น คือ ประเด็นแรก เห็นว่าเพื่อนร่วมชั้นเรียนมี ผลต่อการเรียนรู้ เพราะสามารถให้คำปรึกษา อธิบายเนื้อหาในบทเรียนที่ไม่เข้าใจให้ฟังได้ ส่วนประเด็นที่สอง เห็นว่าเพื่อนร่วมชั้นเรียนไม่มีผลต่อการเรียนรู้ เนื่องจากผลการเรียนรู้ต้องมาจากความสนใจของบุคคลนั้นเองเป็นหลัก

“เพื่อนร่วมชั้นเรียนสามารถให้ปรึกษาหรือข้อคำแนะนำในบทเรียนที่ไม่เข้าใจในเบื้องต้นได้นอกจากนี้ ยังมีส่วนกระตุ้นการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในชั้นเรียนอีกด้วย เมื่อผู้สอนจัดให้มีกิจกรรมหรือให้ทำงานกลุ่ม และการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นระหว่างกัน” นักศึกษาในกลุ่มที่ 1 กล่าว

ขณะเดียวกันนักศึกษาในกลุ่มที่ 1 ซึ่งไม่เห็นด้วยให้ความเห็นว่า “เพื่อนร่วมชั้นเรียนไม่มีผลต่อการเรียนรู้ เพราะประสิทธิภาพที่เกิดจากการเรียนรู้นั้นขึ้นอยู่กับความตั้งใจและสนใจการเรียนของบุคคลนั้นๆ เองมากกว่า”

ส่วนนักศึกษาในกลุ่มที่ 2 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 – 2.99 แสดงความคิดเห็นในทิศทางเดียวกันว่า เพื่อนร่วมชั้นเรียนมีผลต่อการเรียนรู้ โดยสามารถสร้างความเข้าใจและให้คำปรึกษาในส่วนที่ไม่เข้าใจได้ และยังเป็นส่วนสำคัญในการสร้างบรรยากาศการเรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้อยู่เสมอ

“เพื่อนร่วมชั้นเรียนไม่เพียงแต่จะมีผลต่อการเรียนรู้อย่างเดียว เพราะสามารถช่วยอธิบายและให้คำแนะนำสิ่งที่เราไม่เข้าใจให้ฟังเบื้องต้นก่อนที่จะไปถามจากอาจารย์ผู้สอน และยังเป็นส่วนสำคัญในการทำให้บรรยากาศในการเรียนรู้มีความน่าสนใจ เพราะการที่ผู้เรียนทุกคนกระตือรือร้นช่วยกันมีส่วนร่วมในวิชาเรียน แสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนกันจะเป็นการสร้างความเข้าใจที่ดีในการเรียน และทำให้จดจำสิ่งที่เรียนได้ดีไปด้วย” นักศึกษาในกลุ่มที่ 2 กล่าว

ด้านนักศึกษาในกลุ่ม 3 ที่มีผลการเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป แสดงความคิดเห็นสอดคล้องกับนักศึกษาในกลุ่มที่ 2 ว่า

“เพื่อนร่วมชั้นเรียนมีผลต่อการเรียนรู้ เพราะสามารถเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำเบื้องต้น โดยอธิบายในเรื่องที่เราไม่เข้าใจได้ และยังสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันได้เมื่อผู้สอนจัดให้มีการแบ่งทำงานกลุ่ม หรือทำกิจกรรมอื่นๆ ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นการเรียนรู้ของ

ผู้เรียนแต่ละคนให้มีส่วนร่วมในการเรียน ทำให้มีบรรยากาศในการเรียนที่ดี เพราะผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ผู้สอนจะถ่ายทอดให้”

3.2 ผู้เรียนคิดว่าเพื่อนร่วมชั้นเรียนวิชา COM 317 มีพฤติกรรมและบุคลิกลักษณะอย่างไรที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลการเรียนที่ดี

นักศึกษาในกลุ่มที่ 1 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 ให้ความเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมและบุคลิกลักษณะของเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่จะช่วยส่งเสริมให้มีผลการเรียนที่ดีว่า ต้องเป็นคนตั้งใจเรียน มีความรับผิดชอบ มีน้ำใจกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน และไม่หลงความรู้

“เพื่อนร่วมชั้นเรียนที่จะช่วยส่งเสริมให้เราเรียนที่ดีได้นั้น ต้องเป็นคนตั้งใจเรียน เข้าเรียนสม่ำเสมอ มีความรับผิดชอบต่องาน และมีความเป็นกันเองสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือช่วยให้คำแนะนำอธิบายเนื้อหาส่วนที่เราไม่เข้าใจในเบื้องต้นได้โดยไม่หลงความรู้”
นักศึกษาในกลุ่ม 1 กล่าว

ขณะที่นักศึกษาในกลุ่มที่ 2 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 – 2.99 แสดงความคิดเห็นว่าที่สอดคล้องกับนักศึกษาในกลุ่มที่ 1 ว่า

“เพื่อนร่วมชั้นเรียนที่จะส่งเสริมให้เราเรียนที่ดีได้ จะต้องคนตั้งใจเรียน มีน้ำใจ ไม่เห็นแก่ตัว สามารถให้คำแนะนำหรืออธิบายในสิ่งที่เพื่อนคนอื่นไม่เข้าใจให้ฟังได้โดยไม่หลงความรู้ และเป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เพราะหากในชั้นเรียนผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันบรรยากาศในการเรียนก็จะสนุกสนาน ทำให้ผู้เรียนแรงจูงใจและพร้อมจะเรียนรู้ เพราะทุกคนช่วยกันคิดช่วยกันเรียน และแบ่งปันความรู้ให้แกกัน”

ส่วนนักศึกษาในกลุ่ม 3 ที่มีผลการเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป แสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกับนักศึกษาในกลุ่มที่ 1 และนักศึกษาในกลุ่มที่ 2 ว่า เพื่อนร่วมชั้นเรียนที่จะช่วยส่งเสริมให้มีผลการเรียนที่ดีต้องเป็นคนตั้งใจเรียน สามารถอธิบายข้อสงสัยในเนื้อหาที่ไม่เข้าใจให้ฟังได้ พร้อมจะช่วยเหลือแบ่งปันความรู้ระหว่างกันในชั้นเรียน

“เพื่อนร่วมชั้นเรียนที่จะส่งเสริมให้เราเรียนที่ดีได้ คือ มีความตั้งใจเรียน มีน้ำใจ เป็นกันเองสามารถพูดคุยสอบถามเนื้อหาที่ไม่เข้าใจได้ โดยไม่หลงความรู้และไม่แบ่งชนชั้น มีอัธยาศัยดี เข้ากับคนอื่นได้ง่าย ไม่เห็นแก่ตัว ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชั้นเรียน” นักศึกษาในกลุ่ม 3 กล่าวแสดงความเห็น

3.3 ผู้เรียนคิดว่าผู้สอนวิชา COM 317 มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างไร

นักศึกษากลุ่มที่ 1 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 ให้ความเห็นว่าผู้สอนมีผลต่อการเรียนรู้โดยตรงต่อผู้เรียน เพราะหากผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อผู้สอนก็จะกระตุ้นให้เปิดรับการเรียนรู้และรับฟังในสิ่งที่ผู้สอนถ่ายทอด ซึ่งจะนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจที่ดีในการเรียนการสอน

“การที่ผู้เรียนจะเปิดรับความรู้จากผู้สอนหรือไม่ นั้น ลักษณะบุคลิกของผู้สอนเองเป็นเรื่องสำคัญ เช่น สอนสนุกทำให้เข้าใจเนื้อหาที่เรียนได้ง่าย สอนไม่เครียดเกินไป มีความเป็นกันเองกับผู้เรียน ใส่ใจรายละเอียดของนักศึกษา เมื่อผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อผู้สอน ก็จะทำให้มีความสนใจเปิดรับการเรียนรู้และมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น”

ขณะที่นักศึกษากลุ่มที่ 2 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 - 2.99 แสดงความคิดเห็นว่า ผู้สอนมีผลต่อการเรียนรู้ เนื่องจากสามารถใช้ประสบการณ์และความรู้ที่มีถ่ายทอดเนื้อหาให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนได้

“ผู้สอนมีผลต่อการเรียนรู้อย่างมาก เพราะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในสิ่งที่สอนและสามารถนำไปปฏิบัติในการทำงานจริงได้ถูกต้อง ทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งในการกระตุ้นให้ผู้เรียน นำความรู้ไปศึกษาค้นคว้าต่อยอดเพิ่มเติม นอกจากนี้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ของผู้สอนที่นำทักษะด้านต่างๆ มาใช้ในการถ่ายทอดความรู้ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวพร้อมที่จะเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนด้วย” นักศึกษากลุ่มที่ 2 กล่าวแสดงความเห็น

ด้านนักศึกษากลุ่ม 3 ที่มีผลการเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป แสดงความคิดเห็นสอดคล้องกับนักศึกษากลุ่มที่ 1 และนักศึกษากลุ่มที่ 2 ว่า

“ผู้สอนมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนค่อนข้างสูง เนื่องจากผู้สอนคือ ผู้ที่จะสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ มีความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ถูกต้องในการทำงานจริง และยังส่งผลต่อการเรียนรู้โดยทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในชั้นเรียนและทำกิจกรรมต่างๆ อีกด้วย”

3.4 ผู้เรียนคิดว่าผู้สอนวิชา COM 317 มีพฤติกรรมและบุคลิกภาพอย่างไร ที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลการเรียนที่ดี

นักศึกษากลุ่มที่ 1 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 ให้ความเห็นว่าพฤติกรรมและบุคลิกภาพของผู้สอนว่า ต้องเป็นตัวอย่งที่ดีให้แก่ผู้เรียนทั้งแนวคิดและบุคลิกภาพ โดยมีความ

สนใจ เข้าใจ และให้ความสำคัญกับผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และมีความยืดหยุ่นในการเรียน การสอน ไม่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกกดดัน และไม่กล้าซักถามเมื่อมีข้อสงสัย

นักศึกษากลุ่มที่ 1 ให้ความเห็นว่า “พฤติกรรมและบุคลิกภาพของผู้สอนที่จะช่วยส่งเสริมให้ มีผลการเรียนที่ดีนั้นต้องเป็นตัวอย่างที่ดีทั้งแนวคิดและบุคลิกภาพ มีความเข้าใจและใส่ใจใน รายละเอียดของผู้เรียนแต่ละคน เพราะแต่ละคนมีพื้นฐานระดับความรู้และลักษณะนิสัยที่แตกต่างกัน และผู้สอนเองควรให้ความสำคัญกับผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ส่วนในด้านการสอนนั้น ผู้สอนไม่ควรเคร่งเครียดมากเกินไปเพราะอาจทำให้ผู้เรียนกดดัน และไม่กล้าซักถามเมื่อมีข้อสงสัย และหากมีการอธิบายเนื้อหาส่วนที่ยากในการทำ ความเข้าใจ อาจจะมีการอธิบายพร้อมยกตัวอย่าง ประกอบ เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นภาพและเข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้นด้วย

ขณะที่นักศึกษากลุ่มที่ 2 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 – 2.99 แสดงความคิดเห็นว่า ผู้สอน ควรให้ความสำคัญกับตนเองกับนักศึกษา เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกันและเป็นการ กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและมีส่วนร่วมในการเรียน มีความกล้าที่จะพูดแสดงความคิดเห็นหรือ ซักถามข้อสงสัย

“ในการเรียนการสอนนั้นผู้สอนควรให้ความสำคัญกับตนเองกับผู้เรียน เพื่อลดความกดดันใน การเรียนและช่องว่างระหว่างกันให้น้อยลง มีความเข้าใจพื้นฐานความรู้และพฤติกรรมของผู้เรียน แต่ละคนด้วย เนื่องจากผู้เรียนบางคนอาจมีความกลัวไม่กล้าที่จะซักถาม หรือขอคำปรึกษา เมื่อเรียนไม่เข้าใจ นอกจากนี้ ในการสอนบรรยายนั้นไม่ควรเคร่งเครียดกับเนื้อหามากเกินไป เมื่อมี การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามข้อสงสัย ควรอธิบายความในข้อสงสัยนั้นด้วยความเต็มใจและ ชัดเจน เพื่อสร้างความเข้าใจในการเรียนรู้ที่ดีให้แก่ผู้เรียน” นักศึกษากลุ่มที่ 2 กล่าว

ด้านนักศึกษากลุ่ม 3 ที่มีผลการเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป แสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกับ นักศึกษากลุ่มที่ 1 และนักศึกษากลุ่มที่ 2 ว่า

“ผู้สอนควรมีบุคลิกภาพดี ไม่ดู อหิวาศัยดี มีความเป็นกันเองกับผู้เรียน และให้ความสำคัญ กับผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน สามารถถ่ายทอดความรู้ให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนได้อย่างถ่องแท้ สอนอธิบายเนื้อหาได้อย่างชัดเจน ขณะเดียวกันผู้สอนก็ควรมีการยืดหยุ่นกับเนื้อหาที่เรียน ไม่ เคร่งเครียดจนเกินไป เพราะจะเป็นการกดดันผู้เรียนให้เกิดความเครียดได้ ทั้งนี้ ผู้สอนอาจ สอดแทรกกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอน

และผู้เรียน ซึ่งเป็นการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดี และก่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดีในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย”

3.5 ผู้เรียนคิดว่าวิชา Com 317 ควรใช้สื่อการสอนอะไรบ้าง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจบทเรียนได้ดี (โปรดอธิบายผลดีของแต่ละสื่อด้วย)

นักศึกษาในกลุ่มที่ 1 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น โดยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญว่า ควรใช้สื่อการเรียนที่ทันสมัยและไม่มีความยุ่งยากในการจัดเตรียมอุปกรณ์ เช่น สื่อ Power Point, ตัวอย่างงานวิจัย และสื่ออินเทอร์เน็ต มาช่วยเสริมในการกระตุ้นการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจที่ดีให้แก่ผู้เรียน

นักศึกษาในกลุ่มที่ 1 ให้ความสำคัญว่า “ผู้สอนควรใช้สื่อ Power Point นำเสนอเนื้อหาหรือประเด็นหลักที่จะเรียนในคาบเรียนนั้นๆ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจรายละเอียดเนื้อหาได้ดีขึ้นสิ่งที่ผู้สอนนำเสนอในสไลด์ หรือนำตัวอย่างงานวิจัย เอกสารประกอบการเรียนที่เกี่ยวข้องมาเป็นสื่อประกอบการเรียนเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นภาพและเข้าใจเนื้อหาจากตัวชิ้นงานจริง หรืออาจจะนำสื่ออินเทอร์เน็ตมาใช้ประกอบด้วยก็ได้ เพราะสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งค้นคว้าความรู้ที่หลากหลาย และยังใช้เป็นช่องทางในการแจ้งข่าวสารการเรียนล่วงหน้าแก่ผู้เรียน หรือให้ผู้เรียนได้ส่งรายงานผ่านระบบอีเมลได้เลย ซึ่งทำให้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถสื่อสารถึงกันได้หลายช่องทาง นอกเหนือจากการเรียนการสอนแค่เพียงในชั้นเรียน”

ขณะที่นักศึกษาในกลุ่มที่ 2 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 – 2.99 แสดงความคิดเห็นว่า ผู้สอนควรมีการใช้สื่อประกอบการเรียนที่หลากหลาย โดยอาจจะเป็นรูปแบบของสื่อเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์, หรือ Power Point ประกอบเนื้อหาการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและจดจำเนื้อหาได้แม่นยำในส่วนที่เป็นประเด็นสำคัญ

นักศึกษาในกลุ่มที่ 2 ให้ความสำคัญว่า “ การใช้สื่อ Power Point ประกอบเนื้อหาที่เรียนจะสามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจและมองเห็นภาพเนื้อหาส่วนที่เป็นประเด็นสำคัญและทำให้จดจำได้ง่ายขึ้น และการจัดเตรียมอุปกรณ์ก็ไม่ต้องมีความยุ่งยากนัก สามารถเชื่อมต่อกับคอมพิวเตอร์และสอนบรรยายตามเนื้อหาในสไลด์ได้เลย นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญอีกว่า สื่อประเภทเอกสารสิ่งพิมพ์ประกอบการเรียนอื่นๆ ก็สามารถนำมาใช้ประกอบเพื่อสร้างความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนได้อีกด้วย เช่น ตัวอย่างงานวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือประกอบการเรียนเกี่ยวกับการวิจัยมาให้ผู้เรียนอ่าน

เพิ่มเติม เพื่อเป็นแนวทางให้เกิดความรู้ความเข้าใจ มากขึ้น หรืออาจจะมีการจัดนิทรรศการ หรือจัด ฟังบรรยายเพิ่มเติมในหัวข้อที่เรียน เพื่อเป็นกิจกรรมเสริมการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจที่ดีให้แก่ ผู้เรียน”

นักศึกษาในกลุ่มที่ 3 ที่มีผลการเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป แสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกับนักศึกษา กลุ่มที่ 1 และนักศึกษาในกลุ่มที่ 2 ว่า

“ผู้สอนควรนำสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยและสามารถกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนได้มาใช้ ประกอบเพิ่มเติมด้วย เช่น ภาพสไลด์โครงร่างการวิจัย, สื่อ Power Point ประกอบเนื้อหาที่เรียน หรือสื่ออื่นๆ ที่นำเสนอผ่านคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการจัดเตรียมอุปกรณ์ของผู้สอน และง่ายต่อการทำความเข้าใจของผู้เรียน เนื่องจากเนื้อหาที่สอนจากสื่อข้างต้นถูกนำเสนอผ่านจอ โปรเจ็คเตอร์ ทำให้ผู้เรียนเห็นเนื้อหาในภาพรวมและจดจำประเด็นหลักในการเรียนได้ดี และยังเป็น การกระตุ้นการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนอีกด้วย เพราะเป็นการเรียนการสอนที่ไม่จำเจอยู่เพียงแค่นำเนื้อหา ในหนังสือเรียนเท่านั้น” นักศึกษาในกลุ่มที่ 3 กล่าว

“นอกจากสื่อทันสมัยแล้วผู้สอนควรมีการใช้สื่อเอกสารสิ่งพิมพ์ประกอบการเรียนเพิ่มเติม เช่น ตัวอย่างงานวิจัย วิทยานิพนธ์ มาใช้เป็นแบบอย่างให้ผู้เรียนได้เห็นตัวอย่างชิ้นงานจริง เพื่อที่จะนำไปต่อยอดพัฒนาหัวข้องานวิจัยของตนเองได้ในอนาคต ทั้งนี้ หากผู้สอนจะนำเอกสาร แจกประกอบการเรียนเพิ่มเติม ควรเป็นเอกสารที่ผู้สอนเป็นผู้เขียนเองจะดีกว่า เพื่อความสอดคล้อง และความเข้าใจตรงกันของเนื้อหาและผู้เรียน เพราะหากผู้เรียนมีข้อสงสัยในเนื้อหาส่วนใดจะได้ ถามจากผู้สอนและได้รับคำอธิบายโดยทันทีเนื่องจากเป็นงานเขียนที่ผู้สอนเป็นผู้เรียบเรียงเอง” นักศึกษาในกลุ่มที่ 3 ให้ความเห็นเพิ่มเติม

3.6 ผู้เรียนคิดว่าจำนวนนักศึกษาวิชา COM 317 ต่อ 1 กลุ่มเรียน ควรมีเท่าใด ด้วย เหตุผลใด

นักศึกษาในกลุ่มที่ 1 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 ให้ความเห็นว่าจำนวนผู้เรียนที่ เหมาะสมในการเรียนวิชา COM 317 ต่อ 1 กลุ่มเรียน ควรจะมีจำนวนระหว่าง 15-40 คน เพราะ เนื้อหาในรายวิชานี้มีความยากและผู้เรียนต้องมีความเข้าใจในรายละเอียดเนื้อหาทุกส่วนอย่างดี เนื่องจากต้องนำไปใช้ในขั้นตอนการทำงานวิจัยในอนาคต หากผู้เรียนมีจำนวนมากเกินไปจะทำให้ ได้รับความรู้ไม่ทั่วถึง

“จำนวนผู้เรียนควรมีประมาณ 15 - 40 คน โดยให้เหตุผลว่าเนื้อหาในวิชานี้มีความยากใน การทำความเข้าใจ หากมีจำนวนผู้เรียนที่เหมาะสมไม่มากไม่น้อยเกินไปจะทำให้ง่ายต่อการเรียน

การสอนและผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนได้ทั่วถึง เพราะขณะเรียนผู้สอนอาจมีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ จึงจำเป็นต้องมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน เมื่อผู้เรียนมีจำนวนมากและเวลาจำกัด การอธิบายเนื้อหาให้ผู้เรียนเข้าใจทั่วถึงก็ทำได้ยาก และมีความเห็นว่า การเรียนการสอนกลุ่มใหญ่ไม่เพียงทำให้บรรยากาศให้ชั้นเรียนอึดอัด แต่ยังทำให้ผู้สอนเองไม่สามารถใกล้ชิดเข้าถึงผู้เรียนได้ทุกคน นอกจากนี้จะทำให้ความรู้ที่สอนไม่ทั่วถึงแล้วผู้เรียนอาจจะพุดคุยกันเอง ทำให้เสียสมาธิ และไม่สนใจเนื้อหาที่เรียน” นักศึกษากลุ่มที่ 1 กล่าวแสดงความเห็น

ขณะที่นักศึกษากลุ่มที่ 2 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 – 2.99 แสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกับนักศึกษากลุ่มที่ 1 ว่า

“จำนวนผู้เรียนต่อกลุ่มไม่ควรมีมากเกินไป ควรมีประมาณ 10-40 คนต่อ 1 กลุ่มเรียน เพราะเนื้อหาในรายวิชานี้เป็นเรื่องยาก ต้องทำความเข้าใจในแต่ละหัวข้อที่เรียนอย่างถูกต้องชัดเจน เพื่อสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยในอนาคต หากผู้เรียนมีจำนวนมากจะทำให้ไม่มีสมาธิในการเรียน เพราะพุดคุยกันเอง และทำให้เรียนไม่เข้าใจ ผู้สอนก็ไม่สามารถให้ความรู้ได้อย่างได้เต็มที่ นอกจากนี้ เมื่อจัดให้มีการทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน อาจทำให้อีกโอกาสที่ทุกคนจะมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึงเป็นไปได้ยาก เพราะชั่วโมงในการเรียนมีจำกัด”

ขณะที่นักศึกษากลุ่มที่ 3 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจำนวนผู้เรียนที่เหมาะสมในการเรียนวิชา COM 317 ต่อ 1 กลุ่มเรียนว่า ควรมีจำนวนตั้งแต่ 15-35 คน เพื่อความทั่วถึงในการเรียนการสอนและการทำกิจกรรมเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ในชั้นเรียน ซึ่งหากมีจำนวนผู้เรียนมากเกินไปอาจมีการพุดคุยกันเองระหว่างผู้เรียน ทำให้ไม่มีสมาธิในการเปิดรับความรู้จากผู้สอน เมื่อไม่มีความเข้าใจ ก็ไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ให้ถูกต้องในการทำงานวิจัยในอนาคตได้

“การเรียนการสอนในวิชาที่มีเนื้อหายากและมีรายละเอียดของเนื้อหาเยอะ จำนวนผู้เรียนต่อกลุ่มควรมี 15-30 คน หรือประมาณ 20-35 คน เพราะเป็นจำนวนที่ทำให้ผู้สอนสามารถทำความเข้าใจในการสอนและเข้าถึงผู้เรียนได้ทั่วถึง แต่หากมีผู้เรียนที่มากกว่านี้ ผู้เรียนจะไม่สมาธิในการเรียน เพราะพุดคุยกันเอง ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวเนื้อหาที่เรียน เมื่อไม่เข้าใจในสิ่งที่เรียนก็ไม่สามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง การเรียนก็ไม่เกิดประสิทธิผล” นักศึกษากลุ่มที่ 3 กล่าวแสดงความเห็น

จะเห็นได้ว่า ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนว่ามีผลต่อการเรียนรู้หรือไม่ นั้น นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า เพื่อนร่วมชั้นเรียนมีผลต่อการเรียนรู้ เพราะสามารถให้คำอธิบายแนะนำบทเรียนที่ไม่เข้าใจให้ฟังในเบื้องต้นก่อนได้ และยังทำให้บรรยากาศในการเรียนรู้มีความน่าสนใจอีกด้วย ขณะที่นักศึกษากลุ่มที่ 1 บางส่วนให้ความเห็นว่าเพื่อนร่วมชั้นเรียนไม่มีผลต่อการเรียนรู้เพราะขึ้นอยู่กับความตั้งใจและสนใจของตัวบุคคลนั้นๆ มากกว่า

สำหรับประเด็นบุคลิกของเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลการเรียนที่ดี นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ให้ความเห็นในทิศทางเดียวกันว่า ต้องคนที่ตั้งใจเรียน มีน้ำใจ มีความเป็นกันเองสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ และไม่หวงความรู้

ด้านความเห็นเกี่ยวกับประเด็นผู้สอน ว่ามีผลต่อการเรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลการเรียนที่ดีนั้น นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มให้ความเห็นในทิศทางเดียวกันว่า ผู้สอนมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมาก เพราะเป็นผู้ที่จะสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ถูกต้องในการปฏิบัติงานจริง และยังมีให้ความเห็นที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับบุคลิกผู้สอนที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลการเรียนที่ดีว่า จะต้องมีความเข้าใจและให้ความสำคัญกับผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ส่วนเรื่องการสอนบรรยายนั้นควรอธิบายเนื้อหาให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างถูกต้อง ชัดเจน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามข้อสงสัยด้วย

ส่วนประเด็นสื่อการเรียนการสอนนั้น นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มให้ความสอดคล้องกันว่า ผู้สอนควรใช้สื่อการเรียนที่ทันสมัยและไม่มีความยุ่งยากในการจัดเตรียมอุปกรณ์ เช่น สื่อ Power Point, ตัวอย่างงานวิจัย และสื่ออินเตอร์เน็ต ทั้งนี้ เพราะสื่อดังกล่าวสามารถทำให้ผู้เขียนเข้าใจเนื้อหาหลักให้จดจำได้ดีขึ้น และยังลดความจำเจกับการเรียนแค่เพียงในตำรา ทั้งยังช่วยเสริมและการกระตุ้นการเรียนรู้สร้างความเข้าใจที่ดีให้แก่ผู้เรียนอีกด้วย

เช่นเดียวกับความเห็นด้านจำนวนผู้เรียนที่เหมาะสมต่อ 1 กลุ่มเรียน ซึ่งนักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มได้ให้ความเห็นว่า เนื่องจากวิชาดังกล่าวมีรายละเอียดของบางส่วนที่ยากในการทำ ความเข้าใจ หากผู้เรียนมีมากเกินไปจะทำให้ผู้สอนสอนบรรยายและให้คำชี้แนะได้ไม่ทั่วถึง ดังนั้นจำนวนผู้เรียนต่อ 1 กลุ่มเรียน ไม่ควรมีมากกว่า 40 คน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนพึงประสงค์ในรายวิชา COM 317 การวิจัยการสื่อสาร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงรูปแบบและวิธีการสอนที่ผู้เรียนพึงประสงค์ในรายวิชา การวิจัย การสื่อสาร จำแนกกลุ่มตามระดับผลการเรียนรวม และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนรายวิชาการวิจัยการสื่อสารในอนาคต ทั้งนี้โดยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน วิธีการสอน บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ที่มีผลต่อการเรียนการสอน เป็นแนวทางหลักในการเข้าถึงปัญหาทางการศึกษาและวิธีการศึกษา

ระเบียบวิธีที่ใช้ในการศึกษา เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่ม ใช้แบบสัมภาษณ์กลุ่ม โดยอิงโครงสร้างปานกลางเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยศึกษาเฉพาะนักศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชา COM 317 การวิจัยการสื่อสาร เฉพาะกลุ่มที่ผู้วิจัยสอนเพียงกลุ่มเดียว สำหรับวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มนั้น ได้จำแนกนักศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม ตามระดับผลการเรียนรวมเป็นดังนี้ กลุ่มที่ 1 ได้รับคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.00 - 2.49 จำนวน 14 คน กลุ่มที่ 2 ได้รับคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.49 - 2.99 จำนวน 12 คน และกลุ่มที่ 3 ได้รับคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป จำนวน 13 คน

ผลการวิจัยจะได้นำเสนอจำแนกตามประเด็นทางการศึกษา ดังปรากฏในการสรุปและการอภิปรายผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลและการอภิปรายผลการวิจัย

ประเด็นที่ 1 รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนพึงประสงค์

การสัมภาษณ์กลุ่มนักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 นักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 กลุ่มที่ 2 นักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 - 2.99 และกลุ่มที่ 3 นักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป ส่วนใหญ่ให้ความเห็นที่สอดคล้องกันในเรื่องของรูปแบบการเรียนการสอน (ตามแนวคิดของกานเย) ที่ผู้เรียนพึงประสงค์ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1.1 วิธีที่ผู้สอนวิชา COM 317 จะใช้กระตุ้นและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถรับสิ่งที่จะเรียนรู้ได้

นักศึกษาในกลุ่มที่ 1 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 แสดงความเห็นว่าเป็นวิธีที่ผู้สอนจะใช้กระตุ้นและดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้สามารถรับสิ่งที่จะเรียนรู้ได้ดีคือ การกระตุ้นหรือทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจกับบทเรียนและเนื้อหาที่จะเรียน อาจใช้วิธีการจัดสภาพแวดล้อมให้ดึงดูดความสนใจ เช่น ให้ผู้เรียนได้มีกิจกรรมร่วมกันใช้เรียน เปิดโอกาสซักถามข้อสงสัยหรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ นอกจากนี้ ควรมีการนำสื่อที่หลากหลายมาใช้ประกอบด้วย เช่น สื่อ Power Point, ภาพเคลื่อนไหว เพื่อเป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจกับบทเรียนและเนื้อหาที่จะเรียน

ขณะที่นักศึกษาในกลุ่มที่ 2 นักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 - 2.99 และกลุ่มที่ 3 นักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป ให้ความเห็นในประเด็นดังกล่าวที่สอดคล้องกับนักศึกษาในกลุ่มที่ 1 และให้ความเห็นเพิ่มเติมอีกว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมแต่ละครั้ง ผู้สอนควรมีการให้คะแนนพิเศษ หรือคำพูดชมเชยเพื่อสิ่งกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวและพร้อมจะเรียนรู้มากขึ้น

นอกจากนี้ นักศึกษาในกลุ่มที่ 3 ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า โดยเห็นว่าผู้สอนควรให้ความสำคัญกับการใช้สื่อประกอบการเรียนเพิ่มเติมอย่างอื่น นอกเหนือจากเอกสารการเรียน เช่น การใช้สื่อ Power Point ประกอบเนื้อหา, สไลด์ภาพโครงงานวิจัย เป็นต้น เพื่อนำมากระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจและการจดจำเนื้อหาที่เรียนได้

1.2 การที่ผู้สอนวิชา COM 317 แจ้งวัตถุประสงค์ของบทเรียนแต่ละบทให้ผู้เรียนทราบ จะช่วยให้ผู้เรียนรับรู้ และเกิดความคาดหวังต่อการเรียนอย่างไร

นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม แสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า การที่ผู้สอนแจ้งวัตถุประสงค์ของบทเรียนแต่ละบทให้ผู้เรียนทราบจะช่วยให้ผู้เรียนทราบถึงขอบเขต และประเด็นเนื้อหาที่สำคัญในบทเรียนนั้นๆ โดยทำให้ผู้เรียนสามารถเตรียมความพร้อมในการเรียนโดยการอ่านทำความเข้าใจมาก่อนเรียน หรือนำไปค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมโดยเลือกศึกษาเนื้อหาเฉพาะที่ยังขาดความเข้าใจ ซึ่งเป็นการช่วยทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตรงตามจุดประสงค์ของบทเรียนที่ผู้สอนกำหนดไว้ และสามารถนำไปปรับใช้ในการทำชิ้นงานวิจัยต่อไปในอนาคตได้

1.3 ผู้สอนควรใช้วิธีใดที่จะสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกถึงความรู้เดิม (ที่เคยเรียนไปแล้วในบทเรียนก่อนหน้า) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่ให้เข้ากับความรู้เดิมได้ดี

นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มแสดงความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยนักศึกษากลุ่มที่ 1 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 ให้ความเห็นเกี่ยวกับวิธีการที่จะสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกถึงความรู้เดิม (ที่เคยเรียนไปแล้วในบทเรียนก่อนหน้า) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่ให้เข้ากับความรู้เดิมได้ดีว่า ผู้สอนอาจใช้วิธีการตั้งคำถามให้ผู้เรียนตอบ หรือให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัด ทบทวนเนื้อหาที่เคยเรียนมาแล้วอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจและมีความมั่นใจในเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น

ขณะที่นักศึกษากลุ่มที่ 2 นักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 - 2.99 และกลุ่มที่ 3 นักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป ให้ความเห็นที่สอดคล้องกันสนับสนุนเพิ่มเติมอีกว่าการทบทวนความรู้เดิมทุกครั้ง ก่อนจะเริ่มสอนบทเรียนใหม่ สามารถทำให้ผู้เรียนได้เตรียมพร้อม และมีความกระตือรือร้นที่จะเปิดรับเนื้อหาใหม่ ขณะเดียวกันผู้เรียนจะสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาในการเรียนรู้ทั้งเก่าและใหม่ให้มีความเข้าใจมากขึ้นได้

1.4 ผู้สอนวิชา COM 317 ควรให้แนวความรู้หรือการจัดระบบข้อมูลที่สอนอย่างไร เพื่อจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจกับสาระที่เรียนได้ง่ายและเร็วขึ้น

นักศึกษากลุ่มที่ 1 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 ให้ความเห็นว่า ผู้สอนควรมีการจัดแนวความรู้หรือจัดระบบข้อมูลเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน โดยจัดลำดับการเรียนรู้ไปตามระดับความยาก-ง่ายของเนื้อหา โดยที่ผู้สอนควรพิจารณาลักษณะของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้การนำเสนอเนื้อหาที่สอนในบทเรียนนั้นเหมาะสมกับผู้เรียนมากที่สุด ที่สำคัญคือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนอย่างทั่วถึง ให้ความรู้ความเข้าใจในการเรียนที่ดีตรงตามวัตถุประสงค์การเรียน

ขณะที่นักศึกษากลุ่มที่ 2 และนักศึกษากลุ่มที่ 3 ให้ความเห็นในประเด็นดังกล่าวที่สอดคล้องกัน และยังให้สนับสนุนเพิ่มเติมอีกว่า หลังจากที่ผู้สอนบรรยายเนื้อหาเสร็จในแต่ละหัวข้อ อาจมีการให้ผู้เรียนทบทวนความรู้เดิม เช่น การให้อภิปรายกลุ่ม หรือสรุปเนื้อหาหน้าชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องชัดเจนก่อนจะสอนเนื้อหาในบทเรียนใหม่ และเพื่อเป็นการกระตุ้นและสร้างความเข้าใจที่ดีแก่ผู้เรียน ผู้สอนอาจจะจัดทำเอกสารประกอบเนื้อหาในบทเรียนนั้นๆ ให้ผู้เรียนได้อ่านศึกษาประกอบเพิ่มเติมด้วย

1.5 ผู้สอนวิชา COM 317 ควรให้ข้อมูลป้อนกลับสู่ผู้เรียนอย่างไร เพื่อช่วยเสริมแรงหรือให้กำลังใจแก่ผู้เรียน

นักศึกษาในกลุ่มที่ 1 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 แสดงความคิดเห็นว่าผู้สอนควรให้ข้อมูลป้อนกลับสู่ผู้เรียน ด้วยการให้ทำแบบฝึกหัดทบทวนความรู้หลังจากเรียนเสร็จ หรือให้ซักถามข้อสงสัย โดยที่มีคะแนนพิเศษ หรือคำพูดให้กำลังใจเมื่อผู้เรียนตอบคำถามถูก เพื่อเป็นการกระตุ้นและสร้างกำลังใจในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

ขณะที่นักศึกษาในกลุ่มที่ 2 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 - 2.99 และนักศึกษาในกลุ่มที่ 3 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป มีความเห็นที่สอดคล้องกับนักศึกษาในกลุ่มที่ 1 และยังให้สนับสนุนความเห็นเพิ่มเติมอีกว่า ผู้สอนควรให้มีการทำกิจกรรมเสริมที่เกี่ยวกับเนื้อหาการเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้ทราบว่าผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจต่อเนื้อหาหลังจากเรียนจบในแต่ละบทไปแล้วหรือไม่ ขณะเดียวกันหากผู้เรียนยังไม่เข้าใจผู้สอนควรให้คำแนะนำอย่างชัดเจน ไม่กดดันหรือซ้ำเติมให้ผู้เรียนรู้สึกท้อแท้ในการเรียน และไม่กล่าวที่จะซักถามหากมีข้อสงสัยในคราวต่อไป

1.6 ผู้สอนวิชา COM 317 ควรใช้วิธีใดที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีการฝึกฝนจนสามารถเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งจนกระทั่งเขียนโครงร่างวิจัยได้ดี

นักศึกษาในกลุ่มที่ 1 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวว่า วิธีที่ผู้สอนจะใช้ในการฝึกฝนผู้เรียนกระทั่งเขียนโครงร่างวิจัยได้ดี คือ การที่ผู้สอนจัดรูปแบบการสอนให้สอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน ประกอบกับมีตัวอย่างงานวิจัยให้ดูเป็นแบบอย่างและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมที่หลากหลาย และที่สำคัญคือ การให้ผู้เรียนได้ฝึกเขียนโครงร่างวิจัยอย่างสม่ำเสมอ โดยที่ผู้สอนคอยให้คำแนะนำและชี้แนะข้อบกพร่องให้ ผู้เรียนสามารถทำได้ดีขึ้น

ขณะที่นักศึกษาในกลุ่มที่ 2 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 - 2.99 ให้ความเห็นสนับสนุนเพิ่มเติมอีกว่า นอกจากจะมีตัวอย่างงานวิจัยให้ผู้เรียนดูเป็นแนวทางการเขียนและให้ผู้เรียนได้ฝึกเขียนด้วยตนเองบ่อยครั้งแล้ว ควรให้มีการนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียนด้วย เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน

ด้านนักศึกษาในกลุ่มที่ 3 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป ได้แสดงความเห็นสนับสนุนการนำเสนอชิ้นงานหน้าชั้นเรียนว่า หากผู้สอนให้มีการนำเสนอชิ้นงานหน้าชั้นเรียนด้วย จะทำให้ผู้เรียน

แต่แต่ละคนได้ทราบถึงในข้อดี-ข้อผิดพลาดของงานวิจัยแต่ละชิ้นว่ามีส่วนไหนควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไรบ้าง ทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคนอื่นๆ ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนข้อมูล โดยการตั้งคำถาม-ตอบระหว่างกัน โดยผู้สอนคอยอธิบายชี้แนะในส่วนที่มีความผิดพลาด และให้ผู้เรียนคนอื่นๆ ได้ทำความเข้าใจไปพร้อมๆ กันด้วย

ประเด็นที่ 2 วิธีการสอน

2.1 ผู้สอนวิชา COM 317 ควรใช้วิธีการสอนบรรยายอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจบทเรียนได้เป็นอย่างดี

นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มให้ความเห็นที่สอดคล้องกัน โดยนักศึกษาในกลุ่มที่ 1 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการสอนบรรยายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในบทเรียนได้ดีว่า ผู้สอนควรจัดการการสอนบรรยายเนื้อหาไปตามระดับความยาก-ง่ายของเนื้อหา และมีการยกตัวอย่างประกอบที่เกี่ยวข้องที่หลากหลายและน่าสนใจ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีให้แก่ผู้เรียน และในการสอนบรรยายแต่ละหัวข้อควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตั้งข้อคำถาม-ตอบ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน นอกจากนี้ ยังแสดงความคิดเห็นในประเด็นของระยะเวลาการสอนว่า หากเนื้อหาการสอนส่วนไหนมีความยากและเป็นแนววิชาการมากไม่ควรบรรยายนานเกินไป โดยที่ไม่มีกิจกรรมอย่างอื่นแทรก หรือไม่มีการพักครึ่งในชั่วโมงเรียน เพราะอาจทำให้ผู้เรียนเบื่อและระดับความสนใจในการเรียนลดลง

ขณะที่นักศึกษาในกลุ่มที่ 2 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 - 2.99 ได้แสดงความคิดเห็นในทิศทางเดียวกันและสนับสนุนเพิ่มเติมในประเด็น เรื่องการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน ซึ่งจากเดิมผู้สอนใช้แผ่นสไลด์นั้น ควรเปลี่ยนเป็นการใช้สื่อ Power Point ประกอบการนำเสนอเนื้อหา หรือใช้สื่อประเภทภาพเคลื่อนไหวแทน เพื่อเป็นกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ให้มีความตื่นตัวและพร้อมจะเรียนรู้อยู่เสมอ

ด้านนักศึกษาในกลุ่มที่ 3 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป ให้ความเห็นที่สอดคล้องกันและสนับสนุนเพิ่มเติมว่า หลังสอนบรรยายจบในแต่ละบทผู้สอนควรสรุปเนื้อหาพอสังเขป เพื่อเป็นการทบทวนความจำให้แก่ผู้เรียนอีกครั้งหนึ่ง หรืออาจจะสั่งงานให้แบบฝึกหัดเกี่ยวกับเนื้อหาที่ผู้เรียนได้เรียนจบไปแล้ว ได้นำไปศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการเรียนที่ดีขึ้น

2.2 ผู้สอนวิชา COM 317 มอบหมายงานให้ผู้เรียนจัดทำรายงานเดี่ยวคนละ 2 ชิ้น เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากน้อยเพียงไร

เกี่ยวกับประเด็นการมอบหมายงานของผู้สอนที่ให้ผู้เรียนจัดทำรายงานเดี่ยวคนละ 2 ชิ้น นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มที่ แสดงความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า โดยนักศึกษากลุ่มที่ 1 และ นักศึกษากลุ่มที่ 2 เห็นว่าการทำรายงานเดี่ยว 2 ชิ้น จะเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างมาก เพราะผู้เรียน จะได้ฝึกปฏิบัติและทบทวนความรู้ที่เรียนมา โดยในการทำงานแต่ละชิ้นอาจจะต้องมีการหาข้อมูล เกี่ยวกับงานวิจัยเพิ่มเติม ส่วนนี้ก็จะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาการเรียนการสอนมากขึ้น และสามารถนำไปใช้ในการทำงานวิจัยของตนเองได้ต่อไปในอนาคต และในส่วนของ การตรวจงาน ของผู้สอนนั้น เห็นว่าหลังจากที่ผู้เรียนส่งชิ้นงานไปแล้ว หากมีข้อผิดพลาด ผู้สอนควรให้คำอธิบาย และชี้แนะความถูกต้องให้แก่งานชิ้นงานนั้นกลับมายังผู้เรียนด้วย เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไข และทำได้ถูกต้องในการทำงานครั้งต่อไป

ขณะที่นักศึกษากลุ่มที่ 3 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป ได้แสดงความคิดเห็นที่ สอดคล้องสนับสนุนเพิ่มเติมอีกว่า การที่ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนจัดทำรายงานเดี่ยวคนละ 2 ชิ้น นอกจากจะเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน เพราะทำให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและทบทวนเนื้อหาที่เรียนไปแล้ว และยังช่วยเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้โดยตรงได้ดีให้แก่ผู้เรียน เพราะผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงและ ทำเนื้อหาเองทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาข้อมูลความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งค้นคว้าต่างๆ การฝึก เขียนรายงานวิจัย การทำรูปเล่ม เป็นต้น และทำให้สามารถนำความรู้ไปปรับใช้กับเนื้อหาที่จะเรียน ต่อไปได้อีกด้วย

2.3 ผู้สอนวิชา COM 317 ควรมอบหมายให้ผู้เรียนนำเสนอรายงานโครงร่างการ วิจัยของแต่ละคนหน้าชั้นเรียนด้วยหรือไม่ อย่างไร

สำหรับประเด็นการมอบหมายงานให้ผู้เรียนนำเสนอรายงานโครงร่างการวิจัยของแต่ละคน หน้าชั้นเรียน นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มแสดงความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยที่นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ที่แสดงความคิดเห็นว่า ผู้สอนควรมอบหมายให้ผู้เรียนนำเสนอรายงานโครงร่างการวิจัยของแต่ละคน หน้าชั้นเรียนด้วยนั้น ให้เหตุผลที่สอดคล้องกันว่า การนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียนมีความ เหมาะสมและเป็นประโยชน์มาก เพราะแสดงให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจที่ดีในการเรียน เป็นการ กระตุ้นผู้เรียนให้มีความกระตือรือร้นและพร้อมที่จะเรียนรู้อยู่เสมอ มีส่วนทำให้เกิดการแลกเปลี่ยน ความรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และยังทำให้ผู้สอนรู้ว่าจากเนื้อหาที่สอนและงานที่มอบหมายให้ทำ

ผู้เรียนแต่ละคนมีความเข้าใจในระดับไหน และควรสอนบรรยายเพิ่มเติมในส่วนไหนบ้างเพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจมากขึ้น

ขณะที่นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ที่ไม่เห็นด้วยกับการให้นำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน ให้ความเห็นในทิศทางเดียวกันว่า การให้นำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียนไม่ได้แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนคนนั้นเข้าใจเนื้อหาที่เรียนเสมอไป เพราะบางคนทำชิ้นงานมาดีแต่ไม่มีความสามารถในการนำเสนอ อาจเป็นเพราะปัจจัยส่วนบุคคลที่ไม่กล้าแสดงออก และยังคงตันเนื่องจากไม่แน่ใจว่าสิ่งที่นำเสนอไปนั้นถูกต้องหรือไม่ หากนำเสนอไปอาจทำให้ผู้อื่นสับสนได้ จึงเห็นว่าควรนำเสนอรูปแบบให้ผู้สอนตรวจเพียงอย่างเดียว

2.4 ผู้สอนวิชา COM 317 ควรมอบหมายให้ผู้เรียนจัดทำรายงานเป็นกลุ่มหรือไม่อย่างไร และจะเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากน้อยเพียงไร

นักศึกษาในกลุ่มที่ 1 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 และนักศึกษาในกลุ่มที่ 2 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 - 2.99 แสดงความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า การทำงานกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นระหว่างกัน และเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวและมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น และยังก่อให้เกิดความรักความสามัคคีในกลุ่มผู้เรียนด้วยกัน ส่งผลให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี แต่ทั้งนี้เห็นว่าผู้สอนไม่ควรแบ่งกลุ่มทำงานให้เป็นกลุ่มใหญ่เกินไป เพราะอาจเกิดปัญหาที่ผู้ร่วมงานบางคนไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน

ขณะที่นักศึกษาในกลุ่มที่ 3 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป มีความเห็นที่สอดคล้องและแตกต่างกับ 2 กลุ่มแรก โดยส่วนใหญ่ที่เห็นด้วยกับการมอบหมายให้ทำงานเป็นกลุ่มนั้น เห็นว่าจะมีประโยชน์แก่ผู้เรียน ในการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเพื่อนร่วมชั้นเรียน และยังเป็นการฝึกการทำงานร่วมกันและความรับผิดชอบในการแบ่งหน้าที่กันทำงาน และเพื่อป้องกันการไม่ให้ความร่วมมือของสมาชิกบางคนในกลุ่ม ผู้สอนจึงควรมีการติดตามผลการทำงานหลังจากมอบหมายงานไปแล้ว โดยให้แต่ละกลุ่มทำตารางการทำงานและรายงานความคืบหน้าให้ผู้สอนทราบถึงหน้าที่การรับผิดชอบงานแต่ละส่วนของสมาชิกในกลุ่มตลอดการทำงาน

ด้านนักศึกษากลุ่มที่ 3 ที่ให้ความเห็นว่า ไม่เห็นด้วยกับการมอบหมายให้ทำงานกลุ่มนั้น เพราะเห็นว่าการทำงานกลุ่มจะเกิดประโยชน์กับผู้เรียนแค่บางคนเท่านั้น เพราะบางครั้งมีผู้ที่ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน

2.5 ผู้สอน COM 317 ควรใช้วิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง (งานวิจัยของอาจารย์หรืองานวิทยานิพนธ์ต่าง ๆ) มากน้อยเพียงไร เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ บทเรียนได้ดียิ่งขึ้น

เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวนักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มให้ความเห็นที่สอดคล้องกัน โดยที่นักศึกษา กลุ่มที่ 1 และนักศึกษากลุ่มที่ 2 เห็นว่า การนำงานวิจัยของอาจารย์หรือวิทยานิพนธ์ต่าง ๆ มาเป็น ตัวอย่างให้ผู้เรียนได้ศึกษาเป็นวิธีการที่เหมาะสมและเกิดผลดีต่อผู้เรียนในการเสริมความรู้ความ เข้าใจที่ดี โดยที่ตัวอย่างที่นำมานั้นควรเป็นเรื่องที่น่าสนใจ และสอดคล้องกับสาขาวิชาที่เรียน เพื่อ เป็นการง่ายในการศึกษาเพิ่มเติม

ขณะที่นักศึกษากลุ่มที่ 3 ให้ความเห็นที่สอดคล้องสนับสนุนเพิ่มเติมว่า การที่ผู้สอนนำ งานวิจัยของอาจารย์หรืองานวิทยานิพนธ์ต่าง ๆ มาให้ผู้เรียนดูเป็นแนวทางนั้น ทำให้เพราะการที่ได้ เห็นชิ้นงานดีๆ บ่อยครั้ง และมีความหลากหลายของประเด็นที่ศึกษา จะสามารถสร้างความรู้ความ เข้าใจแก่ผู้เรียนได้ดีขึ้น และทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการศึกษาต่อยอดในอนาคตได้

ประเด็นที่ 3 บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม

3.1 ผู้เรียนคิดว่าเพื่อนร่วมชั้นเรียนวิชา COM 317 มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน อย่างไร

นักศึกษากลุ่มที่ 1 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 ให้ความเห็นเกี่ยวกับเพื่อนร่วมชั้น เรียนวิชา COM 317 มีความเห็นที่เหมือนและแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่เห็นด้วยว่าเพื่อนร่วมชั้นเรียน มีผลต่อการเรียนรู้ ให้ความเห็นว่า การที่สามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเพื่อนร่วมชั้น เรียน ทำให้มีความเข้าใจสิ่งที่เรียนมากยิ่งขึ้นด้วย และเมื่อไม่เข้าใจเนื้อหาส่วนไหนเพื่อนร่วมชั้น เรียนก็สามารถช่วยตอบคำถามและอธิบายสิ่งที่ไม่เข้าใจในการเรียนเบื้องต้นให้ฟังได้ นอกจากนี้ ยังมีส่วนกระตุ้นการเรียนรู้การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน เมื่อผู้สอนจัดให้มีกิจกรรมหรือให้ทำงานกลุ่ม อีกด้วย

ขณะที่นักศึกษาในกลุ่มที่ 1 บางส่วนซึ่งไม่เห็นด้วยว่าเพื่อนร่วมชั้นเรียนมีผลต่อการเรียนรู้ นั้นให้เหตุผลว่า ประสิทธิภาพที่เกิดจากการเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากความตั้งใจและสนใจการเรียนของ บุคคลนั้นๆ เองมากกว่า”

ส่วนนักศึกษากลุ่มที่ 2 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 – 2.99 และนักศึกษากลุ่ม 3 ที่มีผลการเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป แสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า เพื่อนร่วมชั้นเรียนมีผลต่อการเรียนรู้ โดยสามารถสร้างความเข้าใจและให้คำปรึกษาในส่วนที่ไม่เข้าใจได้ และยังสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันได้เมื่อผู้สอนจัดให้มีการแบ่งทำงานกลุ่ม หรือทำกิจกรรมอื่นๆ ซึ่งจะเป็นการ กระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนให้มีส่วนร่วมในการเรียน และยังเป็นส่วนสำคัญในการสร้าง บรรยากาศการเรียนให้มีผู้เรียนความพร้อมที่จะเรียนรู้อยู่เสมอ

3.2 ผู้เรียนว่าเพื่อนร่วมชั้นเรียนวิชา COM 317 มีพฤติกรรมและบุคลิกลักษณะอย่างไร ที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลการเรียนที่ดี

นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มให้ความเห็นที่สอดคล้องกันว่า ลักษณะพฤติกรรมของเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่จะช่วยส่งเสริมให้มีผลการเรียนที่ดีว่า ต้องเป็นคนตั้งใจเรียน มีความรับผิดชอบ มีน้ำใจกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน และมีความเป็นกันเองสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือช่วยให้คำแนะนำอธิบายในเนื้อหาส่วนที่เราไม่เข้าใจให้ฟังได้โดยที่ไม่หวงความรู้

3.3 ผู้เรียนคิดว่าผู้สอนวิชา COM 317 มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างไร

นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มให้ความเห็นที่สอดคล้องกัน โดยที่นักศึกษากลุ่มที่ 1 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 ให้ความเห็นว่า ผู้สอนมีผลต่อการเรียนรู้โดยตรงต่อผู้เรียน เพราะหากผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อผู้สอนก็จะกระตุ้นให้เปิดรับการเรียนรู้ และรับฟังในสิ่งที่ผู้สอนถ่ายทอด ซึ่งจะนำไปสู่ ความรู้ความเข้าใจที่ดีในการเรียนการสอน

ขณะที่นักศึกษากลุ่มที่ 2 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 – 2.99 แสดงความคิดเห็นสนับสนุนว่า การที่ผู้สอนมีความเชี่ยวชาญในการสอนเรื่องนั้น ประกอบกับมีประสบการณ์การสอนที่ดี ผู้สอนจะสามารถนำทักษะด้านต่างๆ มาใช้ในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ ซึ่งก็เป็นผลทำให้ผู้เรียน เกิดความรู้ความเข้าใจในการเรียนอีกด้วย

ส่วนนักศึกษาในกลุ่ม 3 ที่มีผลการเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป ให้ความเห็นเพิ่มเติมที่สอดคล้องกันว่าการที่ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ถูกต้องในการทำงานจริง ซึ่งผลของการเรียนรู้เห็นได้จากความเข้าใจในชิ้นงานที่ผู้สอนมอบหมายให้ทำ

3.4 ผู้เรียนคิดว่าผู้สอนวิชา COM 317 มีพฤติกรรมและบุคลิกภาพอย่างไร ที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลการเรียนที่ดี

นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มให้ความเห็นที่สอดคล้องกัน โดยที่นักศึกษาในกลุ่มที่ 1 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 ให้ความเห็นว่า ผู้สอนว่าต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ผู้เรียนทั้งแนวคิดและบุคลิกภาพ โดยมีความสนใจ เข้าใจ และให้ความสำคัญกับผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และมีความยืดหยุ่นในการเรียนการสอน ไม่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกกดดัน และไม่กล้าซักถามเมื่อมีข้อสงสัย

ขณะที่นักศึกษาในกลุ่มที่ 2 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 - 2.99 ให้ความเห็นสนับสนุนเพิ่มเติมว่า เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกันในการเรียนรู้ ผู้สอนควรให้ความเป็นเข้าใจและเป็นกันเองกับผู้เรียน เพราะจะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น อีกทั้งมีความกล้าที่จะซักถามข้อสงสัยหรือแสดงความคิดเห็นต่างๆ

ส่วนนักศึกษาในกลุ่ม 3 ที่มีผลการเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป ให้ความเห็นที่สอดคล้องสนับสนุนอีกว่า ในการถ่ายทอดความรู้ของผู้สอนนั้น ต้องสามารถถ่ายทอดความรู้ให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนได้เข้าใจอย่างถ่องแท้ โดยสอนอธิบายเนื้อหาได้ถูกต้อง ชัดเจน

3.5 ผู้เรียนคิดว่าวิชา COM 317 ควรใช้สื่อการสอนอะไรบ้าง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจบทเรียนได้ดี (โปรดอธิบายผลดีของแต่ละสื่อด้วย)

นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มให้ความเห็นที่สอดคล้องกัน โดยที่นักศึกษาในกลุ่มที่ 1 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 - 2.49 ให้ความเห็นว่า การใช้สื่อการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น โดยเห็นว่าผู้สอนควรใช้สื่อประกอบการเรียนที่ทันสมัยและไม่มีความยุ่งยากในการจัดเตรียมอุปกรณ์ เช่น สื่อ Power Point, ตัวอย่างงานวิจัย และสื่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น เพราะสื่อเหล่านี้จะสามารถช่วยเสริมและการกระตุ้นการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและจดจำเนื้อหาได้ดีขึ้น

ขณะที่นักศึกษาในกลุ่มที่ 2 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 – 2.99 ให้ความเห็นที่สอดคล้องสนับสนุนว่าการใช้สื่อ Power Point ประกอบเนื้อหาที่เรียนจะสามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจและมองเห็นภาพเนื้อหาส่วนที่เป็นประเด็นสำคัญและทำให้จดจำได้ง่ายขึ้น และผู้สอนสามารถใช้งานได้ง่ายอีกด้วย

ส่วนนักศึกษาในกลุ่มที่ 3 ที่มีผลการเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป แสดงความเห็นสนับสนุนเพิ่มเติมว่าผู้สอนควรมีการใช้สื่อเอกสารสิ่งพิมพ์ประกอบการเรียนเพิ่มเติม เช่น ตัวอย่างงานวิจัย วิทยานิพนธ์ มาใช้เป็นแบบอย่างให้ผู้เรียนได้เห็นตัวอย่างชิ้นงานจริง เพื่อที่จะนำไปต่อยอดพัฒนาหัวข้องานวิจัยของตัวเองได้ในอนาคต และหากผู้สอนจะใช้เอกสารประกอบการเรียน ควรเป็นเอกสารที่ผู้สอนเป็นผู้เขียนเอง เพื่อความสอดคล้องและความเข้าใจตรงกันของระหว่างเนื้อหาและผู้เรียน เพราะหากผู้เรียนมีข้อสงสัยผู้สอนสามารถอธิบายได้โดยทันที เนื่องจากเป็นงานเขียนที่เป็นผู้เรียบเรียงเนื้อหาเอง

3.6 ผู้เรียนคิดว่าจำนวนนักศึกษาวิชา COM 317 ต่อ 1 กลุ่มเรียนควรมีเท่าใด ด้วยเหตุผลใด

นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มให้ความเห็นที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับประเด็นจำนวนผู้เรียนที่เหมาะสมต่อ 1 กลุ่มว่า ควรมีจำนวนผู้เรียนประมาณ 15-40 คน โดยให้ความเห็นในทิศทางเดียวกันว่าเนื่องจากรายวิชาดังกล่าวมีเนื้อหาที่ยากและผู้เรียนต้องมีความเข้าใจในรายละเอียดเนื้อหาทุกส่วน เพราะจะต้องนำไปใช้ในขั้นตอนการทำงานวิจัยต่อไป หากผู้เรียนมีจำนวนมากเกินไปก็จะทำให้ผู้สอนไม่สามารถเข้าถึงผู้เรียนได้ทุกคน อีกทั้งเนื้อหาบางส่วนมีรายละเอียดมากและระยะเวลาในการเรียนมีจำกัด จึงอาจทำให้ผู้สอนไม่อาจตอบข้อซักถามผู้เรียนได้ครบภายในชั่วโมงเรียน ซึ่งผู้เรียนอาจจะต้องไปขอคำปรึกษาเพิ่มเติมนอกชั่วโมงเรียนและอาจทำให้เนื้อหาขาดความต่อเนื่องในการทำความเข้าใจได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการเรียนการสอนวิชาการวิจัยการสื่อสาร

1. ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรพิจารณาถึงระดับพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากผู้เรียนที่มีพื้นฐานความรู้ต่างกันจะมีพฤติกรรมการเรียนรู้และการแสดงออกในการเรียนการสอนที่ต่างกัน อาจารย์ผู้สอนจึงควรจัดรูปแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับระดับความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน

2. ควรมีการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่เป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย ทันสมัย และสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องชัดเจนต่อเนื้อหาและเป็นการกระตุ้นความสนใจ ความกระตือรือร้นในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

3. อาจารย์อาจต้องมีบทบาทสำคัญในการฝึกให้นักศึกษารู้จักเชื่อมโยงเนื้อหาและสรุปรายละเอียดในสิ่งที่เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการเขียนโครงร่างวิจัยที่ดีได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

ในการวิจัยครั้งนี้จำกัดเฉพาะการศึกษาวิเคราะห์จากมุมมองของนักศึกษา ผู้เรียนในรายวิชาการวิจัยการสื่อสารเท่านั้น ซึ่งผลการวิจัยอาจจะยังไม่ครอบคลุมรอบด้าน ดังนั้น เพื่อให้ได้ผลการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ควรจะได้ศึกษาวิเคราะห์ในมุมมองของอาจารย์ผู้สอน ซึ่งมีจำนวนนับ 10 คน เพื่อจะได้้นำผลการวิจัยมาพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในอนาคต

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). "วิธีการสอนและรูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา". เอกสารรายงานการวิจัยทางการศึกษา อันดับที่ 256/2543.
- ฐิติวรรณ ศรีเจริญ และคณะ. (2545). "โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน : การผสมผสานรูปแบบและวิธีการสอนที่ผู้เรียนพึงประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทย". วารสารศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่ 10 ฉบับที่ 3 ประจำเดือนกรกฎาคม – กันยายน. หน้า 8-12.
- ชาญชัย ยมดิษฐ์. (2548). "เทคนิคและวิธีการสอนร่วมสมัย". กรุงเทพฯ : หลักพิมพ์. หน้า 210 – 211.
- ไชยรัตน์ ไวยลาภ. (2551). "การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการเปรียบเทียบวิธีวิจัยโดยวิธีการสอนแบบบรรยายกับวิธีการสอนแบบออนไลน์ระบบ LMS". วารสารวิชาการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีที่ 16 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม. หน้า 12.
- ทีศนา แคมมณี. (2543). การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง: โมเดลชิปปา. ใน พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และคณะ (บรรณาธิการ), "ประมวลบทความนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา (หน้า 1-22)". กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทีศนา แคมมณี. (2551). "ศาสตร์การสอน" กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนน อมรวีวัฒน์. (2533). "การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ". กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ तीर्थนสาร.
- Bruner, J., Goodnow, J.J., & Austin, G.A. (1967). *A Study of thinking*. New York: Science Editions.
- Clarke, J.H. (1991). Using visual organizer to focus on thinking. *Journal of Reading*, 34 (7) 526 – 534.
- Jones et al. (1989). Teaching students to construct graphic organizers. *Educational Leadership*, 46(4): 20-25.
- Joyce, B. & Weil, M. (1996). *Model of teaching* (5th ed.). London: Allyn and Bacon.

ประวัติผู้วิจัย

นายฐิติ วิทยสรณะ สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ระดับปริญญาโท สาขาวิชานโยบายสาธารณะ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และสาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University